

Cultuur scan

juli 2019

Voor u ligt de tweede conceptversie van de Cultuurscan van Eindhoven. Het eerste concept is breed gedeeld en besproken in de bijeenkomst met de sector op 9 april. Daarnaast zijn veel reacties en aanvullingen ontvangen. Dit alles kreeg een plek in de nieuwe versie waarin ook hoofdstuk 4 invulling heeft gekregen.

De Cultuurscan geeft een feitelijk beeld en analyse van de stand van kunst, cultuur, creativiteit en trends binnen de stad: een foto in het album van 2019. Daarmee vormt de scan tegelijk het uitgangspunt voor een open gesprek over de ambities voor de toekomst van het culturele leven in de stad en specifiek over de rol van de gemeente als financier. Zo biedt ze input voor de concept-Cultuurbrief die, na vaststelling door de gemeenteraad, het beleidskader vormt voor de periode 2021-2024.

Voor de gepresenteerde feitelijke informatie is een groot aantal bronnen geraadpleegd. We danken een ieder voor het meedenken, aanleveren van gegevens en kritisch meelezen van het eerste concept. Voor de analyse en reflectie is input van de sector leidend geweest.

Het onderzoek heeft geleid tot deze situatieschets, die vanuit drie verschillende perspectieven wordt aangevlogen: dat van de stad, dat van de culturele sector en dat van de gebruikers van cultuur. Duidelijk wordt waar Eindhoven staat, wat er al is en wat er nog moet komen om het culturele veld toekomstbestendig te maken.

We pretenderen niet volledig te zijn. Wanneer in onze ogen informatie ontbreekt, zijn we daar open over. Niettemin zijn we ervan overtuigd dat deze scan een goed beeld geeft van wat Eindhoven op het culturele vlak te bieden heeft: veel, waarbij de verbeterpunten niet uit het oog worden verloren.

9 mei 2019

Projectteam Cultuur Eindhoven:

Tanja Mlaker (directeur-bestuurder), Virginie Bakker,
Sanne Reiniers, Marianne Vaessen, Serife Cetin,
Winus Rutters en Anne Sulman.

Namens gemeente Eindhoven:

Harry ten Caten.

Eindredactie:

Tim Durlinger (tekstbureau Textim).

1. Perspectief van de stad	01
1.1 De staat van Nederland	03
1.2 Epicentrum Brainport	04
1.3 Groeiend Eindhoven	06
1.4 Culturele stad	10
Samenvatting	22
2. Perspectief van de sector	23
2.1. Ongesubsidieerd aanbod	25
2.2. Op basis van Cultuurbrief 2017-2020 gesubsidieerd aanbod	31
2.3. Rol van de gemeente	45
2.4. Cultuurprijzen	50
Samenvatting	51
3. Perspectief van gebruikers van cultuur	53
3.1. Publiek en stakeholders	55
3.2. Amateurkunst en cultuureducatie	65
3.3. Samenwerking van culturele organisaties met overige domeinen	69
Samenvatting	72
4. Terugblik en vooruitblik	73
4.1. Uitdagingen uit de Cultuurscan 2015 en reflectie erop	76
4.2. Relevante ontwikkelingen	77
4.3. Uitdagingen en dilemma's voor komende jaren	81
Conclusie	84

1. Perspectief van de stad

Eindhoven maakte in honderd jaar tijd een spectaculaire groei door. Waar de stad in 1920 nog geen 6.500 inwoners had, heeft deze er nu zo'n 230.000. Het wordt ook wel 'Het wonder van Eindhoven' genoemd. Een groei die in belangrijke mate werd aangewakkerd door de bloeiende textiel- en sigarenindustrie en later door de vestiging van de Philips- en DAF-fabrieken. In de jaren 80 en 90 kwamen daar door toedoen van Philips high-techbedrijven bij als ASML en FEI.

Momenteel staat Eindhoven bekend als Brainport, een van de slimste regio's ter wereld door zijn innovatieve toptechnologie en de derde economische mainport van Nederland.

De stad heeft zich als het ware opnieuw uitgevonden en staat internationaal wederom in hoog aanzien. Ook aansprekende culturele evenementen als Dutch Design Week en GLOW dragen hieraan bij.

1.1 De staat van Nederland

Om later in dit hoofdstuk beter in te kunnen zoomen op de regio en stad Eindhoven, is het belangrijk om eerst de ontwikkelingen op nationaal niveau te schetsen. Als vijfde stad van het land – de grootste buiten de Randstad – en met een bloeiende technologische industrie neemt Eindhoven immers een invloedrijke positie in binnen Nederland.

Demografische ontwikkeling

Eindhoven was van oorsprong al een stad van immigranten. Het gros van de Eindhovenaren heeft zijn wortels elders. Van oudsher komen immigranten relatief vaak in de grote steden terecht. Landelijk is het demografisch vooruitzicht dat de stedelijke bevolking van Nederland blijft toenemen.⁰⁰¹ Er is sprake van een trek naar de stad, met name voor specifieke groepen als jongeren, alleenstaanden en kenniswerkers. Tegelijkertijd is de verwachting dat de bevolking vergrijsd en etnisch meer divers wordt.

Iets meer dan 20% van de Nederlandse bevolking had in 2016 een migratieachtergrond (migranten inclusief de kinderen). Arbeidsmigratie hangt sterk samen met de economische conjunctuur, de toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt en de aantrekkelijkheid van het land. Binnen de groep arbeidsmigranten zitten ook kennismigranten. Buitenlandse kenniswerkers worden vooral aangetrokken door sterk internationaal opererende regio's. Uit een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)⁰⁰² blijkt dat Brainport Eindhoven een versterkend effect heeft op het aantrekken van buitenlandse kenniswerkers. Uit (met name) arbeids- en asielmigratie kan verder ook weer gezinsmigratie voortkomen.

Uit het rapport 'Pas de Deux? Het ruimtelijk samenspel van cultuur en economie in Nederland: een beleidsverkenning'⁰⁰³ blijkt dat de stadsregio's van Amsterdam, Utrecht, 's-Hertogenbosch en Eindhoven als geheel de grootste netto aantrekkingskracht hebben op kenniswerkers in Nederland.

Bij studiemigratie is het beleid van universiteiten en hogescholen om buitenlandse studenten aan te trekken een belangrijke factor.

De sociale staat

In het rapport 'De sociale staat van Nederland' uit 2017 concludeert het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) dat het in bijna alle opzichten beter gaat met Nederland. De levensverwachting is sterk toegenomen, evenals het opleidingsniveau, de arbeidsparticipatie en het besteedbaar inkomen. De criminaliteit is afgenomen, de woningen zijn van een betere kwaliteit, meer Nederlanders sporten en ze gaan vaker op vakantie. Toch is er ook een aantal hardnekkige problemen en ongelijkheden, zoals armoede. Maatschappelijke ongelijkheid manifesteert zich niet alleen in inkomens- en vermogensverschillen, maar in belangrijke mate ook in gezondheidsverschillen.

Ecologische ontwikkelingen/trends

De wereld moet duurzamer worden. De klimaatdoelstellingen die in Parijs voor 2050 zijn afgesproken, beïnvloeden op ingrijpende wijze alle aspecten van het stedelijk leven (werken, wonen, recreëren, verplaatsen, produceren en consumeren). De trend naar een meer duurzame samenleving en beslissingen die daarmee samenhangen, is een ontwikkeling die verder gaat dan de komende vier jaar. Het tijdspad naar klimaatneutraliteit en duurzame energie zal in belangrijke mate een rol spelen in andere (ruimtelijke) ontwikkelingen zoals energieneutrale woningen, verkeer en vervoer en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen als zon en wind.

Technologische ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben laten zien dat technologische ontwikkelingen elkaar in een hoog tempo opvolgen. De effecten hiervan zijn bovendien intens en vragen een andere manier van denken. De zelfrijdende auto, slimme robots, augmented reality en digitale platforms als blockchain en Internet of Things zijn snel evoluerende technologische innovaties. De ontwikkelingen op het gebied van nieuwe technologie veranderen de manier waarop wij ons werkzame leven organiseren en invulling geven aan ons bestaan. Ze zijn veelomvattend, hebben een grote impact (bijvoorbeeld op hoe bedrijven omgaan met hun personeel, klanten en partners), gaan razendsnel en zijn tegelijk moeilijk voorspelbaar. Duidelijk is wel dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van slimme toepassingen.

001 Gemeente Eindhoven: Strategische Verkenning 2018

002 Rapport 'Stedelijke regio's als motoren van economische groei', Planbureau voor de Leefomgeving, 2017

003 Rapport 'Pas de Deux' is gemaakt door bureau Regioplan, in opdracht van de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Technologische ontwikkelingen hebben ook grote invloed op het culturele veld. Bij de Muziekstudie die door de gemeente werd gedaan in 2016 is hier aandacht aan besteed, o.a. in interviews met specialisten. Samengevat is dit de invloed van technologie op de beleving van cultuur: door digitalisering is bijvoorbeeld het maken van muziek goedkoper, eenvoudiger en individueler, is de distributie ervan makkelijker, flexibeler en via vele kanalen mogelijk en de toegang tot muziek belangrijker dan het bezit ervan.

Consumenten worden zelf ook producent van (culturele) content via bloggen, ontwerpen van websites of het plaatsen van YouTube-filmpjes. De rollen van maker, professional, expert en publiek vermengen zich. Bescherming van het auteurschap is moeilijk te handhaven, co-creatie is gemeengoed. Het publiek zoekt via internet naar het grote aanbod en laat zich meer leiden door tips van gelijkgestemden in een smaakgemeenschap.⁰⁰⁴

Cultuurbeleving is veranderd door de online mogelijkheden. Niet alleen is een groter aanbod binnen handbereik gekomen, mensen worden door o.a. bloggen en vloggen zelf producent van content. Sociale media beïnvloeden culturele keuzes in toenemende mate.

1.2 Epicentrum Brainport

Economische ontwikkelingen

De Eindhovense regio Brainport mag je gerust het Nederlands epicentrum van hoogstaande technische innovaties noemen. Op economisch vlak valt op dat Brainport met een gemiddelde jaarlijkse economische groei van 2,5%, tegenover landelijk 1,1%, in tien jaar tijd ruim twee maal zo hard groeide. Datzelfde geldt voor de arbeidsproductiviteit van de (technologische) industrie.⁰⁰⁵

In 2017 was Brainport Eindhoven met 4,9% economische groei de snelst groeiende regio van Nederland. Met name de regionale technologische industrie is de stuwende kracht hierachter. De toegevoegde waarde van deze industrie groeide over de periode 2005-2015 zeven keer zo hard als op nationaal niveau.

De uitstraling van de industrie in de Brainportregio naar andere bedrijfstakken noemt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) groot. Het verdienvermogen wordt hoofdzakelijk bepaald door een aantal grote en kleine spelers uit de kennisintensieve, op export georiënteerde maakindustrie en de daaraan verbonden diensten. Deze zijn met name gericht op hightech-systems, food, automotive, lifetech en design. Grote industriële fabrikanten van eindproducten als ASML, Philips Health en Thermo-Fisher (voorheen FEI) besteden steeds meer werk uit aan industriële toeleveranciers. Bijna een kwart van de top 30 research- en developmentbedrijven komt uit Brainport.⁰⁰⁶

004 Gemeente Eindhoven: 'Muziekvisie: Overall beeld van 4 muziekstudies'

005 Brainport Monitor 2018

006 Brainport Monitor 2017 en 2018

1.3 Groeiend Eindhoven

Stad met aantrekkingskracht

Eindhoven is qua inwoneraantal de vijfde stad van Nederland. Door de ontwikkeling van de Brainport-regio mag ze zich bovendien verheugen in een groeiende belangstelling van kenniswerkers. Ook de internationale positie wordt hierdoor versterkt. Volgens ECA International, een bedrijf dat wereldwijd expats (meestal hoogopgeleide arbeidsmigranten) begeleidt, deelt Eindhoven in 2019 de zesde plaats met Amsterdam als meest leefbare stad voor expats. Gezien de snelle groei van de stad ligt er wel een opgave op het gebied van wonen, bereikbaarheid, leefbaarheid (vrijtijdsvoorzieningen) en duurzaamheid (toekomstbestendigheid).

Demografische ontwikkelingen

Hoewel Eindhoven in de jaren na 2010 behoorlijk in bevolkingsomvang toenam, groeiden de andere grootste 10-gemeenten (G10) harder, met uitzondering van de twee andere Brabantse steden Breda en Tilburg. De vergrijzing in Eindhoven is ten opzichte van de overige G10-gemeenten aan de hoge kant, aangezien de stad relatief veel 65-plussers telt. De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de leeftijdsgroep van 20-65 jaar is in Eindhoven meer de 25%. Op Amsterdam en Den Haag na, kent Eindhoven het hoogste aandeel westerse migranten. Het aandeel personen met een niet-westerse migrantenachtergrond ligt in Eindhoven lager dan in de grote vier steden (G4), maar hoger dan in de andere G10-gemeenten.⁰⁰⁷

Sociale staat

Eindhoven telt relatief gezien de meeste banen van alle grote gemeenten in Nederland. Na een dip in het aantal banen tussen 2013 en 2015 ligt in 2016 het niveau voor Eindhoven weer hoger, zelfs nog boven dat van voor 2013.⁰⁰⁷

Volgens het PBL-rapport⁰⁰⁸ scoort (de regio) Eindhoven hoog op het punt van een goed gekwalificeerde beroepsbevolking: er is relatief weinig werkloosheid, een hoge participatie van 15- tot 64-jarigen en een relatief hoog aandeel hoger opgeleiden.

Qua werkloosheid zit Eindhoven binnen de G10-gemeenten op een gemiddeld niveau. Na een paar jaar van stijging, is na 2014 de werkloosheid in Eindhoven weer geleidelijk gedaald tot het huidige niveau. Het aandeel in de werkzame beroepsbevolking van werknemers met een flexibele arbeidsrelatie en zelfstandigen, ligt in Eindhoven en Almere het laagst van alle G10-gemeenten.⁰⁰⁷

Werken in een regio met een sterke specialisatie die de loopbaanmogelijkheden kan vergroten, in dit geval de hightech-regio Brainport, is aantrekkelijk voor buitenlands talent.

In het rapport 'Waarde van Cultuur Brabant 2018'⁰⁰⁹ wordt de werkgelegenheid binnen de creatieve industrie beschreven. Deze bestaat hierbij uit de subsectoren 'kunst en cultureel erfgoed', 'media en entertainment' en 'creatieve zakelijke diensten', op basis van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit 2016. In Nederland zijn ruim 211.000 bedrijven in de creatieve industrie.

- Per provincie gezien staat Noord-Brabant op een derde plaats.⁰⁰⁹
- Op het gebied van aantal werknemers in de creatieve industrie staat Noord-Brabant eveneens op een derde plek.⁰⁰⁹
- Op het gebied van het aantal bedrijven in de subsector 'kunst en cultureel erfgoed' staat Noord-Brabant ook op een derde plaats.⁰⁰⁹
- Het aantal werknemers (voltijd en deeltijd) in de subsector 'kunst en cultureel erfgoed binnen de provincie' bezorgt Noord-Brabant wederom een derde plek.⁰⁰⁹
- Volgens Cultuur in Beeld blijft het aantal zelfstandigen in de sector groeien.⁰¹⁰

Uit een regressieanalyse blijkt dat er een klein verband is tussen de groei van de culturele werkgelegenheid en de totale werkgelegenheid in Brabant. De culturele sector draagt positief bij aan de werkgelegenheid in deze provincie.

Figuren
01, 02, 03, 04,
05, 06

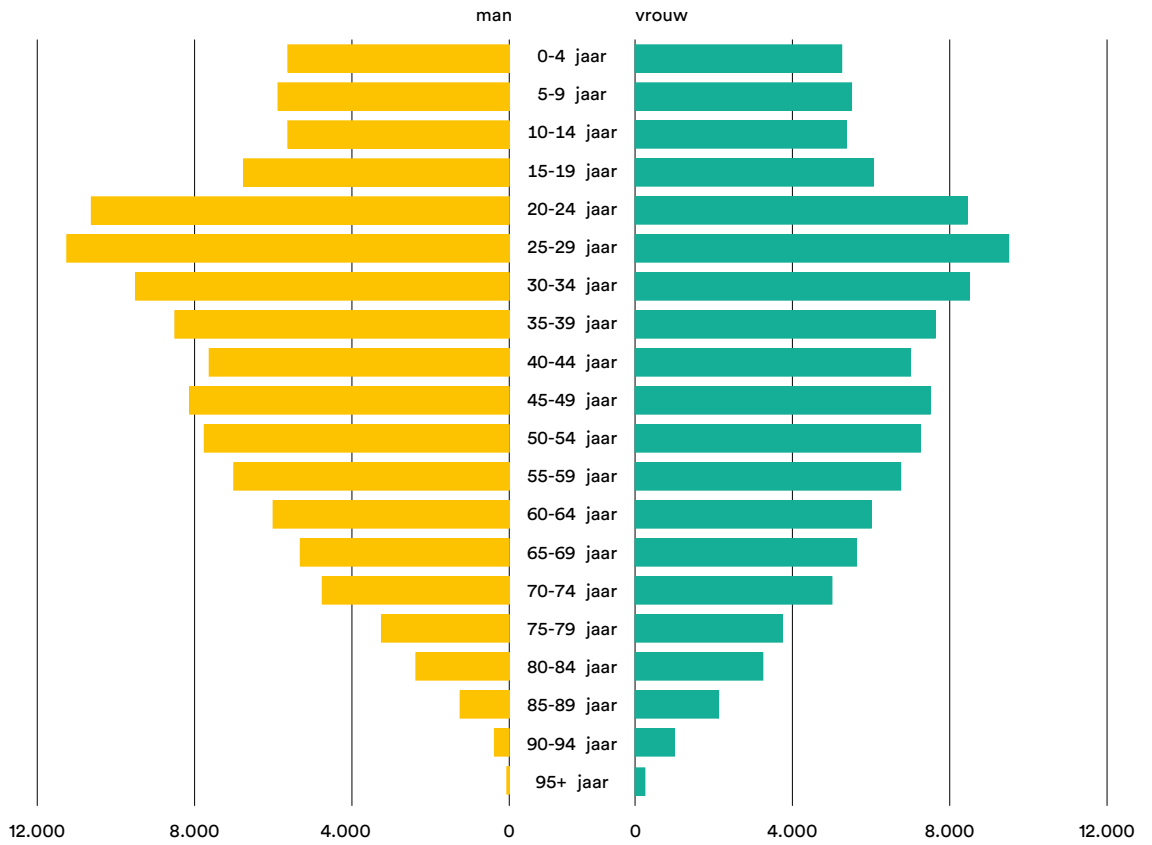
007 Strategische Verkenning 2018, gemeente Eindhoven

008 Stedelijke regio's als motoren van economische groei, 2017, van het Planbureau voor de Leefomgeving

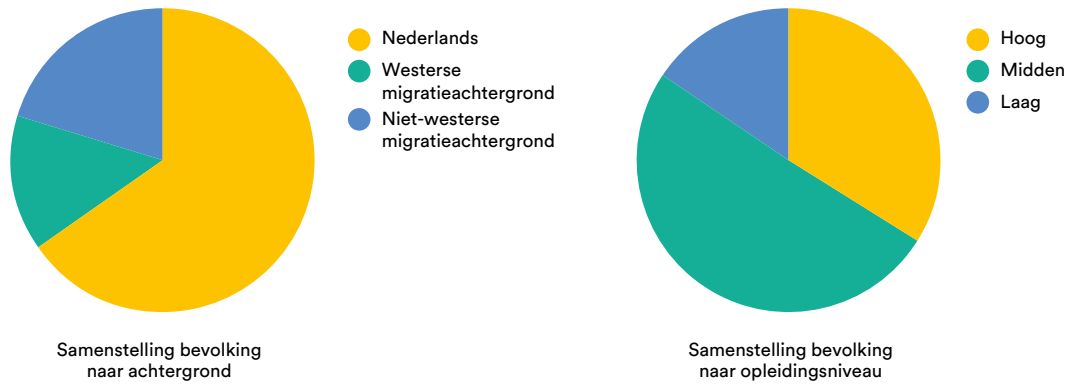
009 Rapport Waarde van Cultuur Brabant 2018: PON, bkke, Telos, Boekmanstichting en Pyrrhula Research Consultants

010 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2017). Cultuur in Beeld 2017.

Figuur 01 Leeftijdsofbouw bevolking Eindhoven ⁰¹¹

Figuur 02 Demografische ontwikkeling bevolking Eindhoven ⁰¹²

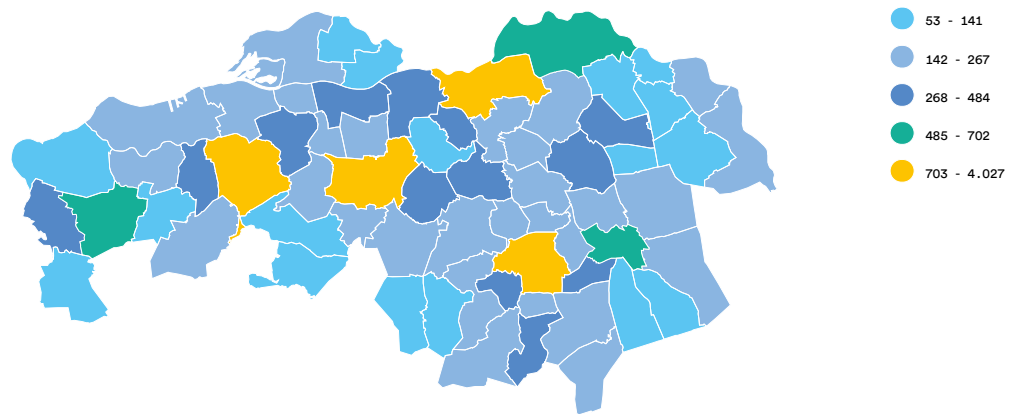

011 Gemeente Eindhoven: Strategische Verkenning 2018

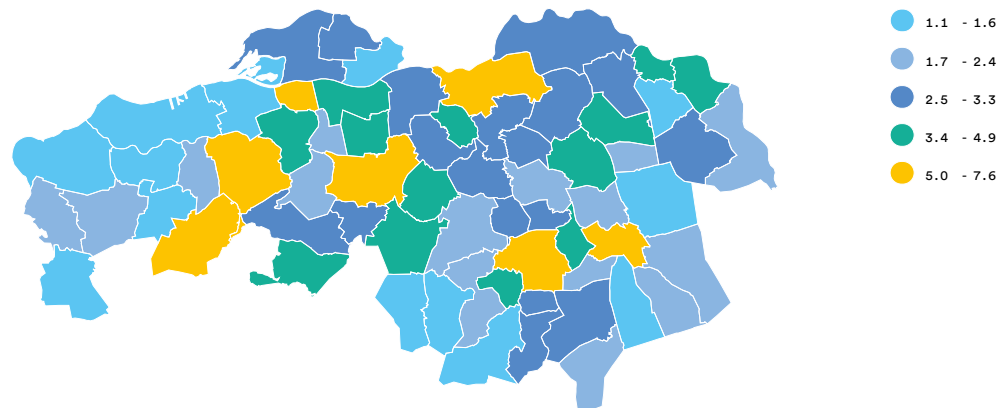
012 Idem

Figuur 03**Aantal bedrijven in de creatieve industrie totaal per gemeente in Brabant⁰¹³**

Voor de gemeente Eindhoven is het absolute aantal 3.947 bedrijven

Figuur 04**Percentage werknemers in de creatieve industrie op de beroepsbevolking, 2016⁰¹⁴**

Voor de gemeente Eindhoven is het absolute aantal 7.639 werknemers

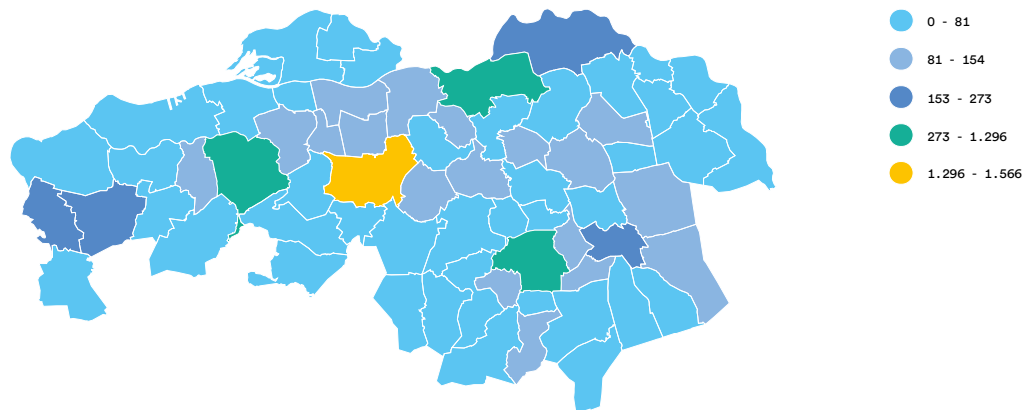
013 CBS Microdata - Algemeen Bedrijven Register (ABR) - via Waarde van Cultuur

014 Idem

Figuur 05

Aantal bedrijven in de subsector Kunst en Cultureel erfgoed per gemeente in Brabant ⁰¹⁵

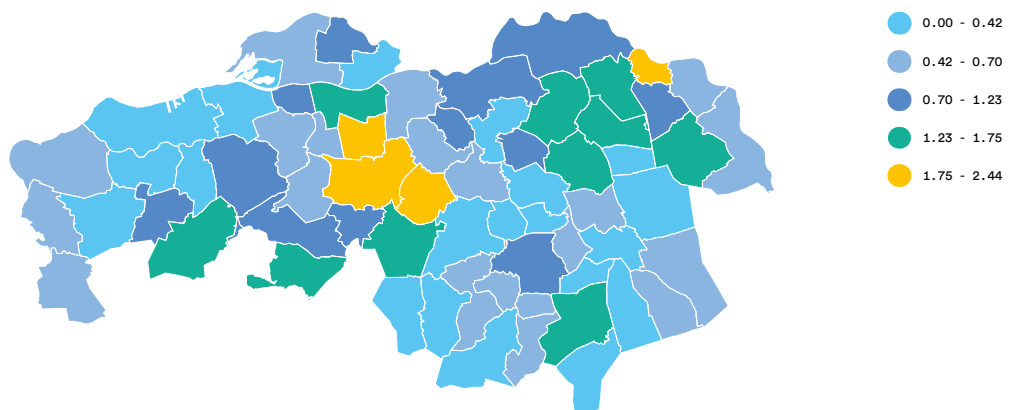
Voor de gemeente Eindhoven is het absolute aantal 1.296 bedrijven

Figuur 06

Percentage werknemers (voltijd en deeltijd) in de subsector Kunst en Cultureel erfgoed op de beroepsbevolking, 2016 ⁰¹⁶

Voor de gemeente Eindhoven is het absolute aantal 1.503 werknemers

015 CBS Microdata - Algemeen Bedrijven Register (ABR) - via Waarde van Cultuur

016 Idem

Aantrekkingskracht op bezoekers

Evenementen, musea en cultureel aanbod zijn in het algemeen ook van belang voor bezoekers van (de regio) Eindhoven. Er is een aantal signalen dat de stad steeds meer bezoekers trekt, zoals het aantal hotelovernachtingen. Tussen 2010 en 2017 is dit

volgens de gemeente Eindhoven gestegen van ongeveer 512.000 naar zo'n 917.000 per jaar. Uit de cijfers die ons beschikbaar zijn gesteld, is echter niet te herleiden hoe dit samenhangt met cultureel aanbod.

1.4 Culturele stad

Figuren
07, 08, 09, 10, 11, 12,
13, 14, 15

Mensen komen af op een stad waar veel te doen is. Het is mede daarom interessant om te weten hoe Eindhoven het doet op het gebied van cultureel aanbod en evenementen. Uit onderstaande cijfers is de conclusie te trekken dat Eindhoven gemiddeld scoort op de totale cultuurindex (de totale capaciteit) van de vijftig grootste Nederlandse gemeenten, maar goed scoort op het gebied van podiumkunsten en film.

In het onderzoek 'Waarde van Cultuur Brabant 2018'⁰¹⁷ wordt het volgende opgemerkt: 'Als we kijken naar het totale culturele aanbod, dan zien we dat 11% tot 15% van het totale aanbod in Nederland zich in Brabant bevindt. Noord-Brabant staat vaak in de top 3 of 4 wanneer we kijken naar het totale aanbod. Maar als we het aanbod afzetten tegen het aantal inwoners, dan komt Brabant op een lagere plaats in de ranking.'

Daarnaast hebben de onderzoekers van 'Atlas voor gemeenten 2018' het huidige cultureel aanbod in de verschillende regio's in kaart gebracht. Dit is verdeeld in vijf categorieën: podiumkunsten, erfgoed, beeldende kunst, letteren en film. Per categorie is gekeken hoe goed de regio, maar ook de gemeenten scoren. Op de cultuurindex van de vijftig grootste gemeenten staat Eindhoven op een 22ste plek. Van de twaalf provincies eindigt Noord-Brabant als 11de.

Wanneer we inzoomen op de specifieke categorieën per gemeente is het belangrijk te melden welke data mee zijn genomen. Op het gebied van podiumkunsten eindigt Eindhoven op een 7de plek ten aanzien van het aantal uitvoeringen.

In deze categorie is er specifiek gekeken naar het aantal podia, culturele festivals en het jaarlijks aantal uitvoeringen. Op totaal aanbod van podiumkunsten, eindigt Eindhoven op een 11de plek.

De categorie erfgoed bestaat uit cultuur-historische en overige musea en het aantal rijksmonumenten in de stad en regio. Eindhoven heeft ruim 550 monumenten, ongeveer 150 rijksmonumenten en 400 gemeentelijke monumenten.⁰¹⁸ Mede door het lage aantal rijksmonumenten behaalt Eindhoven de 42ste plaats. In de Waarde van Cultuur worden de drie beeldbepalende erfgoedcomplexen in Eindhoven volgens Brabanders benoemd: Strijp-S, Philips-gebouwen en het Evoluon.

In de categorie beeldende kunst is er door een gebrek aan data vooral gekeken naar het aantal musea voor beeldende kunst en kunstgaleries. Het aantal kunstenaars, ateliers en project- en presentatieruimtes wordt dus niet meegerekend in deze cultuurindex. Eindhoven eindigt in deze categorie op een 28ste plek.

De data die gebruikt zijn voor de categorie letteren is het aantal bibliotheken en antiquariaten. Eindhoven eindigt hierbij op de 42ste plaats. Er is dus niet gekeken naar het aantal makers of specifieke activiteiten, maar het aantal locaties waar boeken te koop of te leen zijn. Schoolbibliotheken die in Eindhoven met 1,8 miljoen euro per jaar gesubsidieerd worden, zijn niet meegenomen.

Tenslotte is voor de categorie film gekeken naar het aantal bioscopen en filmhuizen. Eindhoven komt daarmee op een 7de plaats van de vijftig gemeenten.

017 Rapport Waarde van Cultuur Brabant 2018: PON, bkbc, Telos, Boekmanstichting en Pyrrhula Research Consultants

018 Rijksmonumenten.nl

Figuur 07 Cultureel aanbod in Brabant: gebouwen, zalen en podia, 2015-2017 ⁰¹⁹

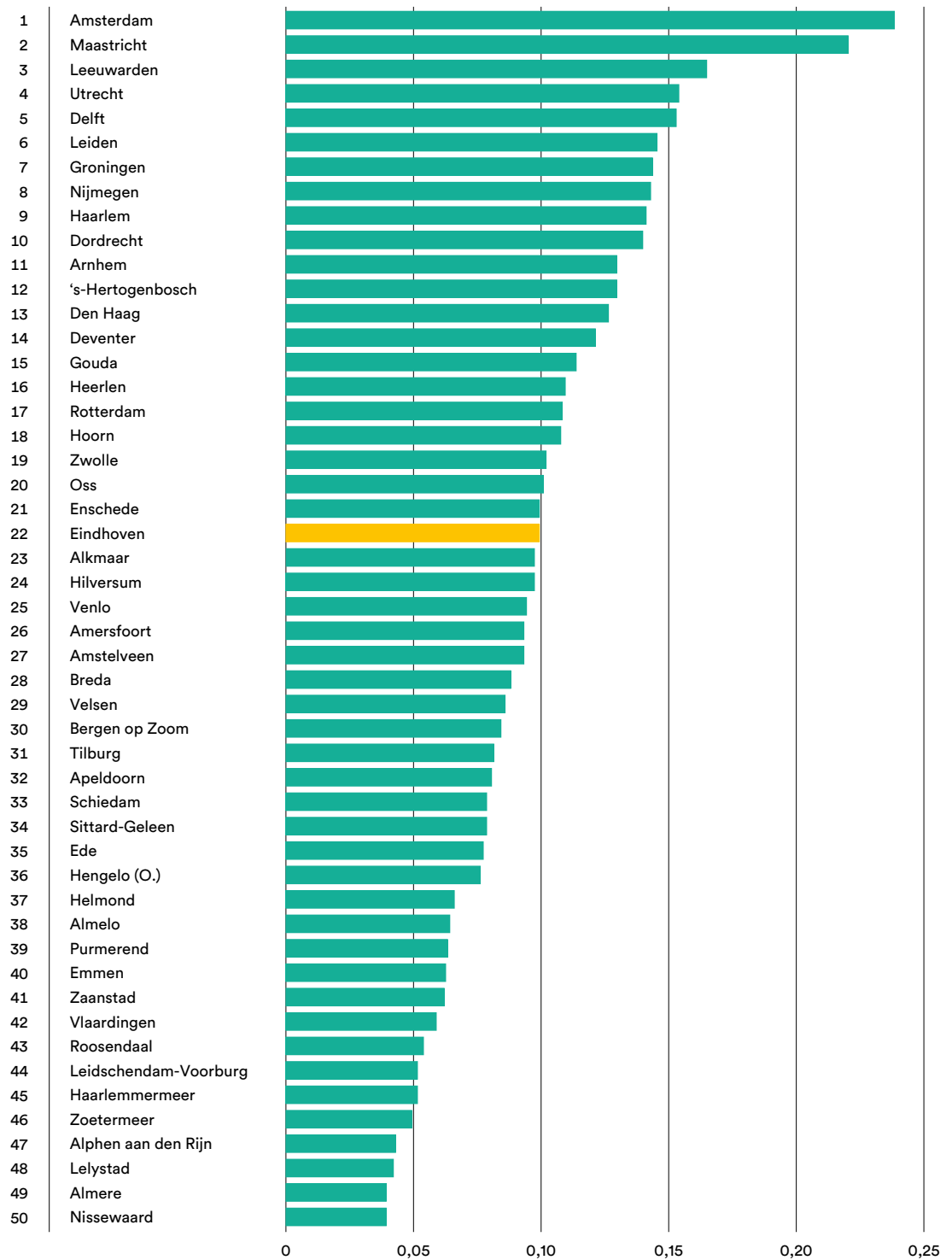
Bron:

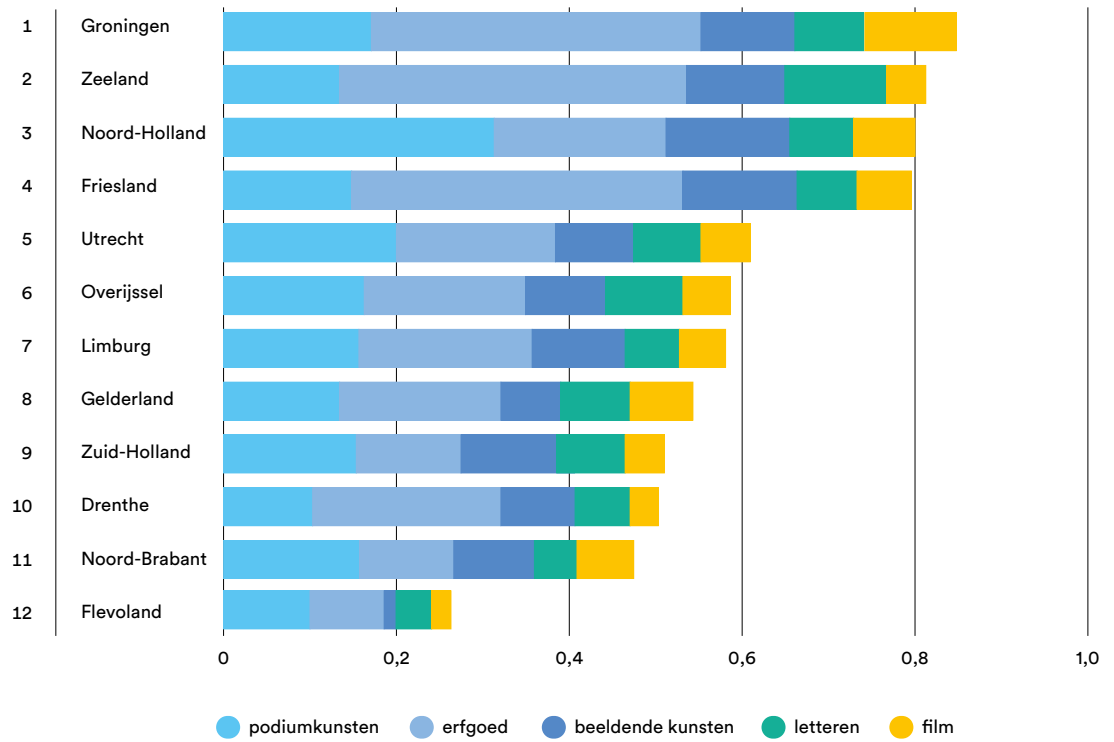
Indicator	Bron	Jaartal
Musea	CBS	2016
Galeries	NGA	2016
Theaters (lid VSCD)	VSCD	2017
Bedrijven en organisaties podiumkunsten	CBS	2015
Zalen podiumkunsten	CBS	2015
Bioscopen en filtheaters	NVBF	2016
Bioscoopdoeken	NVBF	2016
Bioscoopstoelen	NVBF	2016
Poppodia (VNPF-lid)	VNPF	2017
Popfestivals (VNPF-lid)	VNPF	2017
Festivals	Emcultuur	2017
Boekhandels	CBS	2017
Vestigingen openbare bibliotheken	VOB	2015

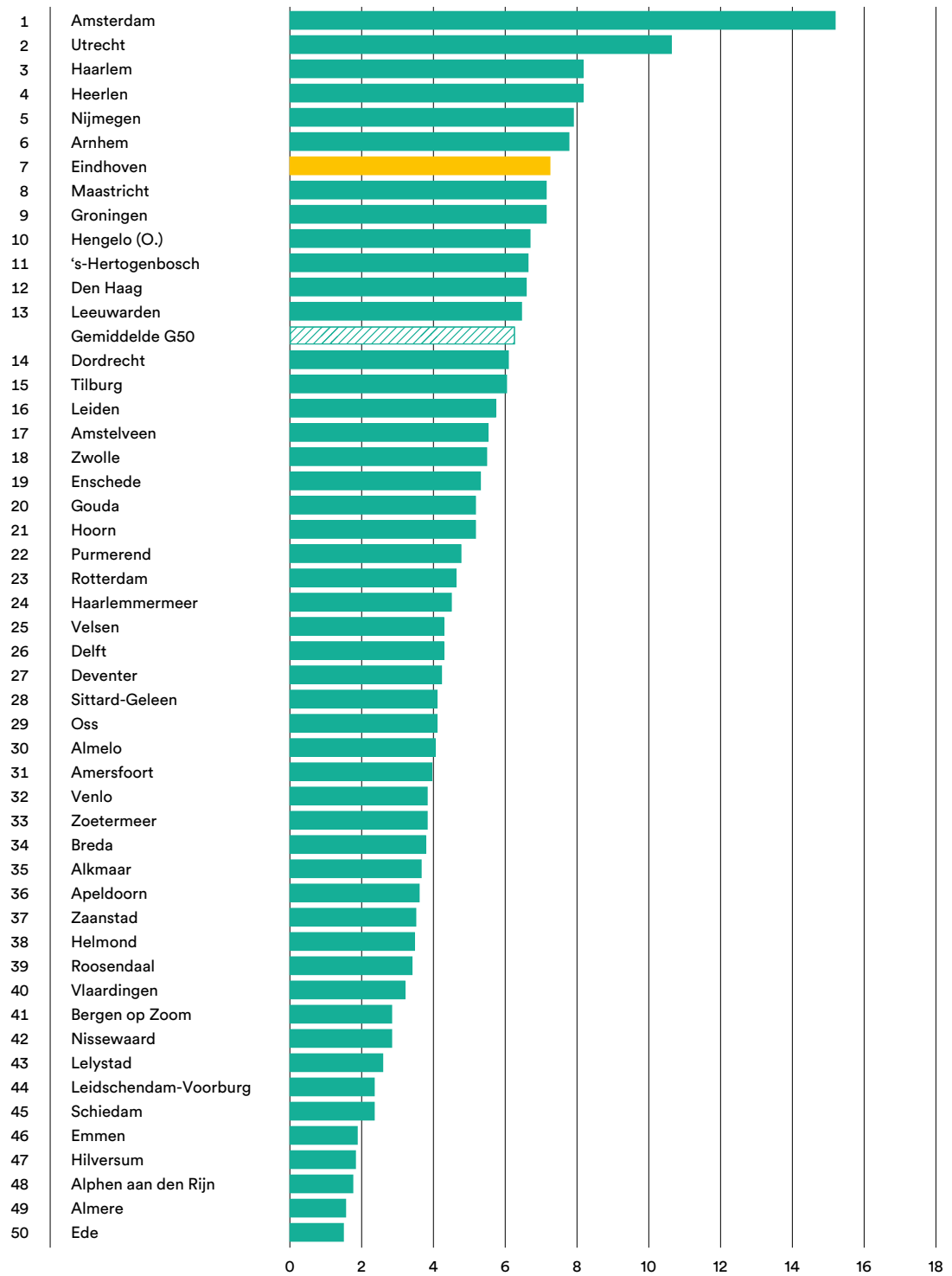
Ranking:

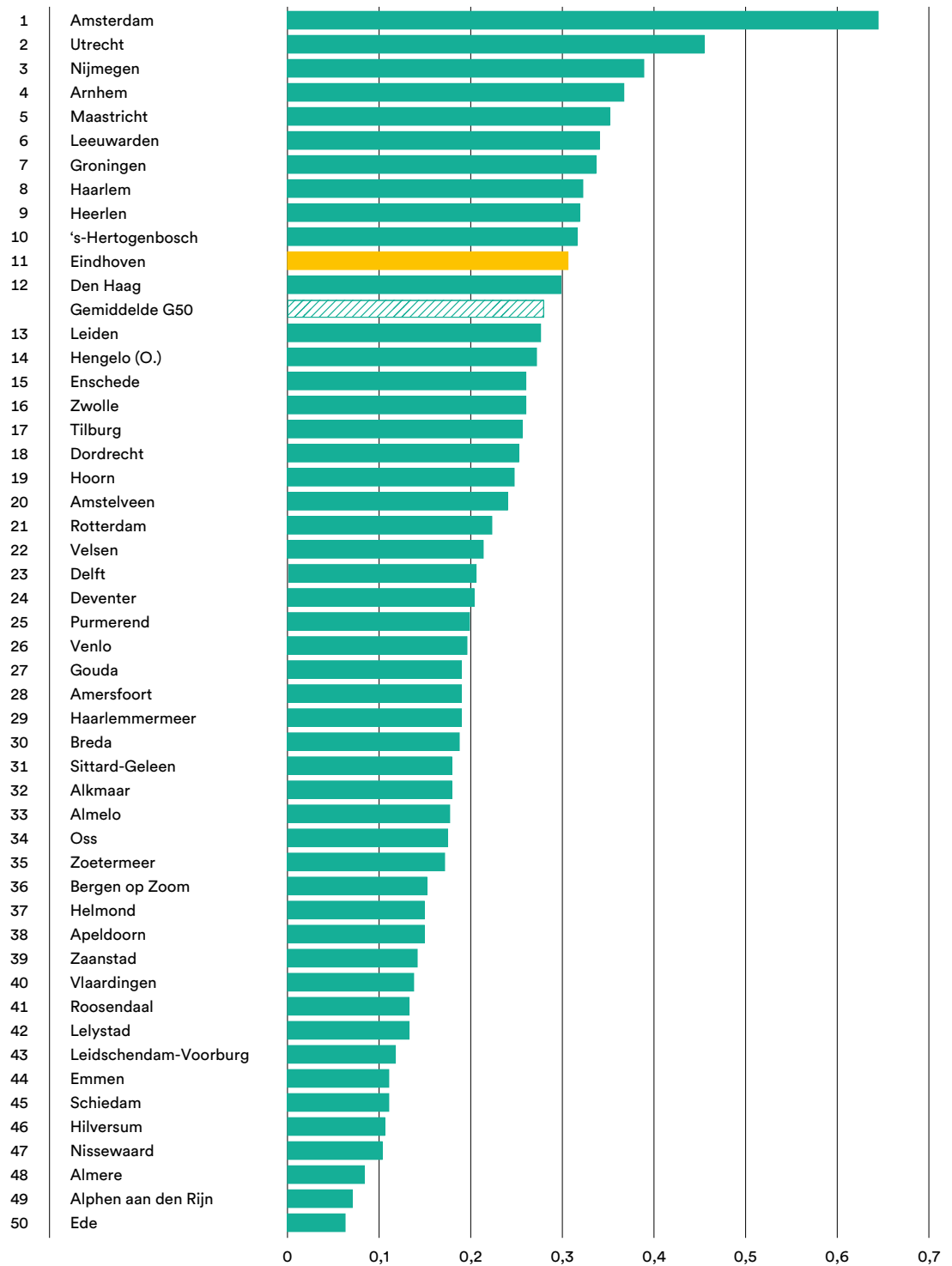
- Noord-Brabant
- Noord-Brabant per capita
- Noord-Brabant in benchmark*
- Noord-Brabant per capita in benchmark

- * Dit zijn de rankings van Noord-Brabant uit de eerdere meting in 2015 (toen nog: Cultuur in Brabant. Een benchmark).
- ** Gebaseerd op ledenbestand van de Nederlandse Galerie Associatie (NGA).

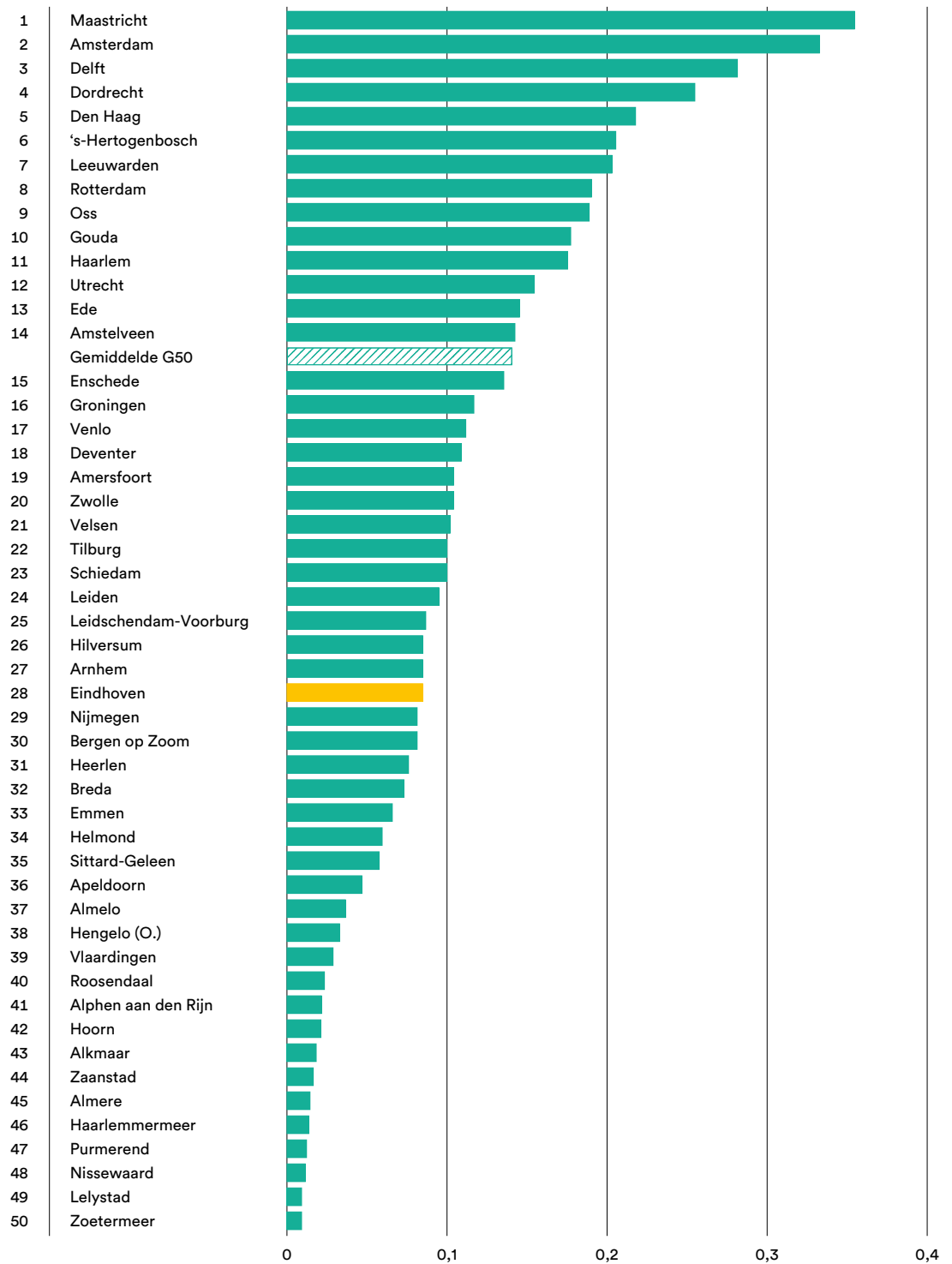
Figuur 08 De cultuurindex (totale capaciteit) voor de vijftig grootste gemeenten van Nederland ⁰²⁰

Figuur 09 De (deelscores) van de cultuurindex voor de twaalf provincies ⁰²¹

Figuur 10 Aantal uitvoeringen in de podiumkunsten, per 1000 inwoners (2017) ⁰²²

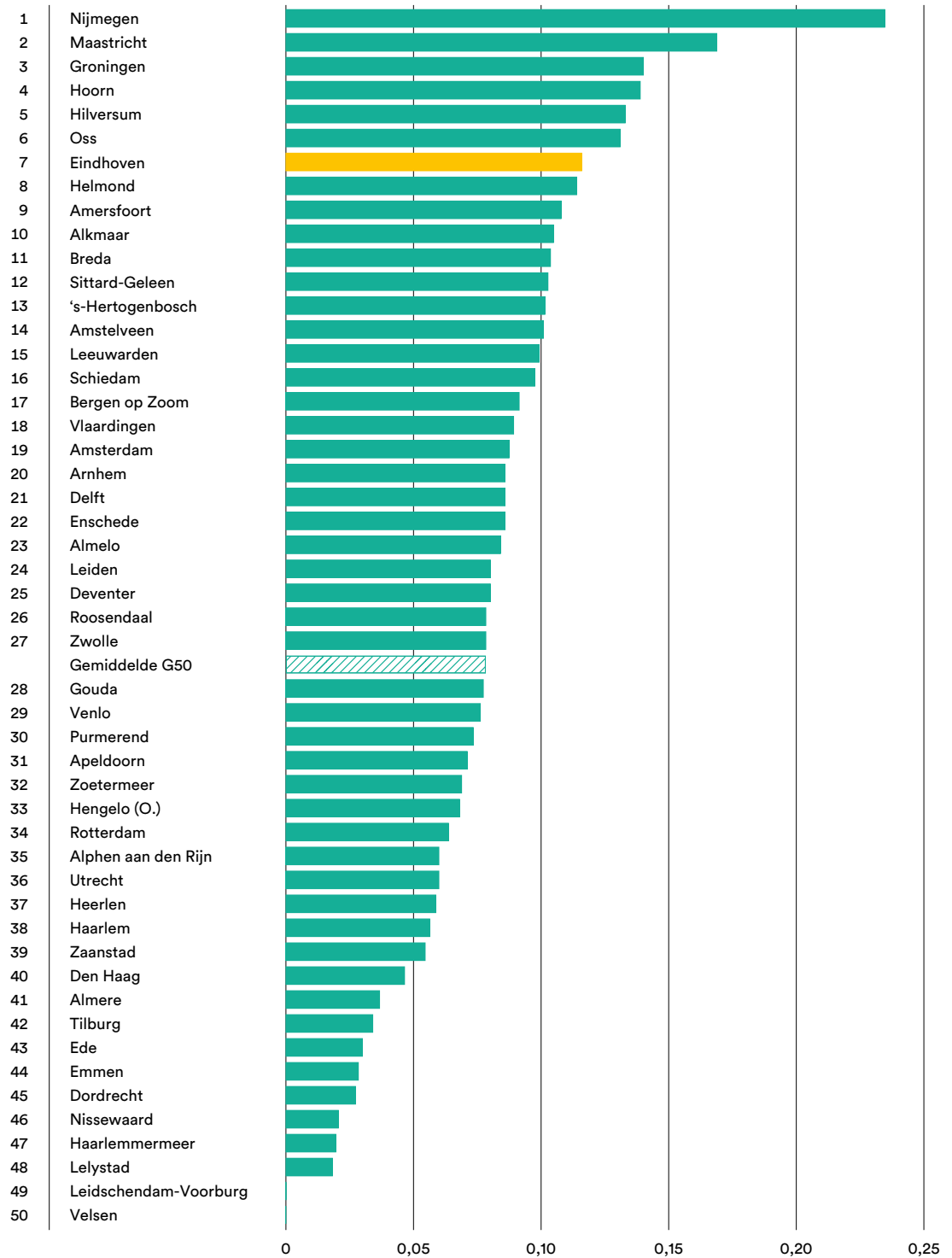
Figuur 11 Cultuurindex, subscore podiumkunsten ⁰²³

Figuur 12 Cultuurindex, subscore erfgoed ⁰²⁴

Figuur 13 Cultuurindex, subscore beeldende kunst ⁰²⁵

Figuur 14 Cultuurindex, subscore letteren ⁰²⁶

Figuur 15 Cultuurindex, subscore film ⁰²⁷

Internationale positie als culturele stad

Nadat in 2007 het rapport 'European Agenda for Culture in a Globalising World' was verschenen, heeft het beleid van de Europese Unie zich veelal gefocust op cultuur. Cultuur wordt gezien als een belangrijke factor op het gebied van groei en het creëren van banen, door creativiteit en innovatie aan elkaar te verbinden. Ze verbetert de kwaliteit van leven en de aantrekkingskracht van steden op burgers, toeristen, bedrijven en investeerders.

In 2017 bracht de Europese Commissie de tool 'The Cultural and Creative Cities Monitor' uit. 168 steden binnen de EU-landen plus Noorwegen en Zwitserland werden gerangschikt op basis van 'culturele levendigheid', 'creatieve economie' en 'omgevingen creëren om creativiteit mogelijk te maken'. De tool bevat onderzoeksmethoden om te bekijken welke steden een goede culturele omgeving bieden.

Uit de eigen analyse van de Europese Commissie kwam Eindhoven op de eerste plaats op het gebied van kleine en middelgrote steden (50.000-250.000 inwoners). De stad scoorde een derde plaats op het gebied van 'culturele levendigheid', een tweede binnen 'creatieve economie' en een twaalfde plek binnen het 'creëren van omgevingen om creativiteit mogelijk te maken'.

Eindhoven staat eerste als het gaat om het aantal bioscoopstoelen en tweede op het gebied van theaters. Binnen 'creatieve economie' is de stad leidend in drie categorieën: banen in andere creatieve sectoren, ICT-patenten en community design-toepassingen. Eindhoven eindigt als eerste op het gebied van bezoekersvluchten en potentiële toegankelijkheid via de verkeerswegen en derde op het gebied van afgestudeerden binnen de ICT.

Verbeterpunten zijn wel zichtbaar in de derde categorie, waarbij het aantal locaties waar creatieve dingen gemaakt worden en de participatie op het gebied van cultuur duidelijk achter liggen op andere steden binnen de EU.

Verder gaat de Europese Commissie binnen de monitor dieper in op de economische welvaart van een stad en de verbondenheid met creatieve en culturele componenten. De leidende culturele en creatieve steden blijken economisch sterker en laten een positief verband zien met het bruto binnenlands product en het aantal banen per stad. Het correspondeert ook met hogere economische groeicijfers, zoals momenteel in Eindhoven als ook binnen de gehele Brainport-regio het geval is.

Culturele en creatieve steden hebben volgens de EU-monitor meer banen en ook meer geld te besteden. Wanneer ze binnen de monitor worden vergeleken met andere steden met minimaal 50.000 inwoners, hebben culturele en creatieve steden onder andere meer banen, meer studenten die een hoge opleiding volgen en meer hoogopgeleiden, meer jongvolwassenen en meer buitenlanders van binnen en buiten de EU.

Waar Eindhoven in binnenlandse onderzoeken naar cultuurbeleving middelmatig scoort en alleen piekt op het gebied van podiumkunsten en film, behaalt de stad in een monitor van de Europese Commissie topnoteringen op het gebied van culturele levendigheid en creatieve economie.

Samenvatting hoofdstuk 1

Eindhoven in de voorbije eeuw en de regio Brainport in de laatste twee decennia, hebben een enorme ontwikkeling doorgemaakt. De trek naar de stad die nu in Nederland is te zien, is zeker van toepassing op Eindhoven. Ook vanuit het (verre) buitenland. Daarmee ligt er tegelijkertijd een opgave op het gebied van voorzieningen als wonen, bereikbaarheid en leefbaarheid.

Het welzijn van inwoners neemt toe als zij wonen en werken in een omgeving waar wat te beleven valt, onder meer op cultureel gebied. Tegelijkertijd kan de verbinding van creativiteit met de innovativiteit van deze regio een katalysator zijn voor bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Zowel nationale als internationale monitoring maakt duidelijk dat Eindhoven als culturele stad goed scoort op het gebied van film en podiumkunsten, maar als creatieve broedplaats nog een impuls kan gebruiken.

2. Perspectief van de sector

We brengen in deze scan culturele initiatieven in de stad in beeld en maken een onderscheid tussen gesubsidieerd en ongesubsidieerd aanbod. Over het ongesubsidieerd deel is minder bekend: de gegevens worden lang niet altijd bijgehouden en organisaties die wel verslagen maken, hoeven deze vaak niet te publiceren. Ook is er een overlap van ongesubsidieerd aanbod dat op gesubsidieerde podia of presentatieplekken wordt georganiseerd, en andersom.

In beide categorieën wordt inzicht gegeven in de disciplines podiumkunsten (muziek, theater & dans), film, beeldende kunst, creatieve industrie, letteren, urban, bovensectoraal en erfgoed. Subsidies kunnen zijn toegekend door Cultuur Eindhoven, maar ook de gemeente Eindhoven heeft een rol als financier, bijvoorbeeld voor Dutch Design Foundation, GLOW en Van Abbemuseum. Tevens heeft de gemeente een belangrijke rol bij het faciliteren van kunst en cultuur door vergunningen, vastgoed en verbindingen met andere beleidsterreinen.

Tenslotte brengen we een aantal specifieke functies en diverse cultuurprijzen in beeld. Hiermee wordt de samenhang in de keten van cultuureducatie-talentontwikkeling-beroepspraktijk ook in kaart gebracht. Bij gesubsidieerd aanbod is de pluriformiteit van het aanbod en complementariteit van organisaties een belangrijk aspect dat ook in de criteria wordt meegewogen bij de advisering van de Cultuurraad over de aanvragen.

2.1. Ongesubsidieerd aanbod

Algemeen

Figuren
16, 17

'Waarde van Cultuur'⁰²⁸ heeft voor Brabant gekeken naar de verhouding gesubsidieerd-ongesubsidieerd in de B5-gemeenten (Eindhoven, Breda, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg). In samenwerking met Dialogic is op basis van de online aanwezigheid van culturele instellingen een locatielijst opgesteld. Hiervoor is gebruikgemaakt van Google Maps, Facebook-data en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Nadat de gemeente Eindhoven in 2016 voor de Muziekstudie voor het eerst een big data-analyse heeft gebruikt om een breder zicht op het cultureel aanbod te krijgen, is deze methode nu ingezet voor een totaal cultureel beeld van de stad. In totaal zijn in de B5 434 cultuurlocaties gevonden, waarvan 139 in Eindhoven. In totaal is 82% van de locaties te vinden op Facebook.

Figuur
18

De op Facebook gevonden activiteiten zijn vervolgens gebruikt als indicatie om de verhouding tussen gesubsidieerd en ongesubsidieerd aanbod in kaart te brengen. De productiviteit in termen van georganiseerde activiteiten lijkt niet eenzijdig aan de gesubsidieerde dan wel niet-gesubsidieerde kant te liggen. Kijken we echter naar het gemiddeld aantal activiteiten dat per locatie wordt georganiseerd, dan blijken de gesubsidieerde locaties bij alle disciplines aanzienlijk productiever dan hun collega's die het zonder structurele subsidie moeten doen.

Naar discipline

Voor de Cultuurscan is specifiek voor Eindhoven per discipline gekeken naar welke informatie er beschikbaar is over ongesubsidieerd aanbod.

Podiumkunsten - muziek

Naast het gesubsidieerd aanbod bestaat er een divers aanbod aan niet-gesubsidieerde activiteiten op muzikaal gebied. Zo zijn er niet-gesubsidieerde oefenruimtes zoals 'De Oefenruimte' (met een locatie in Woensel en Berckelbosch) en de 'Anker Studio'. Ook zijn er zelfstandige muziekdocenten, en is er het POM (Podium voor Ongehoorde Muziek) een particulier initiatief van muzikant/componist/organisator Bart van Dongen. Daarnaast vinden er regelmatig muzikale optredens plaats bij broedplaatsen zoals TAC en Stroomhuis en in

Figuur
19

de diverse horecagelegenheden in de stad zoals muziekcafé Altstadt. Tevens vinden er muziekactiviteiten plaats in bijvoorbeeld de Catharinakerk. Voorbeeld van een gesubsidieerde muzikale activiteit op een ongesubsidieerde locatie is philharmonie zuidnederland in het Klokgebouw. In dat gebouw vinden ook veel ongesubsidieerde muziekfestivals plaats. De VNPF (Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals) rapporteert in 'facts en figures' alleen op landelijk en provinciaal niveau. Waarbij het Philips Stadion, met dank aan Guus Meeuwis, nog vermeld wordt met een derde plek op het gebied van bezoekersaantallen (na de Johan Cruijff Arena en het Arnhemse GelreDome) in de categorie stadionconcerten. Ook de VSCD (Vereniging van Schouwburg – en Concertgebouwdirecties) rapporteert alleen op landelijk niveau het aantal aangesloten organisaties en het totaal aantal voorstellingen, concerten en bezoeken. Tot slot biedt het Summa College met Metafactory en het Rock City Institute op MBO-niveau opleidingen op het gebied van popmuziek aan.

Podiumkunsten - theater en dans

Wat betreft locaties zijn er voor theater en dans vaak specifieke voorzieningen nodig, waardoor podia zelden zonder subsidie kunnen voortbestaan. Naast de gesubsidieerde podia bestaat er onder andere particulier initiatief, zoals het podium 'Arno's Theater' van theatermaker Arno Huibers en educatief aanbod van bijvoorbeeld het 'Centrum voor Musical' dat zich met musicaleducatie richt op kinderen. Zoals genoemd onder muziek rapporteert de VSCD geen gegevens op gemeentelijk niveau. Pand P is een coöperatie en beheert het gebouw aan de Leenderweg. Dat gebouw wordt vooral gebruikt voor uiteenlopende kleinschalige voorstellingen. De VVTP (Vereniging Vrije Theater Producenten) publiceert geen gegevens over prestaties en bezoeken.

Professionele podia

Het aanbod van podiumkunsten, in de vorm van publiekscapaciteit, het aantal voorstellingen en bezoekersaantallen bij organisaties in Eindhoven die het tonen van professionele podiumkunsten als hoofd- of nevenactiviteit hebben, is door het CBS samengebracht, zie figuur 19. De gegevens zijn afkomstig van de VSCD en de VNPF. Het aantal voorstellingen

is gespecificeerd in 'muziekvoorstellingen' (muzikaal professioneel aanbod, zoals klassieke concerten, popconcerten, wereldmuziek en jazz) en 'overige voorstellingen' (de podiumkunst-disciplines toneel, dans, muziektheater, opera, musical, cabaret, literatuur en overig aanbod).

Figuur 19 maakt inzichtelijk dat er in het aanbod niet veel wijzigt. De publiekscapaciteit, oftewel het aantal zitplaatsen of als die er niet zijn de maximaal toegestane publiekscapaciteit, is al jaren gelijk. Het aantal bezoeken is na een dip in 2014 sindsdien telkens toegenomen. Uit de tabel valt niet op te maken welke activiteiten wel of niet zijn gesubsidieerd.

Film

Voor film geldt dat de NVBF (Nederlandse Vereniging Bioscopen en Filmtheaters) per bioscoop/filmtheater iets zegt over de omvang, namelijk het aantal zalen en het aantal stoelen. Eindhoven telt vier bij de NVBF geregistreerde bioscopen: Pathé Eindhoven, Vue Eindhoven, Lab-1 (sinds oktober 2018 aangesloten bij de NVBF⁰²⁹) en Natlab door Plaza Futura. Filmhuis De Zwarte Doos wordt beheerd door Natlab door Plaza Futura, in samenwerking met de TU/e (datum: februari 2019).

Drie van de bioscopen zijn niet gesubsidieerd: Lab-1, een onafhankelijk filmtheater met vijf zalen, waarvan drie filmzalen en twee multifunctioneel te gebruiken zalen, met in totaal 489 stoelen;⁰³⁰ Pathé Eindhoven telt acht zalen en 1.676 stoelen; Vue Eindhoven telt eveneens acht zalen en 1.525 stoelen.⁰³¹

Beeldende kunst

Op het gebied van beeldende kunst zijn er in Eindhoven galleries (onder andere Art Experience, Cova Art Gallery, Talking Pieces en AbrahamArt) en expositieruimtes (Inkijkmuseum), initiatieven zoals Galerie Nasty Alice, die zich met ondersteuning en presentatie van hedendaagse beeldend kunstenaars bezighouden. KEK040!, het kunstenaarscollectief van Eindhoven, heeft momenteel 63 leden.

Creatieve industrie

Onder creatieve industrie wordt verstaan: design, architectuur en digitale cultuur. Op dit gebied zijn er diverse opleidingen in Eindhoven te vinden. Op VMBO- en MBO-niveau biedt SintLucas leerwegen

aan met het profiel Media, Vormgeving & ICT en op MBO-niveau is er een focus op creatieve ambacht en industrie. Het Summa College biedt MBO-niveau opleidingen aan, zoals meubelmaker en fashion. Design Academy Eindhoven is wereldwijd een van de meest gerenommeerde opleidingen op het gebied van design. De TU/e biedt tot slot Industrial Design. Bij BNO, de brancheorganisatie van ontwerpers, staan tachtig bureaus en ontwerpers ingeschreven die aangegeven gevestigd te zijn in Eindhoven op een totaal van ruim 1.750 in heel Nederland (4,6%). De Facebook-groep Designers United, ontstaan vanuit Eindhovense ontwerpers, heeft 897 leden per 7 maart 2019.

Beeldende kunst en creatieve industrie – broedplaatsen en presentatieplekken

In de gehele keten komen (beeldend) kunstenaars, designers en andere creatieve makers elkaar op verschillende plekken tegen. Qua productieplekken/werkplaatsen zijn er, naast het gesubsidieerde Beeldensstorm/Daglicht, verschillende maker spaces in de stad waar zowel kunstenaars als ontwerpers gebruik kunnen maken van apparatuur en dergelijke. Voorbeelden hiervan zijn Microlab en Fablab Brainport. Maar ook binnen broedplaatsen en atelierruimtes komen veel ontwerpers en kunstenaars samen om te werken; voorbeelden zijn TAC (gesubsidieerd als presentatieplek), NRE, Sectie-C, Klokgebouw, Strijp-R, Fuutlaan, PLAN-B, De Kruisruimte en de gebouwen die de gemeente Eindhoven beschikbaar stelt voor ateliers. Hier is in de meeste gevallen een mix van kunstenaars en ontwerpers te vinden.

Het is moeilijk in te schatten hoeveel kunstenaars en ontwerpers werkzaam zijn in Eindhoven. Bij TAC zijn 120 kunstenaars en ontwerpers gehuisvest in tachtig ateliers. Op het NRE-terrein (o.a. NULZES) hebben zo'n twintig ontwerpers atelierruimte. In het visieboek van Sectie-C staan 237 organisaties vermeld, waarvan een groot deel uit individuele ontwerp- of kunstenaars praktijken bestaat, maar ook andere zoals twee (gesubsidieerde) theatergezelschappen. Daarnaast zijn er presentatieplekken waar werk van zowel kunstenaars als ontwerpers geregeld getoond wordt, bijvoorbeeld Yksi Expo, Wallspace, de Sociale Dienst en Piet Hein Eek.

029 <https://www.denvbf.nl/actueel/nieuws/geopend-nieuwe-leden-in-schijndel-en-eindhoven/>

030 <https://lab-1.nl/about/>

031 <https://www.denvbf.nl/over-de-nvbf/onze-leden/>

Letteren

Er zijn zestien boekhandels te vinden in Eindhoven, inclusief een Ako op het station en op Eindhoven Airport. Het gaat daarbij om een grote diversiteit, van kantoorboekhandels tot een gespecialiseerde kunstboekhandel als Motta. De Bruna heeft vier vestigingen en BoekenVoordeel twee. Boekhandels zoals Van Piere organiseren ongesubsidieerde kleinschalige evenementen als lezingen, bijeenkomsten en boekpresentaties, al dan niet in samenwerking met culturele instellingen. Daarnaast zijn er organisaties zoals het Academisch Genootschap en stichting Man in de Maan, die evenementen organiseren en daarvoor incidenteel subsidie hebben ontvangen uit het Snelgeldfonds. Jaarlijks vindt ook het vierdaagse 'Boekenfestijn' plaats in het Beursgebouw.

Urban

Urban Culture is de verzamelnaam van artistieke en creatieve leefstijlen. De urban scene in Eindhoven omvat onder meer diverse sporten zoals skaten, BMX freestyle, tricking, freestyle voetbal en culturele uitingen zoals dans, muziek, graffiti, veejaying en deejaying. De scheidslijnen tussen sport en cultuur zijn niet altijd eenduidig te trekken, maar door de professionalisering in de urban disciplines wordt de koersbepaling soms wel helder. Zo zijn bijvoorbeeld skaten en BMX freestyle erkend als olympische sporten.

Buiten de door Cultuur Eindhoven (CE) gesubsidieerde urban voorzieningen vermeldt thisiseindhoven.com ook de Monk Boulder gym, BMX Playground en de Berenkuil als urban locaties in de stad. Daarmee is urban voor iedereen toegankelijk, maar qua locaties niet erg verspreid door Eindhoven. Cultuuruitingen worden vaak ook beoefend en gepresenteerd op diverse plekken in de stad.

Ongesubsidieerd aanbod laat zich lastig in cijfers vangen, onder andere omdat het geen publicatieplicht heeft. Duidelijk is wel dat deze doelgroep behoorlijk productief is, maar dat ze het in aantal activiteiten per locatie aflegt tegen gesubsidieerde organisaties.

Bovensectoraal

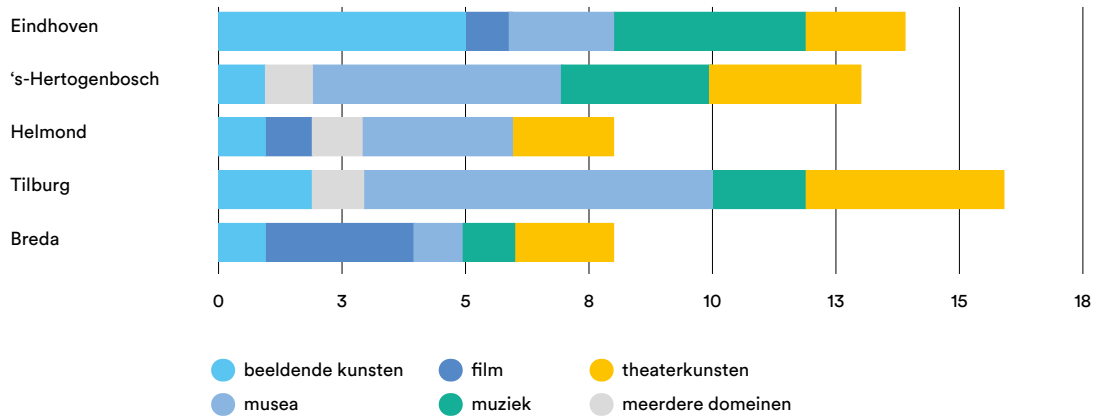
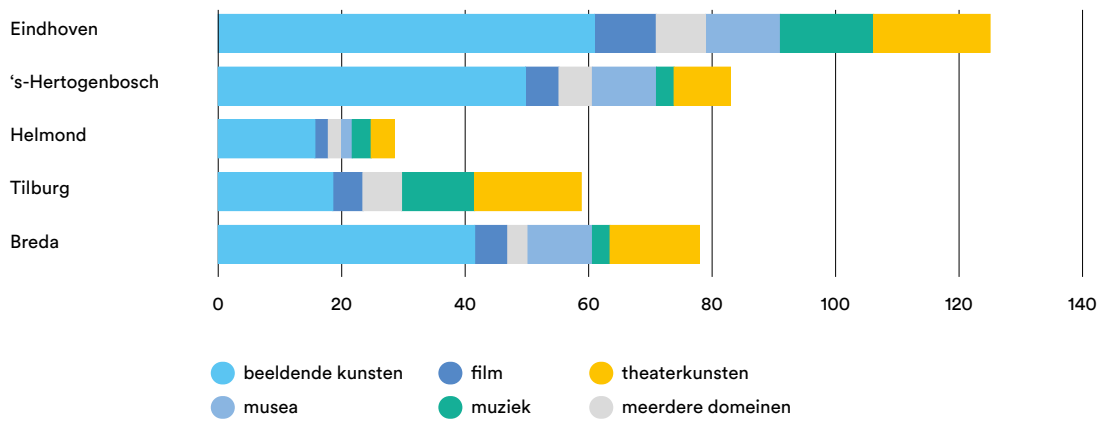
In het Klokgebouw vinden diverse culturele evenementen plaats. De cultuurhallen zijn samen goed voor maximaal 9000 bezoekers per evenement. Van januari tot augustus 2018 rapporteert het Klokgebouw 68 verschillende evenementen, waarvan 24 meerdaags. Hiermee komt het totaal aantal activiteiten op 138.

Centrum voor de Kunsten Eindhoven (CKE) deed in mei 2018 een inventarisatie van het vrijetijdsaanbod op het gebied van cultuureducatie. Daaruit bleek dat er in Eindhoven 128 muziekaanbieders, dertien dansaanbieders, twee aanbieders voor theater en drie voor theater/musical. Er zijn 287 professionele aanbieders geïnventariseerd door CKE.

Erfgoed

Op het gebied van erfgoed zit op Sectie-C de Stichting Ontferd Goed; zij adviseert en helpt erfgoedbeheerders (musea, gemeenten etc.) bij het verbeteren van hun collecties. Eindhoven in Beeld beheert beeld- en geluidsmateriaal en organiseert exposities en lezingen. De Henri van Abbe Stichting houdt zich bezig met de toekomst van lokaal erfgoed en de Stichting Bescherming Wederopbouw erfgoed Eindhoven maakt zich hard voor het behoud en bescherming van het stedenbouwkundige en architectonische erfgoed uit de wederopbouwperiode van Eindhoven.

Naast de gesubsidieerde musea kent Eindhoven nog twee bij de museumvereniging aangesloten musea: het DAF Museum en het Philips Museum. Het Philips Museum organiseert naast de reguliere expositie door het jaar heen ook nog diverse activiteiten, al dan niet met andere (gesubsidieerde, culturele) organisaties uit Eindhoven en daarbuiten. Voorbeeld hiervan is de deelname aan de Maker Faire of Lampenmakers in samenwerking met het Zuidelijk Toneel en het Parktheater, maar ook Mad Science en de Philips Design Tour.

Figuur 16 Aantal gesubsidieerde locaties naar domein ⁰³²**Figuur 17** Aantal niet-gesubsidieerde locaties naar domein ⁰³³032 <https://diadashboard.nl/b5-2018/page-6280>

033 Idem

Figuur 18 Gemiddeld aantal activiteiten per locatie 2017⁰³⁴

	beeldende kunst	film	musea	muziek	theater	meerdere domeinen
Gesubsidieerd	23	63	44	124	26	0
Niet-gesubsidieerd	4	21	3	57	10	8

Figuur 19 Professionele podia in Eindhoven; capaciteit, voorstellingen en bezoek, 2012-2017⁰³⁵

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal professionele podia	6	6	6	6	6	6
Theaterzalen	7	7	7	7	7	7
Stadions en evenementenhallen	3	3	3	3	3	3
Publiekscapaciteit theaterzalen	4.939	4.979	4.979	4.979	4.979	4.979
Publiekscapaciteit stadions & evenementenhallen	-	-	-	-	-	-
Overige voorstellingen	550	636	553	618	587	643
Muziekvoorstellingen	534	592	578	539	571	520
Totaal voorstellingen	1.084	1.228	1.131	1.157	1.158	1.163
Bezoeken muziekvoorstellingen	373.000	322.000	344.000	355.000	354.000	413.000
Bezoeken overige voorstellingen	500.000	514.000	461.000	473.000	478.000	490.000
Totaal bezoeken aan voorstellingen	873.000	836.000	805.000	828.000	832.000	903.000

034 Rapport Waarde van Cultuur Brabant 2018: PON, bkbc, Telos, Boekmanstichting en Pyrrhula Research Consultants

035 CBS, VSCD, VNPF

2.2. Op basis van Cultuurbrief 2017-2020 gesubsidieerd aanbod

Cultuur Eindhoven (CE) subsidieert culturele instellingen voor hun activiteiten als die passen binnen de door de gemeenteraad van Eindhoven vastgestelde Cultuurbrief 2017-2020. Voor de uitvoering is de Subsidie-regeling Cultuur Eindhoven 2017-2020 het kader. Deze regeling bestaat uit verschillende onderdelen die een samenhangend geheel vormen, maar los van elkaar worden uitgevoerd. De verschillende deelregelingen zijn de Basisinfrastructuur (BIS), PLUS-programma's en -projecten, Snelgeld en Gilden. Daarnaast worden er namens het college van B&W op basis van een collegebesluit gelabelde subsidies verstrekt.

2.2.1 Basisinfrastructuur (BIS)

Algemeen

De BIS is een vierjarig subsidieprogramma waarin subsidie wordt verleend voor veertien functies. Deze zijn in de Cultuurbrief 2017-2020 benoemd en vormen de culturele Basisinfrastructuur. Deze functies zijn ingevuld door evenzoveel organisaties, waarvan er tien direct door CE worden gesubsidieerd. Voor deze tien organisaties is een vierjarige subsidie beschikbaar. Eén subsidierelatie wordt in opdracht van het college van B&W van de gemeente Eindhoven uitgevoerd: gelabelde subsidie Muziekgebouw Eindhoven. Bij de overige drie organisaties ontvangen Dutch Design Foundation (DDF) en GLOW rechtstreeks subsidie van de gemeente en is het Van Abbemuseum een gemeentelijke dienst. Alle BIS-functies maken wel deel uit van deze scan, CE beschikt echter niet over financiële en prestatiegegevens van de drie organisaties die rechtstreeks door de gemeente worden gefinancierd.

Met de bepaling van BIS-functies is in de stad voor de periode 2017-2020 voorzien in podia voor muziek, theater en dans in diverse vormen. Daarnaast zijn er een cultuurhistorisch museum, presentatieplekken voor beeldende kunst en creatieve industrie, festivals voor design en urban, bibliotheek en er zijn mogelijkheden voor inwoners van de stad om zelf actief aan een vorm van kunstbeoefening te doen.

Naar discipline

Podiumkunsten - muziek

De functie concertzaal wordt ingevuld door het Muziekgebouw Eindhoven. Dit heeft als kernambities: het presenteren van de wereldtop, toptalent en innovaties; het leggen van nieuwe verbindingen en het bieden van een hoogwaardige programmering aan een breed publiek. De programmering bestaat vooral uit klassieke concerten, popconcerten en concerten op het gebied van jazz en wereldmuziek. Daarnaast organiseert het 'Muziekgebouw' speciale familie-/kinderconcerten en educatieve activiteiten. Het organiseerde in 2017 312 activiteiten. Muziekgebouw Eindhoven heeft een grote zaal van 1.250 stoelen (1.750 stapplaatsen) en een kleine zaal met 400 zitplaatsen. Daarnaast gebruikt de organisatie de foyer voor uitvoeringen. Ook beschikt ze over een opnamestudio waar eigen producties worden gemaakt.⁰³⁶

De functie poppodium wordt ingevuld door de Effenaar. Met een divers aanbod dat bestaat uit concerten in verschillende stromingen van de popmuziek wil dit bijdragen aan een levendig en aantrekkelijk popmuziekklimaat in Eindhoven en de Brainport-regio. De Effenaar programmeert ook op uiteenlopende locaties in de stad, zoals het Groendomein Wasven. In een grote zaal met een capaciteit van 1.300 personen en een kleine zaal voor maximaal 400 personen, biedt de Effenaar 285 concerten.

Podiumkunsten - theater en dans

Het Parktheater vervult de functie van schouwburg. Het theater heeft een uitgebreid en veelzijdig aanbod op het gebied van toneel, cabaret, muziektheater en dans. Het Parktheater (co-)produceert ook nieuw aanbod. Het faciliteert verschillende initiatieven op het gebied van theater zoals Wildpark en Theaterplan Zuid-Nederland. Met ThinX ondersteunt de organisatie nieuwe makers en vervult hiermee een functie van broedplaats.

De grote zaal heeft een capaciteit van 950 stoelen. Daarnaast beschikt het Parktheater over een zaal met 500 tot 900 plaatsen. Deze zaal met vlakke vloer beschikt over hoogwaardige technische voorzieningen en is om te bouwen voor uiteenlopende vormen van presentaties. De Kameleonzaal biedt plaats aan 150 tot 300 bezoekers. In de samenwerking met de co-operatie Pand P programmeert het Parktheater ook in diens (kleine) zaal. Het Parktheater verzorgde in 2017 409 voorstellingen.⁰³⁷

Film

De functies filmhuis en vlakke vloertheater worden ingevuld door Plaza Futura. De organisatie is gehuisvest in het voormalig Philips Natlab op Strijp-S. Ze toont vooral arthouse films met in de zomer voorstellingen in de buitenlucht. Daarnaast is er een aanbod aan theateervoorstellingen in de vlakke vloerzaal. 'Plaza' verbreedt dit aanbod door crossovers met andere disciplines als literatuur, architectuur en performance en door samenwerking met daarvoor relevante partners aan te gaan.

Eveneens in samenwerking met andere organisaties worden themaprogramma's georganiseerd, waar Plaza Futura film en debat combineert. Met de bibliotheek en boekhandel Van Piere verzorgt 'Plaza' literaire activiteiten zoals BookieNight. Plaza Futura beschikt over vier filmzalen met een capaciteit van minimaal 36 en maximaal 65 stoelen. Er is een grote theaterzaal die over 250 plaatsen beschikt en een auditorium met 126 plaatsen. In totaal verzorgde Plaza Futura in 2017 bijna 11.094 filmvoorstellingen, 19 podiumkunstenvoorstellingen en 178 multidisciplinaire voorstellingen.

Beeldende kunst en creatieve industrie

Het Van Abbemuseum heeft de functie van museum voor moderne en hedendaagse kunst en is internationaal erkend. Het is onderdeel van de gemeentelijke organisatie, heeft een vaste collectie moderne kunst en toont in wisseltentoonstellingen actuele kunst. Het beleidsplan 2018-2021 'Van Abbe, juist nu' is door de gemeenteraad goedgekeurd en beschrijft de ambities op het gebied van diversiteit, inclusiviteit, verbindingen leggen en ondernemerschap. Het museum staat de komende jaren een wijze van publieksbemiddeling voor die verder gaat dan mensen bij het museum betrekken; zij worden niet als publiek benaderd, maar als partner in de productie van inhoud

(kunst en hedendaags erfgoed). Op het terrein van het vermarkten en delen van kennis via het geven van lessen, lezingen en gastcuratorschap, toonde 2018 continuïteit in omvang. Er werden 42 tentoonstellingen en 109.528 bezoeken gerealiseerd.⁰³⁸

MU vervult de functie van presentatie-instelling voor hybride kunst. Jaarlijks organiseert MU ongeveer elf tentoonstellingen, op het snijvlak van beeldende kunst, design en nieuwe media. Ze richt zich daarbij op actuele thema's. Daarnaast richt MU zich met uiteenlopende activiteiten op talentontwikkeling en heeft de organisatie een uitgebreid educatief programma voor jongeren.

STRP Biënnale vervult de functie festival voor kunst en technologie. Ze organiseerde tot en met 2019 elke twee jaar een multidisciplinair festival waar de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van kunst en technologie worden getoond. Door het jaar heen houdt de organisatie de attentie vast met incidentele activiteiten op dit vlak. Er is veel aandacht voor educatie, zowel voor jongeren als ouderen.

Het lichtkunstfestival wordt ingevuld door het jaarlijks evenement GLOW. Bezoekers komen ook van buiten de regio Eindhoven en ook Duitsland en België zijn goed vertegenwoordigd. De missie van de organiserende stichting is dat 'Eindhoven het verschil maakt in lichtkunst'. De kennis die in Eindhoven aanwezig is bij bedrijven als ASML en Philips, maar ook bij studenten van Fontys ICT en TU/e, wordt vertaald naar inspirerende en slimme projecten. GLOW wordt inmiddels steeds vaker wereldwijd gevraagd om advies en ondersteuning bij het organiseren van lichtfestivals in andere steden en landen. Ook heeft het een congres voor internationale relaties gehouden.

De focus ligt op vernieuwing en talentontwikkeling. Door het jaar heen worden met het oog hierop 'Light-labs' georganiseerd op (hoge)scholen. Daarnaast is één van de missies om bekendheid te geven aan de ruimte die het evenement biedt aan nieuwe kunstenaars, talenten en engineers (GLOW Next).⁰³⁹

Het designevenement wordt ingevuld door Dutch Design Foundation (DDF) met de Dutch Design Week (DDW). DDF richt zich op het versterken van de positie, ontwikkeling en betekenis van ontwerpers, onder

037 Op basis van subsidie verantwoordingen aan Cultuur Eindhoven

038 Van Abbemuseum: presentatie Ontmoetingsdag Cultuurraad 31.05.2018

039 Jaarverslag GLOW 2017

meer door het organiseren van de DDW. In 2018 werd de 17de editie gehouden. In de periode daarvoor is DDW van een lokaal Eindhovens initiatief uitgegroeid tot het grootste en belangrijkste designevenement van Noord-Europa. Bezoekers zien en ervaren niet alleen de actuele stand van design, maar zij kunnen vooral ook een blik werpen in de toekomst. In 2018 telde DDW 2.600 deelnemers en 499 evenementen op 120 locaties verspreid over heel Eindhoven. Hiermee bereikte zij 355.000 bezoekers. DDF is een stichting zonder winst oogmerk die het als haar primaire taak ziet om het ecosysteem voor design op lokaal, regionaal en nationaal niveau te versterken. De organisatie reikt ook de Dutch Design Awards uit aan de beste Nederlandse ontwerpers. In 2017 organiseerde DDF voor de eerste keer het World Design Event: een tien dagen durend, experimenteel en internationaal platform voor de makers van de samenleving van de toekomst.⁰⁴⁰

Letteren

De Bibliotheek Eindhoven vervult de gelijknamige functie. De taak van de moderne bibliotheek verschuift van het verzamelen van kennis naar het distribueren, ontsluiten en delen van kennis. De Bibliotheek Eindhoven heeft daarbij extra aandacht voor de ontwikkeling van de basisvaardigheden lezen en digitale geletterdheid. De organisatie doet dat met onder meer activiteiten op het gebied van de bevordering van leesplezier en het vergroten van digitale geletterdheid. Mede gefinancierd door de gemeente runt ze ook schoolbibliotheken. Daarnaast heeft de bibliotheek een vestiging in het stadsdeel Woensel. De organisatie is sinds begin 2019 CBCT gecertificeerd.

Urban

De Coöperatieve Vereniging Emoves bestaat uit het Dynamo Urbanlab 040, Area51 en The Ruggedes. Gezamenlijk vormen zij het urban-cluster. Doel van deze vereniging is om door samenwerking de ontwikkeling en professionalisering van het urban veld te bevorderen. Jaarlijks organiseert Emoves het festival EMOVES waar verschillende disciplines binnen de stroming Urban worden getoond: van de jaarlijks terugkerende World BBoy-Classic en het graffiti-festival in de Berenkuil 'Step in the Arena', tot wedstrijden en demo's van urban sports. De leden van Emoves vragen voor eigen activiteiten gedurende het jaar subsidie aan in de PLUS-regeling.

Bovensectoraal

Het Centrum voor de Kunsten Eindhoven (CKE) vervult de functie van huis voor amateurkunst en cultuur-educatie. CKE heeft een samenhangend aanbod voor cultuureducatie, activiteiten gericht op het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. CKE bereikte daarmee in 2017 102 scholen van binnen en buiten Eindhoven. Daarnaast biedt ze buitenschools cultuur-educatie, in alle kunst disciplines waar voldoende vraag naar is. Een deel van het vrijetijdsaanbod, lessen en cursussen is kostendekkend.

Voor de ondersteuning van amateurkunst bestaan twee regelingen. Beide worden uitgevoerd door het CKE:

- Financieringsregeling Basisbijdrage Amateurkunst
Het aantal amateurkunstverenigingen dat in 2019 een beroep op deze regeling heeft gedaan, is 87. Het grootste deel van de amateurkunstverenigingen houdt zich bezig met een vorm van podiumkunst (36 vocale ensembles, veertien instrumentale ensembles, tien muziekkorpsen en dertien theatergroepen). De beeldende kunst is op kleinere schaal vertegenwoordigd (drie organisaties voor beeldende kunst en vormgeving, zes voor audiovisuele kunst). Overige disciplines (dans, urban, letteren, etc.) ontbreken.

- Financieringsregeling Amateurkunstprojecten
Om hiervoor in aanmerking te komen, moet worden voldaan aan specifieke criteria. In 2018 zijn twintig bijzondere projecten gehonoreerd en uitgevoerd.

De organisatie CultuurStation bemiddelt tussen het onderwijs en culturele instellingen om een goed cultuuraanbod op scholen te brengen. In 2018 is dat gerealiseerd voor 53 scholen voor primair onderwijs, acht scholen voor speciaal primair onderwijs, twintig scholen voor voortgezet onderwijs en vijf scholen voor speciaal voortgezet onderwijs. CultuurStation bereikte 90% van de basisscholen in Eindhoven in 2018. CultuurStation voert ook activiteiten binnen het landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit uit die gezamenlijk worden gefinancierd door het Rijk en de gemeente Eindhoven.

Erfgoed

Het stedelijk cultuurhistorisch museum wordt in het aanbod vertegenwoordigd door activiteiten van het Eindhoven Museum. Dit museum wil het verleden

zichtbaar maken, in relatie tot het heden en de toekomst van de stad. Daarbij gebruikt ze twee collecties. In het erfgoedpark (het preHistorisch Dorp) geeft de organisatie een beeld van het leven in de prehistorie en middeleeuwen in Eindhoven, gebaseerd op historische vondsten uit de regio Eindhoven. Met de collectie van voormalig Museum Kempenland maakt de organisatie exposities op uiteenlopende locaties in de stad waar de moderne stadsgeschiedenis centraal staat. Zo stond tijdens DDW een paviljoen op Sectie-C, waar met objecten, installaties en activiteiten het verleden, heden en de toekomst van ons voedsel werd getoond. Eindhoven Museum legt daarbij steeds de verbinding met Eindhoven. In samenwerking met de gemeentelijke afdeling archeologie beheert het museum een erfgoeddepot.⁰⁴¹

De veertien functies die onder het BIS-subsidie-programma vallen zorgen ervoor dat de gemeente Eindhoven is verzekerd van een culturele basis-infrastructuur met een rijk scala aan activiteiten voor jong en oud. Zowel professionele als amateurkunsten zijn vertegenwoordigd in uiteenlopende disciplines en vormen, van traditioneel tot innovatief.

2.2.2 PLUS-programma's en PLUS-projecten

Algemeen

Voor eenmalige projecten en langer lopende programma's kan een PLUS-subsidie worden verleend. De (gesubsidieerde) activiteiten zijn een aanvulling op en/of verrijking van het BIS-aanbod. Eén maal per jaar kan een (meerjarige) subsidie voor een programma worden verleend.

In de Cultuurbrief van de gemeente Eindhoven zijn vier programmalijnen benoemd:

- Bijzondere programma's en producties (ook internationaal): voor aanvragen die van aantoonbare meerwaarde zijn ten opzichte van het reeds aanwezige culturele aanbod (in kwaliteit en diversiteit) in de stad. Dit programma levert een breed aanbod voor podia en presentatieplekken.
- Co-creatie en domeinoverschrijding: voor

aanvragen die betrekking hebben op concrete samenwerking, uitwisseling van kennis en ervaring en overschrijding van de grenzen van de eigen discipline en/of het eigen domein. Hiermee worden specifieke doelgroepen bereikt in activiteiten die zich op bijvoorbeeld participatie richten.

- Talentontwikkeling en productiefaciliteiten: voor aanvragen die beginnende makers of groepen, eventueel na een transparante selectieprocedure in de gelegenheid stellen om zich beroepsmatig te blijven ontwikkelen. Dit programma ondersteunt kunstenaars.
- Cultuureducatie en bijzonder vrijetijdsaanbod: voor aanvragen die ertoe bijdragen dat zoveel mogelijk kinderen worden bereikt en voor kunst-educatieprogramma's die bijdragen aan een divers en zo compleet mogelijk aanbod in de stad. In dit programma worden activiteiten aangeboden die doelgroepen in de gelegenheid stellen zelf actief cultuur te beoefenen.

Deze programmalijnen zijn zo gekozen dat een variatie in soort aanbod mogelijk is. In 2019 zijn dertig programmasubsidies verleend (vier als meerjarige subsidie vanaf 2017, zes vanaf 2018, twintig in 2019). Deze programma's vertegenwoordigen alle programmalijnen, waarbij culturele organisaties vaak activiteiten in meerdere programmalijnen combineren in hun jaarprogramma.

Drie keer per jaar kunnen aanvragen voor project-subsidies worden ingediend. Er zijn dus twaalf rondes mogelijk gedurende de gehele Cultuurbrief-periode. Het gemiddeld aantal aanvragen per ronde ligt rond de twintig. Hierbij is er elke ronde sprake van zowel nieuwe aanvragers als aanvragers die eerder subsidie hebben aangevraagd of die een projectaanvraag, aanvullend aan/bovenop hun programma- of BIS-subsidie vragen.

Hoewel de projecten een incidenteel karakter hebben, is het voor organisaties ook mogelijk om steeds opnieuw eenzelfde project uit te voeren. Daarmee kan continuïteit bereikt worden. Dat is zichtbaar bij bovensectorale (educatie- en participatie-) projecten als die van de Kunstbende, Popronde, RAAK (Parktheater), De Schoolschrijver, Passionate Bulkboek of Stap op de Rode Loper, waar jaarlijks aan een nieuwe groep jongeren de mogelijkheid wordt geboden aan een project deel te nemen. Herhalingsaanvragen komen

ook voor bij (beginnende) makers als Mies-en-Scene, die per productie een aanvraag indient. Terugkerende festivals als Urban Dansdagen en Sample Culture doen een beroep op de PLUS-projectsubsidies. En deelnemers aan festivals als Dutch Design Week (DDW) en Urban Dansdagen realiseren met een projectsubsidie een productie die bijdraagt aan de invulling van het programma van het desbetreffende festival.

Voor anderen is een PLUS-project een opstapje naar een programma-aanvraag (KONT magazine). Het komt ook voor dat projectaanvragen juist gedaan worden als een programma-aanvraag is afgewezen (Theaterplan, Eindhoven Film Festival) of om praktische redenen niet haalbaar was.

Invulling programmalijnen naar discipline

Muziek

De programmalijn Bijzondere programma's en producties geeft makers de mogelijkheid aanbod te produceren en presenteren. Storioni (met kamermuziek), Cross-Linx (eigentijdse muziek), So Whats Next (jazz) en philharmonie zuidnederland (klassiek, symfonische muziek) bieden een gevarieerde programmering voor de Eindhovense podia. Cross-Linx bestaat vanaf 2019 niet meer als aparte aanbieder. Het soort aanbod blijft beschikbaar op het podium van het Muziekgebouw Eindhoven.

In de programmalijn Talentontwikkeling en productie-faciliteiten speelt PopEi een cruciale rol. De organisatie biedt oefenruimten en ondersteunt vooral jonge popmusici in verschillende aspecten van hun ontwikkeling. Tijdens het jaarlijks rondreizende festival Popronde hebben opkomende Eindhovense bands daarnaast de mogelijkheid zich landelijk te presenteren.

Collegium Musicum verzorgt wekelijks (niet gesubsidieerd) een concert in de Catharinakerk. De organisatie gebruikt projectsubsidies om incidenteel bijzondere uitvoeringen te kunnen programmeren.

Theater en dans

Afslag Eindhoven, Carte Blanche, United Cowboys en Wildpark maken producties die zowel op Eindhovense podia te zien zijn als buiten de stad. Afslag Eindhoven maakt locatietheater en treedt op diverse festivals op,

United Cowboys heeft veel internationale uitwisselingen en Carte Blanche presenteert haar voorstellingen ook in en voor zorg- en welzijnsorganisaties. Voor en door jeugd wordt er theater gemaakt door Wildpark en Theaterplan Zuid Nederland; zij bereiken ook scholen buiten Eindhoven en omgeving. Dit sluit aan bij de programmalijn Bijzondere programma's en producties.

In de programmalijn Talentontwikkeling en productie-faciliteiten richten Theaterplan en Wildpark zich met een eigen programma op de talentontwikkeling van jongeren. United Cowboys werkt samen in een provinciaal programma voor talentontwikkeling. Carte Blanche maakt voorstellingen met 'bijzondere talenten', spelers die niet gemakkelijk in het reguliere circuit terecht kunnen, maar bij Carte Blanche hun talent kunnen ontwikkelen.

Projecten van Critical Mass en de stichting Geluk Eindhoven (in samenwerking met onder meer Carte Blanche) zijn eenmalig. RAAK en Mies-en-Scene doen voor verschillende producties herhaaldelijk een beroep op de subsidiemogelijkheden.

Beeldende kunst en creatieve industrie

De Fabriek is een presentatieplek die vaak wordt ingezet in combinatie met specifieke opdrachten en past in de programmalijn Bijzondere programma's en producties. De Fotografiestichting Zuid Nederland/Penningsfoundation presenteert fotografie en videokunst en ondersteunt makers op het gebied van fotografie.

In de programmalijn Talentontwikkeling en productie-faciliteiten is Beeldenstorm/Daglicht een werkplaats waar kunstenaars met materialen kunnen experimenteren. De organisatie werkt samen met werkplaatsen elders in het land en met opleidingen als Design Academy Eindhoven.

De Fabriek neemt, aanvullend op haar reguliere activiteiten, deel aan een Europees Performance Netwerk en heeft projectsubsidie voor de eerste fase van onderzoek en opstart ontvangen. Bij succes wordt dit project geïntegreerd in de reguliere activiteiten en subsidie. Incidentele ondersteuning is er ook voor Kelderman en Van Noort, een kunstenaarsinitiatief met werk- en presentatieplekken, vooral gericht op grafiek en illustratief ontwerp.

Presentaties in de programmalijn Bijzondere programma's en producties zijn het hele jaar door zichtbaar bij De Kazerne, Onomatopoeie en TAC. MAD organiseert activiteiten zoals Art & Science Salons.

De programmalijn Talentontwikkeling en productie-faciliteiten komt terug in de activiteiten van Dutch Invertuuls, De Ontdekkfabriek en BioArt. Baltan faciliteert onderzoek en experiment en laat de resultaten daarvan zien in exposities en symposia.

Tante Netty combineert verschillende programmalijnen in haar activiteiten. Vooral jonge designers en kunstenaars krijgen kunst opdrachten. In de uitvoering worden buurtbewoners en maatschappelijke organisaties betrokken.

De Bibliotheek Eindhoven heeft met Tech & Play Kids Festival en WEET IK VEEL-festival jaarlijks projecten gericht op een jong publiek. Hetzelfde geldt voor Futurebites met Night of the Nerds. Stichting Opia 55 heeft naast een projectsubsidie nu een programma-subsidie voor twee uitgaven van KONT magazine. Andere terugkerende projecten zijn Maker Faire en Manifestations, dat tijdens DDW wordt uitgevoerd.

Film

In de programmalijn Bijzondere programma's en producties toont het jaarlijks documentairefestival van DOCfeed een breed aanbod aan documentaires. BROET verrijkt het filmaanbod met het Eindhoven Filmfestival (EFF), dat films van onafhankelijke makers presenteert. Beide festivals zijn internationaal en trekken het publiek van buiten de regio aan. Daarnaast richt BROET zich op cultuureducatie en talentontwikkeling en vervult hiermee de rol van broedplaats voor onafhankelijke filmmakers.

Subsidiëring vanuit de eenmalige PLUS-projecten en langer lopende PLUS-programma's verrijken het cultureel basisaanbod. Met bijzondere programma's, domeinoverschrijding, talentontwikkeling en cultuureducatie wordt in een breed en divers aanbod voorzien.

Letteren

In de programmalijn Talentontwikkeling en productie-faciliteiten heeft Watershed een gevarieerd aanbod aan activiteiten voor beginnende schrijvers. Nowhere richt zich met het programma Poetry Circle op jongeren en hun specifieke cultuur. De organisatie werkt daarvoor samen met Dynamo.

De Schoolschrijver en Samenleving & Kunst organiseren projectmatige activiteiten in het kader van literatuur voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Zij streven ernaar dit jaarlijks te laten terugkomen.

Urban

Bijzondere producties worden gemaakt door breakdancecrew The Ruggedes. Deze organisatie brengt urban dans in een theatersetting en doet ook internationale podia aan.

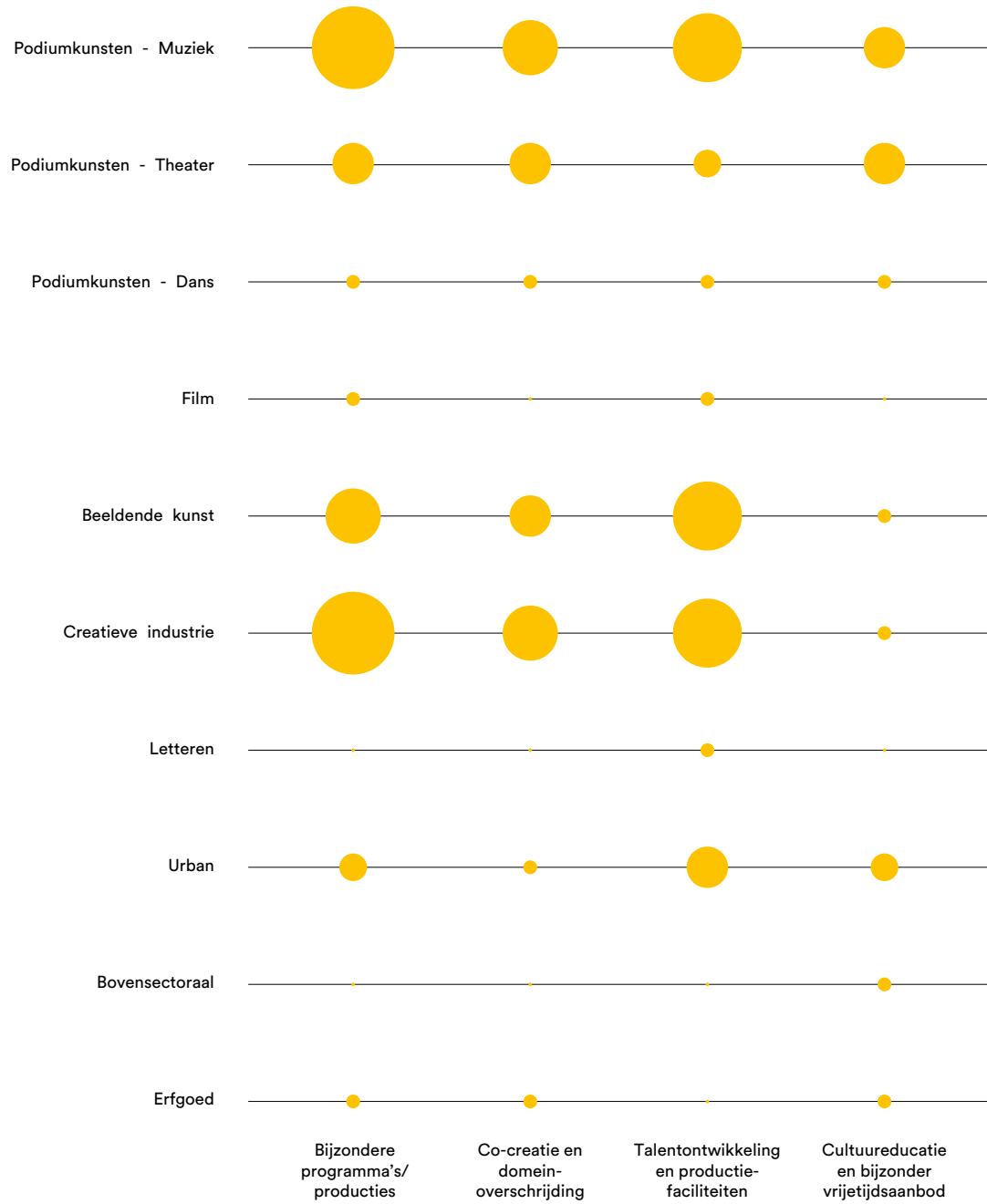
Het URBANLAB040 biedt activiteiten aan op het gebied van talentontwikkeling in verschillende urban disciplines. Area51 is een overdekt park voor urban sports dat subsidie ontvangt voor bijzonder vrijetijdsaanbod aan jeugd. In het advies over de programma-aanvraag 2019-2020 signaleert de Cultuurraad dat de organisatie zich met het programma primair richt op urban sports-disciplines.

Erfgoed

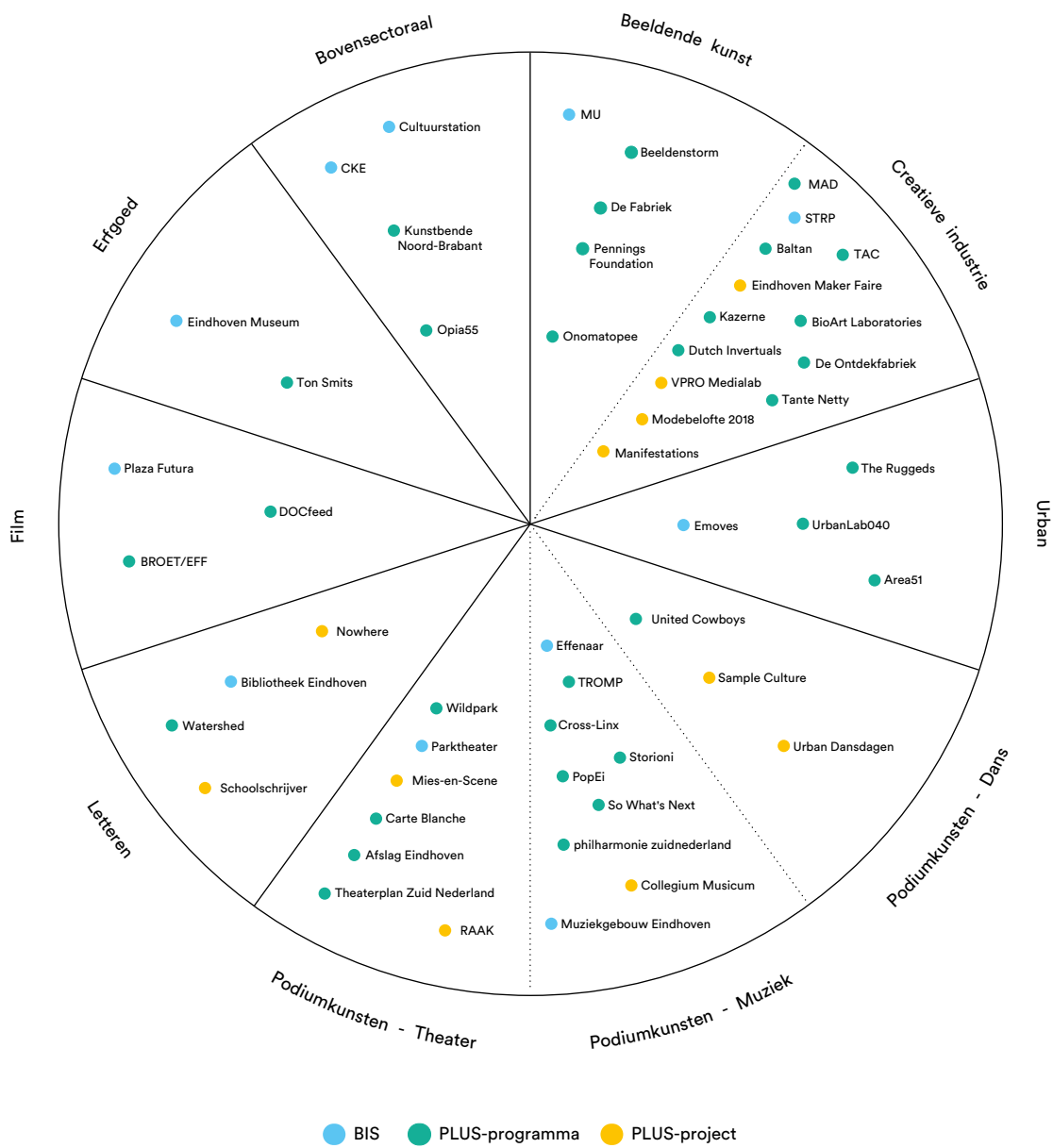
Het Ton Smitshuis vertegenwoordigt in de programmalijn Bijzondere programma's en producties de discipline erfgoed. De organisatie richt zich vooral op de nalatenschap van cartoonist Ton Smits en toont daarnaast wisselende exposities die aansluiten bij het thema cartoons.

Bovensectoraal

Voor Brabantse voorrondes van Kunstbende NB wordt een meerjarige subsidie verleend. Als PLUS-projecten vallen hieronder multidisciplinaire projecten zoals TEDx Eindhoven.

Figuur 20 Aantal gehonoreerde aanvragen per programmalijn, naar discipline, 2018 ⁰⁴²

Figuur 21 Door Cultuur Eindhoven gesubsidieerd aanbod in beeld naar discipline ⁰⁴³

043 Subsidie gegevens Cultuur Eindhoven

Figuren
22, 23

2.2.3. Snelgeld

In het Snelgeldfonds kunnen zowel rechtspersonen als natuurlijke personen een bijdrage aanvragen. In 2017, het eerste jaar, was conform de richtlijnen uit de Cultuurbrief 40.000 euro beschikbaar, maar gezien de behoefte bij de individuele makers was het fonds binnen anderhalve maand uitgeput. Om een betere balans te krijgen in beschikbare middelen voor PLUS-projecten en Snelgeld, is het beschikbare budget in 2018 en 2019 verhoogd. Omdat het wel duidelijk is dat het Snelgeld voorziet in een behoefte van individuele makers, heeft Provincie Noord-Brabant een matchingsregeling opgezet voor makersregelingen. Cultuur Eindhoven heeft zowel in 2018 als in 2019 hiervoor het maximaal beschikbaar bedrag van 50.000 euro per jaar ontvangen.

In 2017 en 2018 werd in totaal ruim 245.000 euro verleend aan negentig verschillende initiatieven. Het subsidieplafond voor 2019 bedraagt 170.000 euro, inclusief de bijdrage van de provincie. Het plafond voor 2020 is nog niet vastgesteld.

Hierbij geldt (net als bij PLUS-projectsubsidies) dat een scan een niet-representatieve tijdsopname is. Aanvragers mogen niet twee keer voor dezelfde activiteit aanvragen. Het beeld van aanvragers en activiteiten wisselt dus voortdurend. Een beperkt bedrag levert een waardevolle bijdrage aan een onderzoek, productie of presentatie. Dit komt vooral voor in de sectoren beeldende kunst en creatieve industrie. Ook, maar in mindere mate, bij makers van muziek, film of theaterproducties.

Een ontwikkeling is dat makers herhaaldelijk en voor verschillende producties een bijdrage ontvangen. Het komt ook voor dat de programmatische invulling van een expositieplek door individuele subsidies per maker verzorgd wordt.

Het Snelgeld zorgt voor levendigheid in het culturele veld. Met name op het gebied van producties in de beeldende kunst en creatieve industrie, omdat in deze disciplines veel individuele makers aanwezig zijn. Voor hen is het Snelgeld de enige mogelijkheid om een subsidieaanvraag in te dienen. Het draagt bij aan de mogelijkheid nieuw werk te ontwikkelen.

2.2.4. Gilden

Eindhoven kent negen nog actieve gilden. Zij zijn verspreid gevestigd over de stad. Deze gilden krijgen jaarlijks een subsidie van 1.500 euro voor het in stand houden van hun traditionele activiteiten. Het gaat om de volgende gilden:

-
- Ridderlijk gilde Sint Sebastiaan

 - Sint Martinusgilde Tongelre

 - Sint Jorisgilde Gestel

 - Sint Jorisgilde Stratum

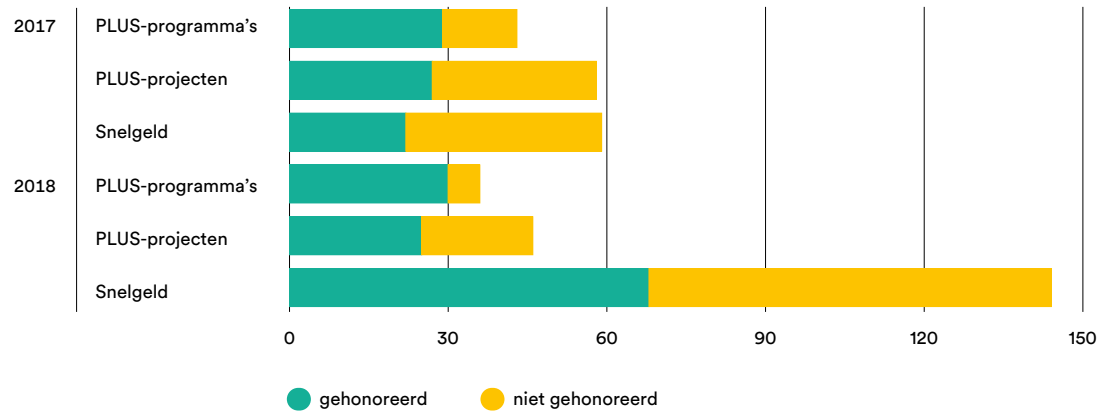
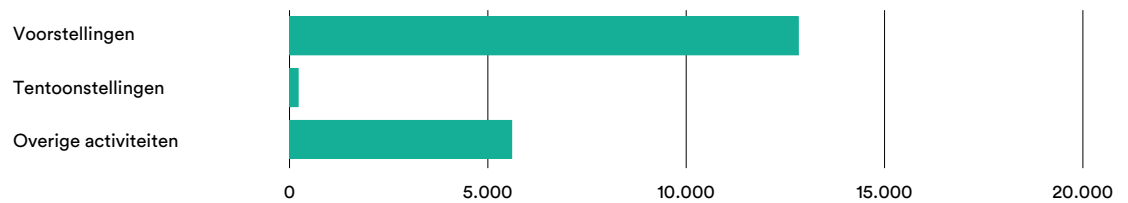
 - Sint Catharinagilde Tongelre

 - Sint Catharinagilde Eindhoven-Stad

 - Sint Catharinagilde Strijp

 - Sint Catharinagilde Woensel

 - Sint Catharinagilde tot Blortem en Gestel

Figuur 22 Aantal aanvragen gehonoreerd en niet gehonoreerd (per regeling) 2017 & 2018 ⁰⁴⁴**Figuur 23** Totaal aantal gerealiseerde activiteiten van gesubsidieerde instellingen 2017 ⁰⁴⁵

Het aanbod bestaat hoofdzakelijk uit voorstellingen en tentoonstellingen.
 Het aantal voorstellingen uit deze figuur bestaat voor een groot deel uit filmvoorstellingen.
 Daarnaast worden de overige activiteiten ook steeds belangrijker voor instellingen.

044 Subsidiegegevens Cultuur Eindhoven

045 Idem

2.2.5. Gelabelde subsidies

Deze worden verstrekt namens het college van B&W op basis van een collegebesluit.

Nu lopende subsidies/activiteiten:

- Subsidie voor de functie van concertzaal aan het Muziekgebouw Eindhoven vanwege een niet-sluitende exploitatiebegroting.
- Bushalte van Rietveld: voor een jaarlijks wisselende expositie, meestal van een regionale kunstenaar, in de zuil van de Rietveld-abri op het Stadhuisplein. Vanwege een lopende overeenkomst met de gemeente is na een negatief advies van de Cultuuraad besloten om een gelabelde subsidie te verlenen.
- Jeugdcultuurfonds: om kinderen te ondersteunen, zodat deelname aan cultuureducatie mogelijk is. De dekking hiervoor komt uit het budget van Sociaal Domein.
- Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK): Deze regeling komt voort uit een landelijk convenant en voorziet in een aanbod voor het onderwijs waarbij cultuureducatie in alle disciplines en voor alle leeftijdsgroepen aangeboden wordt.
- Bijdrage aan BROET en Baltan, als huurcompensatie op basis van het collegebesluit van 9 april 2013.

Samenvatting 'op basis van Cultuurbrief 2017-2020 gesubsidieerd aanbod'

Cultuur Eindhoven subsidieert een breed scala aan organisaties en activiteiten via de Subsidieregeling Cultuur Eindhoven 2017-2020.

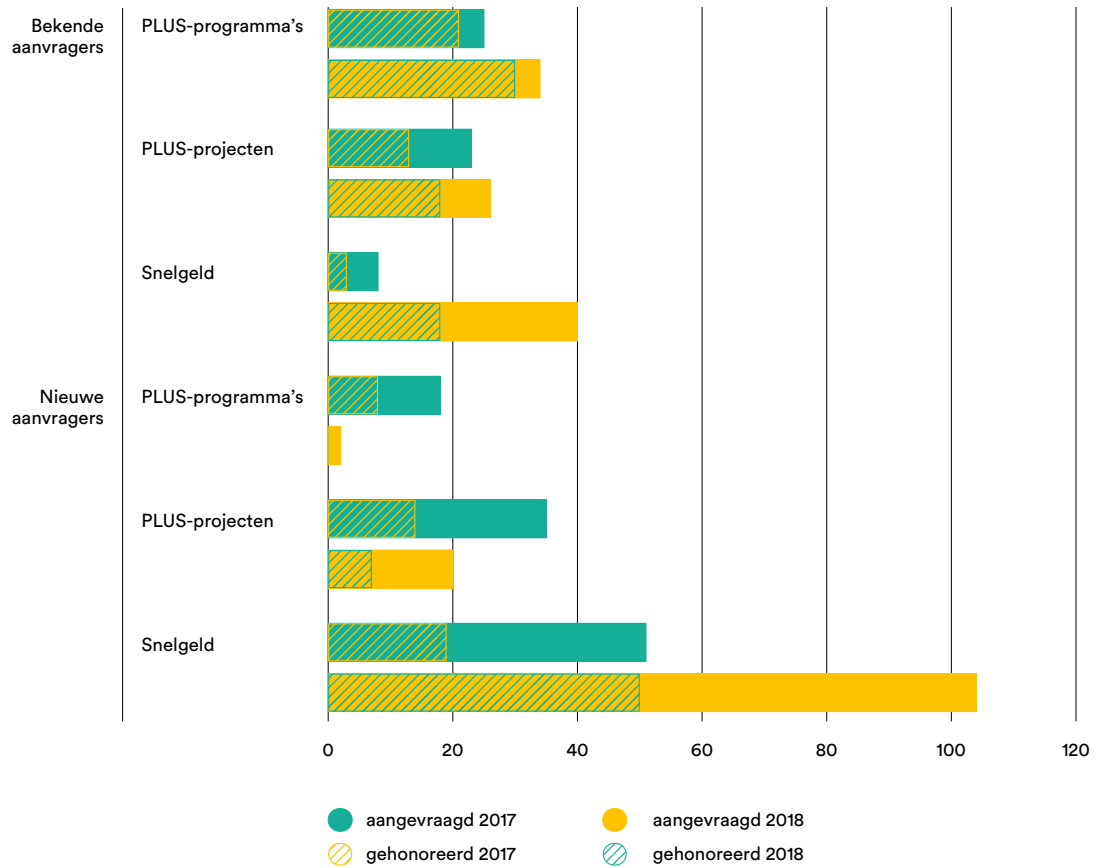
De Basisinfrastructuur is in 2017 ingevoerd. De organisaties die de functies invullen, bestonden al voor 2017 met uitzondering van het CultuurStation. CKE voerde deze functie aanvankelijk uit. Met ingang van 1 augustus 2017 is CultuurStation een zelfstandige organisatie voor de bemiddelingsfunctie tussen onderwijs en cultuur. De functie/het aanbod heeft vanaf het begin van de beleidsperiode bestaan. De uitvoering ervan is losgemaakt van het CKE en in een zelfstandige organisatie ondergebracht. Emoves is een nieuwe functie in de BIS.

PLUS-programma's zijn aanvullend op de BIS-organisaties. De gesubsidieerde programma's gezamenlijk vertegenwoordigen een divers aanbod. Het komt voor een belangrijk deel overeen met de activiteiten die eerder door de gemeente Eindhoven gesubsidieerd werden.

De flexibilisering van het budget is zichtbaar. Er zijn nieuwkomers bij alle disciplines. De meest opvallende voorbeelden zijn echter op het gebied van creatieve industrie (BioArt, Kazerne, Dutch Invertuals) en letteren (Watershed, Nowhere). De mogelijkheid voor gesubsidieerde incidentele activiteiten is nieuw. Het resultaat: een groot aantal incidentele activiteiten dat soms herhaald wordt en soms tot meer structureel aanbod leidt, zorgt voor meer dynamiek in de sector. De PLUS-programma's in de lijn Talentontwikkeling en productiefaciliteiten geven talent een duidelijke ondersteuning in de volgende disciplines: film, letteren, beeldende kunst, creatieve industrie, muziek en urban. Op het gebied van theater vervult het Parktheater de functie van broedplaats. Daarmee is er in alle disciplines voorzien in mogelijkheden voor talentontwikkeling.

Tussen de verschillende disciplines is niet altijd een scherpe lijn zichtbaar. Organisaties werken samen en overschrijden hun eigen discipline en/of hun eigen domein. Zo is er een verschuiving zichtbaar van organisaties die hun focus van beeldende kunst naar meer multidisciplinaire vormen hebben gelegd, waarbij kunst en design of kunst en techniek samengaan. Daardoor begeven zij zich meer op het terrein van wat nu de creatieve industrie wordt genoemd. Een voorbeeld is MAD, voorheen beschouwd als beeldende kunstinstelling, inmiddels gerekend tot de creatieve industrie.

Met het Snelgeld maakt Cultuur Eindhoven kleinschalige activiteiten van vooral individuele makers mogelijk.

Figuur 24 Aantal aanvragers bekend en onbekend aangevraagd en gehonoreerd 2017 & 2018 ⁰⁴⁶

2.2.6. Financieel

Verdeling van het budget

In het Raadsbesluit van 26 januari 2016 (16R6631) wordt de ambitie uitgesproken maximaal 80% van het totale cultuurbudget beschikbaar te stellen voor de BIS. Het betreft een groeimodel waarbij in 2017 tenminste 10% van het budget beschikbaar moet zijn voor de PLUS-regeling en in de periode 2017-2020 gegroeid wordt naar een verhouding van 80-20. In 2018 komt 84% van het budget ten goede aan de BIS. Dit is inclusief de gelabelde subsidie voor het Muziekgebouw Eindhoven, maar exclusief de budgetten voor het Van Abbemuseum, de Dutch Design Foundation en GLOW, plus de bijdrage van de gemeente aan de Bibliotheek Eindhoven uit VVE-middelen.

Financieringsmix

De BIS is gemiddeld voor de helft afhankelijk van subsidie en voor de helft van eigen inkomsten. Het grootste deel van de subsidie ontvangt zij van Cultuur Eindhoven. Niet alle BIS-instellingen zijn in dezelfde mate financieel afhankelijk van Cultuur Eindhoven. Het aandeel subsidie van CE varieert tussen de 19% (Plaza Futura) en 68% (CKE). Dit verschil is deels te verklaren doordat er voor de meeste instellingen in de BIS geen mogelijkheden zijn voor landelijke subsidies. Binnen de PLUS-regeling zien we een groot verschil tussen de PLUS-programma's en PLUS-projecten. De PLUS-programma's zijn voor een groot deel afhankelijk van subsidies, echter is maar een klein deel daarvan afkomstig van Cultuur Eindhoven (12%). Voor de PLUS-projecten geldt dat zij meer eigen inkomsten verwerven. Dit is deels te verklaren doordat dit kan bestaan uit een eigen bijdrage of een bijdrage van een coproducent.⁰⁴⁷

Bijdragen provincie en Rijk

Van de in 2017 en 2018 structureel door Cultuur Eindhoven gefinancierde instellingen (BIS en PLUS-programma's⁰⁴⁸) ontvangen er vijf (Afslag Eindhoven, MU, BioArt Laboratories, philharmonie zuidnederland en Onomatopée) ook een structurele bijdrage van het Rijk, in de Basisinfrastructuur of structurele financiering van één van de Rijksfondsen (in totaal € 8.194.752,-). Daarnaast ontvangen er vijftien een structurele bijdrage van de Provincie Noord-Brabant binnen de subsidieregeling hedendaagse cultuur (in totaal € 4.803.881,-).⁰⁴⁷

Door BrabantC en Kunstloc worden namens de provincie ook incidentele subsidies verstrekt. In 2018 ontvingen zes Eindhovense initiatieven (gesubsidieerd en ongesubsidieerd) subsidie van BrabantC voor een totaal van € 1.305.109,-; dat is 41% van het totaal beschikte budget in 2018 (aan twintig organisaties). Daarnaast kregen achttien Eindhovense organisaties in 2018 een bijdrage uit de Impulsgelden via Kunstloc: elf in de vorm van een subsidie voor een totaalbedrag van € 603.276,- (30% van het totaalbudget), vier in de vorm van een kennisvoucher (17% van het totaalbudget) en drie in de vorm van matching bij crowdfunding, voor in totaal € 14.550,- (12% van het totaalbudget).⁰⁴⁹

Daarnaast hebben 25 instellingen die binnen de BIS en PLUS-regeling gesubsidieerd werden in 2017 aangegeven incidentele publieke subsidie te ontvangen, voor een totaalbedrag van € 1.581.220,-.⁰⁴⁷

Eigen inkomsten

Uit de jaarverantwoordingen van de door Cultuur Eindhoven gesubsidieerde instellingen zijn ook gegevens over sponsorinkomsten en private inkomsten verzameld. Hierin ontbreken de drie BIS-instellingen die niet door Cultuur Eindhoven worden gefinancierd (DDF, GLOW en Van Abbemuseum).

Eigen inkomsten bestaan uit publieksinkomsten, zoals kaartverkoop en inkomsten uit horeca, sponsorinkomsten en bijdragen uit private middelen, bijvoorbeeld van particulieren, bedrijven of private fondsen. In 2017 werd een totaal van € 1.074.664,- aan sponsorinkomsten gerealiseerd door negentien verschillende instellingen (44% van het totaal aan instellingen). Acht van deze instellingen rapporteren daarnaast ook private inkomsten. De sponsorinkomsten uit het bedrijfsleven zijn in relatie tot het beschikbare subsidiebudget heel bescheiden (5%). Vijftien instellingen rapporteren geen sponsorinkomsten, maar wel private inkomsten. In totaal rapporteren 23 instellingen private inkomsten. Samen halen deze 23 instellingen voor een totaal van € 1.291.683,- op aan private middelen.

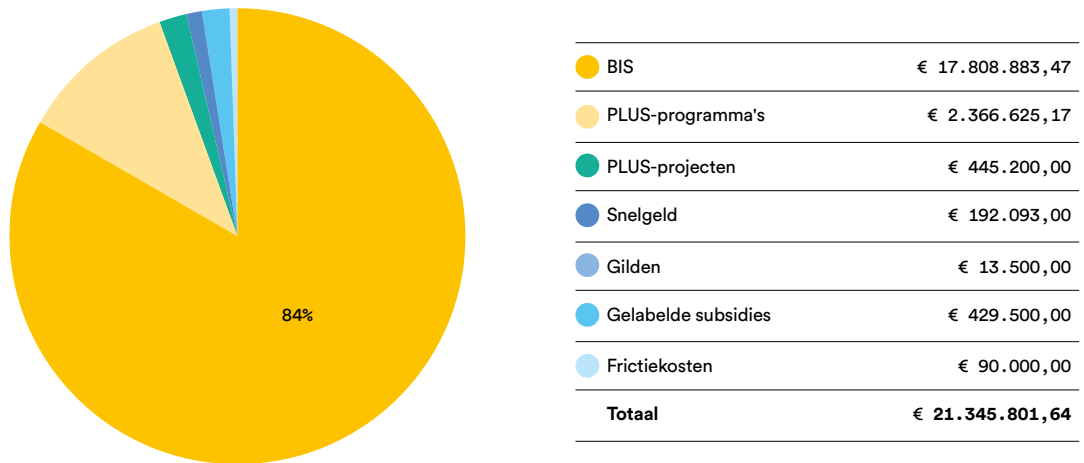
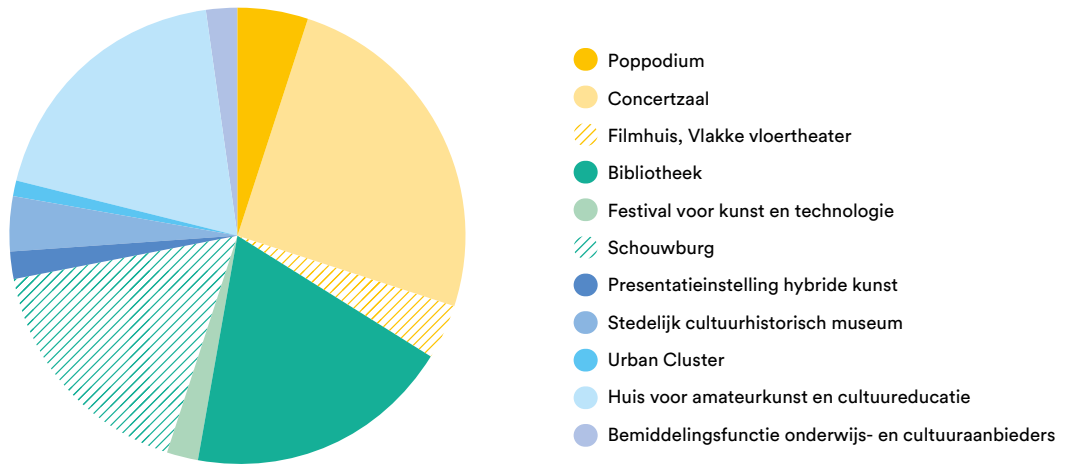
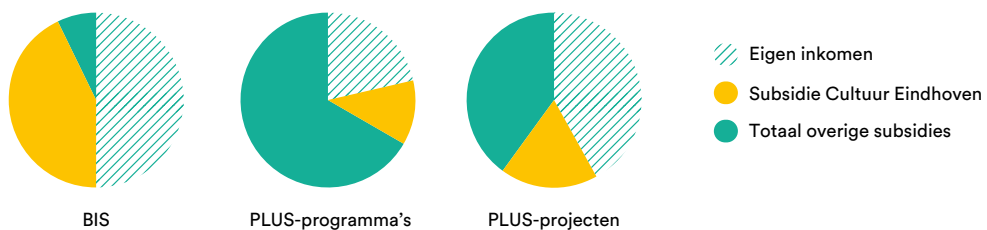
Figuur
25

Figuur
26

⁰⁴⁷ Jaarverantwoordingen aan Cultuur Eindhoven (2017)

⁰⁴⁸ MU, philharmonie zuidnederland, Afslag Eindhoven, BioArt Laboratories en Onomatopée (in 2017/2018 PLUS-project en vanaf 2019 PLUS-programma).

⁰⁴⁹ BrabantC en Kunstloc.

Figuur 25 Verdeling van het budget 2018 ⁰⁵⁰**Verdeling middelen BIS, 2018** ⁰⁵⁰**Figuur 26** Financieringsmix 2017 ⁰⁵¹

050 Subsidiegegevens Cultuur Eindhoven

051 Jaarverantwoordingen aan Cultuur Eindhoven (2017)

2.3. Rol van de gemeente

Naast CE heeft ook de gemeente Eindhoven een rol als financier en bij het faciliteren van kunst en cultuur.

2.3.1. Cultureel erfgoed

Bij cultureel erfgoed is onderscheid te maken tussen roerend, onroerend en immaterieel erfgoed.

De eerste categorie betreft dan verplaatsbare objecten met een culturele en historische betekenis zoals kunstobjecten, archiefstukken maar ook oude gebruiksvoorwerpen als meubels, kleding of machines. Dit wordt vaak uitgedrukt in termen van objecten of collecties. In het gesubsidieerd aanbod komt dat terug in de activiteiten van het Eindhoven Museum (en incidenteel in een PLUS- of Snelgeld-project). Ook ongesubsidieerd aanbod is er in deze categorie erfgoed (Ontferd Goed, Eindhoven in Beeld).

In Eindhoven voert de gemeente activiteiten in de tweede categorie, onroerend erfgoed, zelf uit. Het gaat dan om inventarisatie, waardering en bescherming van gebouwd erfgoed, archeologische monumenten en historische vindplaatsen. Hierbij valt onder meer te denken aan de rijks- en gemeentelijke monumenten. Eindhoven heeft ruim 550 monumenten, ongeveer 150 rijksmonumenten en 400 gemeentelijke monumenten. Dat zijn niet alleen gebouwen, maar ook tuinen, parken en archeologische vindplaatsen. De monumenten geven een beeld van de veelzijdige geschiedenis. Rijksmonumenten zijn van nationaal belang, minstens 50 jaar oud en worden beschermd volgens de monumentenwet van 1988. Gemeentelijke monumenten zijn van lokaal belang en kennen geen leeftijdsgrens. Daarnaast kent de gemeente nog cultuurhistorisch waardevolle objecten, belangrijk genoeg om te worden beschermd. Ze zijn als waardevol aangemerkt op grond van een bestemmingsplan en kennen op basis daarvan vergunningplichten met het oog op behoud. Er zijn vier beschermde stadsgezichten (Den Elzent, Villapark Tongelre, Witte Dorp en een deel van Strijp-S) en één beschermd dorpsgezicht (Riel).

In het gemeentelijk erfgoedbeleid wordt als belangrijkste doel gesteld dat cultureel erfgoed zichtbaar

moet zijn, omdat de zichtbaarheid van monumenten en cultuurhistorisch waardevolle gebouwen de stad identiteit en herkenbaarheid geeft.

Met het Erfgoedhuis (samenwerking van de gemeentelijke archeologische afdeling en andere erfgoedorganisaties zoals de Archeologische Vereniging Peel en Kempenland en Eindhoven in Beeld) worden in Eindhoven de verhalen verteld van de stad met duizenden archeologische en historische voorwerpen en foto's. Het is een ontmoetingsplek voor inwoners, vrijwilligers en professionals, met regelmatig lezingen en exposities. Zo rond de 4.500 deelnemers doen jaarlijks mee aan één of meerdere activiteiten die vanuit het Erfgoedhuis worden georganiseerd. Vanuit het programma erfgoed wordt ook ingezet op transformatie en hergebruik van historisch waardevolle gebieden, zoals bij het Campina- en Van der Meulen Ansems-terrein en Mariënhage.

Hoewel het stadsbeeld van Eindhoven niet wordt bepaald door historische gebouwen, is de ontwikkeling van de stad er wel degelijk in te zien. In 1232 ontving Eindhoven al stadsrechten. De stad had een marktfunctie tussen de dorpen Gestel, Stratum, Strijp, Tongelre en Woensel (zelfstandige gemeenten). Dat bleef eeuwenlang zo, totdat de industrie in de stad op gang kwam. Met name de industriële revolutie, die aanvankelijk door textiel-, sigaren- en luciferfabrieken en later voornamelijk door Philips in de stad gestalte kreeg, heeft een stempel gedrukt. Door de noodzaak van uitbreidingen zijn de gemeente Eindhoven en de omliggende gemeenten Gestel, Stratum, Strijp, Tongelre en Woensel in 1920 samengevoegd tot één gemeente: Eindhoven.

De oude structuur van de stad is nog te zien in de binnenstad, het gebied De Bergen en in de verbindingswegen met de stadsdelen. Op verschillende plaatsen in de stad zijn historische panden bewaard gebleven. Zo staat in de binnenstad van Eindhoven nog een aantal panden van voor 1800, meestal verborgen achter nieuwere gevels of dusdanig verbouwd dat het pand niet meer als oud oogt, en zijn er de Sint-Catharinakerk en de Heilig Hart of Paterskerk (allebei uit de negentiende eeuw). In Eindhoven

komen oud en nieuw dikwijls samen. Zo staat de Admirant, een woontoren van 105 meter hoog uit 2006, pal naast het eerste gloeilampenfabriekje van Philips uit 1869. Het Van Abbemuseum uit 1936 is in 2003 voorzien van een zeer moderne aanbouw. Een ander voorbeeld van moderne architectuur is het Evoluon (1964). Vooral sinds 2000 is in Eindhoven hoogbouw ontwikkeld. De Regent was in 1999 het eerste gebouw dat zich, voor Nederlandse begrippen, hoogbouw kan noemen. Ook het voormalige Philipsfabrieksterrein Strijp-S, 27 hectare groot, en de 25 meter hoge 'Blob' zijn vermeldenswaardig.

Een probleem bij historische/monumentale panden is verpaupering. Er zijn feitelijk twee problemen: ze gaan achteruit doordat eigenaren geen onderhoud plegen, of worden aangetast door ondeskundig handelen. De gemeenteraad heeft, in een op 20 februari 2018 unaniem aangenomen motie, het college van B&W opgedragen om met een plan van aanpak te komen waarmee verpaupering van historische/monumentale panden tegengegaan wordt. Ook kunnen daarmee, indien nodig, onwelwillende eigenaren aangepakt worden. De erfgoedstichtingen - in Eindhoven zijn er twee actief, de Henri van Abbe Stichting en de Stichting Bescherming Wederopbouwvergoed Eindhoven - is vanwege hun uitgebreide kennis van de stad en hun waakhondfunctie t.a.v. het erfgoed gevraagd de aard en schaal van het probleem inzichtelijk te maken. Dit jaar krijgt de gemeenteraad oplossingsvoorstellen voorgelegd.

Bij immaterieel erfgoed (de derde vorm van cultureel erfgoed), gaat het om sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen of bijzondere kennis/vaardigheden, die worden erkend als een vorm van cultureel erfgoed. De Eindhovense gilden vallen hieronder (zie gesubsidieerd aanbod). Aandacht voor immaterieel erfgoed is nog relatief jong.

Kunst in de openbare ruimte

Verspreid door de stad zijn 531 kunstwerken uit verschillende periodes en stijlen in de openbare ruimte geplaatst. De meeste kunstwerken zijn eigendom van de gemeente Eindhoven. Zo zijn er meer dan dertig moderne kunstuitingen te bewonderen in het stadswandelpark. Een andere is bijvoorbeeld de Flying Pins aan de zuidkant van de Kennedylaan. Ook zijn er diverse standbeelden, zoals dat van Jan van Hooff en Frits Philips op de Markt en van Anton Philips voor het station.

De gemeente heeft geen eenduidig beleid inzake plaatsing van nieuwe werken in de openbare ruimte. De kansen en de keuzes worden per geval apart bekeken.

2.3.2. Overige financiering van culturele initiatieven door de gemeente

Behalve door financiering van drie BIS instellingen draagt de gemeente ook bij aan culturele initiatieven via andere domeinen. Aandacht voor cultureel aanbod is er bijvoorbeeld bij Sociaal Domein, met cofinanciering van het programma van Bibliotheek Eindhoven op scholen en met financiering van welzijnsorganisaties. Zo heeft het programma van Dynamo ook een sterke culturele component en kreeg Tante Netty een bijdrage voor de inzet in de wijken.

Evenementen

Eindhoven staat al jarenlang in de top 5 van Evenementensteden in Nederland. Samen met de vier andere grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht is Eindhoven verantwoordelijk voor 22,8% van het totale evenementenaanbod in Nederland.⁰⁵² Tijdens de uitreiking van de Nationale Evenementenprijzen is Eindhoven uitgeroepen tot evenementenstad van het jaar 2018.

In 2017 zijn er 175 evenementen opgenomen in de evenementenkalender van Eindhoven²⁴⁷. Van de 163 off-brand evenementen geregistreerd bij Eindhoven²⁴⁷ zijn er 76 aan te merken als culturele evenementen. Evenementen met een duidelijk wedstrijdelement zijn niet als culturele evenementen geteld. Evenementen waar de folklore van een bepaald land of bevolkingsgroep centraal staat en evenementen die een religieuze achtergrond hebben, worden in dit overzicht evenmin tot de culturele evenementen gerekend. Vijf andere culturele evenementen vallen onder de twaalf on-brand evenementen op de kalender in 2017. Dit zijn STRP, Emoves, DDW, GLOW en Playgrounds. Daarnaast kan er voor evenementen ook een subsidie worden aangevraagd bij de gemeente Eindhoven. In 2018 werden er 56 off-brand aanvragen gedaan waarvan 23 aangemerkt kunnen worden als kunst en cultuur. Negentien hiervan zijn gehonoreerd voor een totaal van € 221.073,- (21% van het totale evenementenbudget).

Cultuurmarketing

Citymarketing focust op de domeinen Technologie, Design en Kennis en heeft geen specifieke taak voor brede cultuurmarketing.

Uit in Eindhoven is een onafhankelijke stichting die werkt aan het verbinden, verrijken en bevorderen van kunst en cultuur in Eindhoven en investeert in een grotere zichtbaarheid van cultureel aanbod. Uit in Eindhoven doet dat onder andere met de UITagenda en doelgroepgerichte en genreversterkende projecten. De UITagenda brengt het programma van 35 vaste cultuurorganisaties en evenzoveel eenmalige partijen samen. De UITagenda is een maandelijkse krant met een oplage van 35.000 die verspreid wordt onder 27.000 huishoudens en meer dan 800 openbare adressen. De pagina van de UITagenda is ook zichtbaar op thisiseindhoven.com waar deze door gemiddeld 15.000 – 18.000 unieke bezoekers per maand bezocht wordt. Hiermee is het de best bezochte pagina van 'thisiseindhoven'. In samenwerking met diverse partijen in de stad heeft Uit in Eindhoven afgelopen jaar ook gerichte communicatie en marketing ontwikkeld voor specifieke doelgroepen: ouderen (mede naar aanleiding van het programma Age Friendly Cultural Cities van Cultuur Eindhoven) en internationals (in samenwerking met Expat Spouses Initiative).

2.3.3. Vastgoed

Culturele organisaties zijn soms zelf eigenaar van gebouwen, maar de meeste huren van private partijen of van de gemeente. De raad van de gemeente Eindhoven heeft in 2017 vastgesteld welke gebouwen tot de portefeuille cultureel vastgoed behoren. In 2019 zal dit besluit worden opgevolgd door een aanscherping en nadere onderbouwing voor wat betreft de gemeentelijke cultuurpanden, want er moeten

scherpere keuzes worden gemaakt. Veelal gaat het om gespecialiseerde culturele voorzieningen zoals podia en het Van Abbemuseum. Er gaat veel geld om in Eindhoven cultureel vastgoed, aangezien de laatste vijftien jaar enorm veel in nieuw cultuurvastgoed is geïnvesteerd voor 'gevestigde' instellingen. De huisvestingslasten zijn dan ook altijd een bijzonder aandachtspunt in de exploitaties van de instellingen.

Daarnaast worden diverse gebouwen, veelal in eigendom van de gemeente, op 'tijdelijke' basis gebruikt door culturele organisaties, bij gebrek aan een structurele andere invulling. Inhoudelijk levert dat zeker een rijkdom op, maar de huisvestingskant is veelal problematisch. De organisaties betalen vaak weinig voor de huisvesting, terwijl het onderhoudsniveau en de energielasten vaak hoog zijn, waardoor de gemeente intransparant veel huisvestingslasten subsidieert en de instellingen weinig zekerheid of vastigheid hebben over hun toekomstperspectief op die locatie. Mede vanwege deze problematiek moet de gemeente nadrukkelijker keuzes maken wat betreft culturele instellingen c.q. cultureel gebruikte gebouwen.

Ook zijn er diverse panden met atelierfuncties voor creatieve makers. Deze zijn de afgelopen tien jaar op ad hoc basis door de gemeente ingezet, maar de beschikbaarheid van geschikte panden wordt steeds lastiger. Daarnaast bieden steeds meer marktpartijen dergelijke werkruimten aan, met veel succes. Hun prijsniveau is gemiddeld wat hoger dan in de gemeentelijke atelierpanden. De gemeente wil in 2019 atelierbeleid vaststellen, om op een meer duurzame wijze huisvesting te blijven faciliteren voor creatief ondernemerschap in de stad. Ze wil een kweekvijver bieden voor nieuw talent, dat zich vervolgens op andere plekken in de stad kan doorontwikkelen en zo weer plaats maakt voor nieuwe creatieve makers.

Culturele organisaties in de stad lopen tegen beperkingen aan als het gaat om cultureel vastgoed. Ook worden diverse gebouwen op 'tijdelijke' basis door ze gebruikt. In veel gevallen is de eigenaar de gemeente. Er is behoefte aan visie en een duidelijk perspectief voor de toekomst.

Gesubsidieerde culturele organisaties die huren bij private partijen hebben soms met gunstige voorwaarden en soms marktconforme huur te maken. Ook bij de partijen die bij de gemeente huren is steeds sprake van maatwerk en dus uiteenlopende afspraken. De gemeente wil daar meer lijn in gaan aanbrengen, onder meer door het huurprijsbeleid te gaan herijken en vervolgens uit te rollen. Een nadrukkelijke link met de subsidiekant is hierbij een vereiste. Naast de transparantie en het inzicht die deze herijking kan opleveren, ontstaat daardoor bovendien de gewenste zuivere rolverdeling tussen enerzijds de gemeente als vastgoedverhuurder en anderzijds de gemeente (door middel van Cultuur Eindhoven) als inhoudelijke beleidsadviseur en uitvoerder op het gebied van cultuur.

2.3.4. Culturele functies ingevuld door personen

De gemeente Eindhoven ondersteunt enkele functies op het gebied van cultuur die door een persoon worden uitgevoerd.

Stadsbeiaardier

De gemeente heeft een stadsbeiaardier in dienst (Rosemarie Seuntiëns). De belangrijkste taken van de beiaardier zijn het bespelen van het Philipscarillon in de Catharinakerk en van het carillon in het Stadhuis. Het Philipscarillon wordt twee keer per week en elke eerste zaterdag van de maand bespeeld. Hierin werkt de gemeente samen met de Stichting Philips Beiaard Fonds. Dit is gebaseerd op een overeenkomst uit 1986. In dat jaar is de Philipsbeiaard verplaatst van de toren bij het Evoluon naar de Catharinakerk. De beiaardier voorziet het carillon in het stadhuis van vaste melodieën die elk uur kort klinken. Daarnaast speelt ze één keer per week live.

Stadsdichter

Elke twee jaar wordt via een wedstrijd een stadsdichter gekozen door een deskundige jury. Voor de periode 2017-2019 is dat Jessica Bartels. De stadsdichter schrijft tenminste tien gedichten per jaar over Eindhoven en gebeurtenissen in de stad en draagt deze in het openbaar voor. De gemeente Eindhoven heeft deze dichter niet in dienst, maar erkent de titel en geeft incidenteel opdracht voor een gedicht, zoals ter gelegenheid van de eerste raadsvergadering in het nieuwe jaar.

Stadsorganist

De organist van de Catharinakerk (Ruud Huijbregts) is in 2011 door de gemeente Eindhoven benoemd als stadsorganist. Dit is een eretitel. Behalve het bespelen van het orgel behartigt de organist ook de belangen van het (monumentale) instrument.

Stadsarcheoloog

De stadsarcheoloog (Nico Arts) is medeverantwoordelijk voor de wettelijke taken op het gebied van archeologie, maar is daarnaast actief bij het overdragen van het belang van archeologie en de geschiedenis van Eindhoven. Hij doet dat onder meer met educatieve activiteiten in het Erfgoedhuis.

2.4. Cultuurprijzen

De gemeente Eindhoven geeft een bijdrage aan Dutch Design Awards; landelijke prijzen voor design die door Dutch Design Foundation worden toegekend.

In de Cultuurbrief 2017-2020 is door de gemeenteraad besloten om ook een Eindhovense prijs voor cultuur te financieren. Cultuur Eindhoven is sinds 2017 verantwoordelijk voor de organisatie van de Eindhoven Cultuurprijs. Deze kan ten deel vallen aan (culturele) instellingen, initiatieven of individuele makers, voor hun verdiensten voor de stad. Er worden ieder jaar twee prijzen uitgereikt door een jury: een Stimuleringsprijs en een Waarderingsprijs. De Waarderingsprijs wordt toegekend aan een maker/instelling met een aantoonbare staat van dienst. Voor de Stimuleringsprijs komen makers/instellingen in aanmerking die korter dan vijf jaar actief zijn en een bijzondere belofte voor cultuur in Eindhoven zijn. Beide prijzen bestaan uit een bedrag van 7.500 euro.

Daarnaast heeft Cultuur Eindhoven een overeenkomst gesloten met Rabobank Eindhoven-Veldhoven die de Rabo Publieksprijs sponsort. Het publiek kan stemmen op genomineerden uit beide categorieën en de partij met het meeste aantal stemmen heeft in 2017 en 2018 een bedrag van 5.000 euro ontvangen.

Tevens kent Eindhoven op het gebied van cultuur in de discipline letteren en op het gebied van talentontwikkeling de Eindhovens Schrijftalent-prijs. Ieder jaar kunnen beginnende schrijvers hun verhalen inzenden en wordt er een winnaar gekozen. Deze krijgt een geldbedrag van 500 euro en een coachingsmiddag van juryvoorzitter Manon Uphoff. Boekhandel Van Piere, Natlab door Plaza Futura, de Bibliotheek Eindhoven en Coöperatie DELA organiseren gezamenlijk deze prijs.

Landelijk worden in bijna elke gemeente/regio wel cultuurprijzen uitgereikt. In Brabant zijn er ook vele verschillende cultuurprijzen, die zich veelal richten op specifieke disciplines. Zo is er een speciale dialect-, erfgoed- en amateurkunstprijs, maar zijn er ook prijzen voor vrijwilligers die een steentje bijdragen aan cultuur.

Samenvatting hoofdstuk 2

Kijkend naar de in de inleiding genoemde disciplines, dan blijkt dat het totale cultureel aanbod in Eindhoven heel rijk en divers is. Het laat zich echter niet nauwkeurig in kaart brengen. Ten aanzien van het gesubsidieerd aanbod zien we dat er een beweging gemaakt is naar verbreding, aangezien er veel nieuwe initiatieven zijn. Voor de periode 2017-2020 is in de stad voorzien in een basisinfrastructuur bestaande uit podia voor muziek, theater en dans, cultuurhistorisch museum, bibliotheek, presentatieplekken voor beeldende kunst en creatieve industrie, festivals voor design en urban en mogelijkheden voor inwoners om zelf actief aan een vorm van kunstbeoefening te doen. Flexibiliteit van de PLUS-regeling biedt kansen aan incidentele projecten en aan duurzame ontwikkeling van kleinere initiatieven. Het Snelgeldfonds voorziet in een behoefte van individuele makers om met een bescheiden financiële bijdrage te kunnen investeren in onderzoek, productie of presentatie.

Naast het cultuurbudget dat door CE wordt beheerd, heeft ook gemeente Eindhoven een zelfstandige verantwoordelijkheid met het financieren of faciliteren van culturele activiteiten. Enerzijds is er de rol op het gebied van cultureel erfgoed en financiering van evenementen, anderzijds de voorwaardenscheppende rol van facilitering van vastgoed. Vanuit het Sociaal Domein wordt cultuur ingezet om participatie en educatie te bevorderen.

Het maakt duidelijk dat cultuur, en de financiering daarvan, verweven is met andere domeinen binnen de gemeentelijke organisatie. Het systeem van subsidiëring via de BIS, PLUS-programma's en -projecten, Snelgeld, Gilden en Gelabelde projecten (in opdracht van het college van B&W) heeft geleid tot verrijking van het aanbod en versterking van de sector.

3. Perspectief van gebruikers van cultuur

Cultuur is van grote waarde voor de inwoners van de stad, maar culturele activiteiten trekken ook veel bezoekers van daarbuiten. Hierbij zijn er vele incidentele of structurele verbindingen van culturele organisaties met het onderwijs, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en het bedrijfsleven.

Om een beeld te geven voor wie het cultureel aanbod en de makers in Eindhoven relevant zijn, wordt in dit hoofdstuk informatie verzameld uit de Cultuurmonitor van de gemeente. Die inventariseert op basis van een inwonersenquête hoe Eindhovenaren deelnemen aan cultuur. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van door Cultuur Eindhoven verzamelde gegevens uit verantwoordingen van gesubsidieerde organisaties. Over de verbindingen met het onderwijs (PO en VO) geeft CultuurStation een overzicht, terwijl nadere informatie van CKE als huis voor amateurkunst inzicht geeft in de wegen van de amateurkunstenaars in de stad. In de laatste paragraaf schetsen we tenslotte de samenwerking met andere terreinen.

3.1. Publiek en stakeholders

Figuur
27

Figuur
33

Hoe en in welke mate Eindhovenaren cultuur beleven wordt jaarlijks vastgesteld in de inwonersenquête.⁰⁵³ Gepeild wordt of mensen culturele activiteiten bezoeken, in en buiten Eindhoven, welke Eindhovense culturele activiteiten ze bezoeken, wat ze daarvan vinden en wat ze zelf eventueel aan cultuur doen. Hieruit blijkt dan dat 82% van de Eindhovenaren van boven de 15 jaar het afgelopen jaar (2018) minstens één culturele activiteit heeft bezocht in of buiten Eindhoven. Dit aandeel schommelt al geruime tijd rond de 80%. Gemiddeld bezocht de Eindhovenaar acht culturele activiteiten, waarvan vijf in eigen stad.

Figuren
28, 29

De grootste groep bezocht een film in een bioscoop of filmhuis (56%), gevolgd door de groep die een museum bezocht (43%). De podiumkunsten zijn onderverdeeld in veel verschillende disciplines en deze variatie leidt tot een verdunning van de groepen. Van de podiumkunsten vormden de bezoekers van een pop- en/of wereldmuziekconcert de grootste groep (25%). Ook festivals voor muziek, theater, film, dans of design werden door een grote groep Eindhovenaren bezocht (36%). In zijn totaliteit ging het gemiddeld om acht bezoeken per Eindhovenaar, waarvan vijf in Eindhoven. Vooral museumbezoek wordt vaak afgelegd buiten de grenzen van de gemeente Eindhoven.

In de spreiding van het bereik komt opleidingsniveau als belangrijkste factor naar voren. Dat ligt voor vrijwel ieder onderdeel hoger voor mensen met een hogere opleiding. Dit is overigens geen Eindhovens fenomeen, want ook het Sociaal Cultureel Planbureau valt dit op in zijn recent verschenen studie naar het culturele leven (in Nederland).

Figuur
30

De voornaamste redenen voor Eindhovenaren om af te zien van een dergelijk bezoek (18%, deze mensen gaven dus te kennen geen van de gevraagde culturele activiteiten te hebben bezocht in het afgelopen jaar) was dat men het te duur vond, dat het er gewoon niet van kwam of dat men het niets vindt voor mensen zoals zij.

Figuur
31

Gevraagd is ook naar het bezoek aan een aantal vooraf genoemde Eindhovense culturele instellingen en het bleek dat 59% minstens één van deze instellingen heeft bezocht. In figuur 31 staan de aandelen per instelling.

Diezelfde vraag gold ook voor het bezoek aan een vijftal in Eindhoven georganiseerde festivals en dat kwam uit op een aandeel van 54%.

De voornaamste redenen om geen Eindhovense culturele instelling te bezoeken (dit ging op voor 41% van de Eindhovenaren) waren dat het er gewoon niet van kwam (14%), het niks was voor mensen als zichzelf (8%) of dat men het te duur vond (7%).

Uiteraard blijft hier dan nog een deel van het bezoek buiten beeld, want we weten dat er ook nog bezoeken worden gebracht aan niet-gesubsidieerde instellingen. Daarnaast zijn er nog vele en diverse plekken waar incidenteel een voorstelling of tentoonstelling te zien is zoals kerken, scholen, buurthuizen en cafés.

De waardering van Eindhovenaren voor het cultureel aanbod is ook gepeild. Gemiddeld gaven ze een rapportcijfer van 7,7 aan de Eindhovense culturele instellingen, dit varieerde van een 7,3 voor het Van Abbemuseum tot een 8,2 voor philharmonie zuid-nederland. Het gemiddelde rapportcijfer voor de vijf festivals bedroeg 7,2 en hierbij ging het van een 7,0 voor het STRP Festival tot een 7,5 voor de DDW. In zijn totaliteit gaven de Eindhovenaren, met een 7,2, het cultureel aanbod in Eindhoven dan ook een ruime voldoende. Voor het cultureel erfgoed gaven de Eindhovenaren een 6,3.

Eindhovenaren zijn zelf ook cultureel actief. 37% van de Eindhovenaren boven de 15 jaar danst, musiceert, schrijft, acteert, doet iets aan grafisch ontwerp etc. Wel zien we dit aandeel de laatste jaren afnemen. Dat zien we met name bij film, videokunst en grafisch ontwerp met computer en, zij het in wat mindere mate bij tekenen, schilderen en/of grafisch ontwerp zonder computer.

Tot slot is nog een klein gedeelte van de Eindhovenaren lid van een belangenorganisatie in de culturele sector (7%) of is donateur van een culturele instelling of initiatief (8%).

⁰⁵³ Inwonersenquête is een jaarlijks grootschalig onderzoek onder duizenden inwoners van Eindhoven (15-84 jaar). In de vragenlijst worden vragen gesteld over diverse onderwerpen, van veiligheid tot sportparticipatie.

Figuur
30

Sinds 2018 worden kinderen en jongeren ook bevroegd over cultuur. Dit is samen met sport opgenomen in een vragenlijst. De kinderen (4-11 jaar) zijn via hun ouders per brief benaderd. Jongeren (12-23) zijn per brief of per e-mail benaderd. In totaal waren er ongeveer duizend respondenten.

Figuur
32

58% van de Eindhovense jeugd en jongeren heeft in 2018 een van de bevroegde Eindhovense culturele instellingen bezocht. 70% geeft aan in het afgelopen jaar een culturele activiteit te hebben beoefend.

Publiek van buiten Eindhoven

Met behulp van de inwonersenquête wordt gekeken naar cultuurparticipatie door Eindhovenaren, maar de Eindhovense instellingen trekken óók veel publiek van buiten de stad. Door zoekopdrachten in Google te gebruiken als indicator voor de interesse in deze locaties, is in de Muziekstudie uit 2016 (uitgevoerd in opdracht van de gemeente Eindhoven) in kaart gebracht hoe het staat met de interesse vanuit de regio Zuidoost-Brabant voor deze gesubsidieerde locaties. Hoewel er in Eindhoven veel (online) interesse is voor de verschillende locaties, is de interesse in de regio Zuidoost-Brabant substantieel. Van de totale groep geïnteresseerden kwam 65% van buiten Eindhoven, waarmee de regiofunctie duidelijk tot uitdrukking werd gebracht.

Figuur
34

Op basis van de verantwoordingen van de door CE gesubsidieerde instellingen is er een totaal van 1.494.000 bezoeken aan deze instellingen gerealiseerd in 2017.

Met betrekking tot de niet door Cultuur Eindhoven gesubsidieerde activiteiten registreerde Eindhoven 247 in 2017 1.759.400 bezoeken aan culturele evenementen. Waaronder 740.000 voor GLOW, 335.000 voor DDW en 136.000 voor Guus Meeuwis. Het Klokgebouw als grote evenementen locatie registreert ook bezoekaantallen. Tussen januari 2018 en oktober 2018 ontvingen zij 671.890 bezoekers.

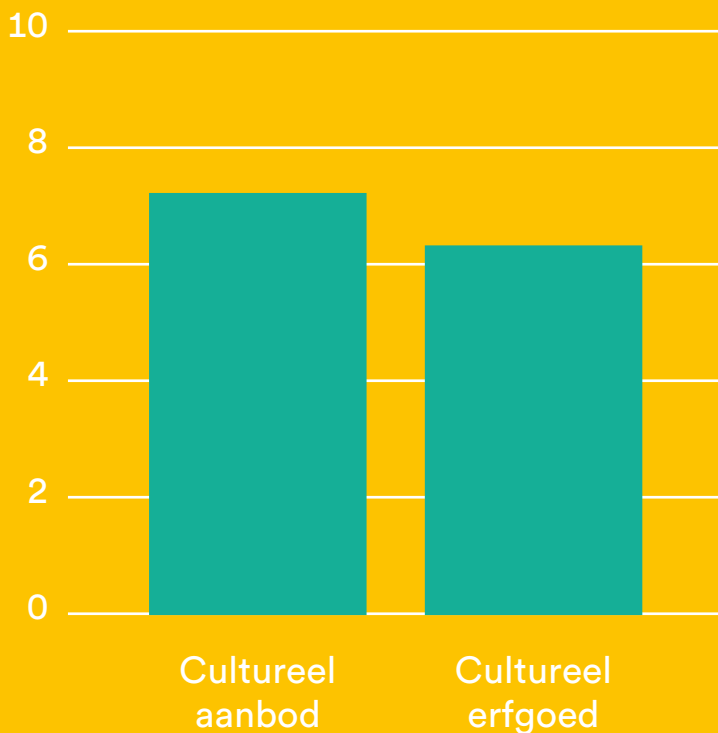
Aan de BIS-instellingen is gevraagd om beschikbare gegevens aan te leveren over de herkomst van hun publiek. Van het totaal aantal bezoeken heeft de bibliotheek het hoogste percentage Eindhovense bezoeken en GLOW het laagste percentage bezoeken uit Eindhoven (18%).⁰⁵⁴

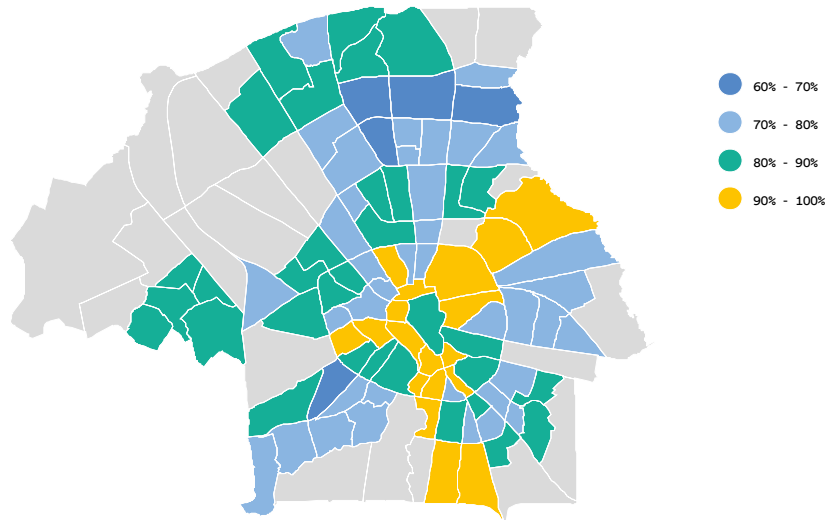
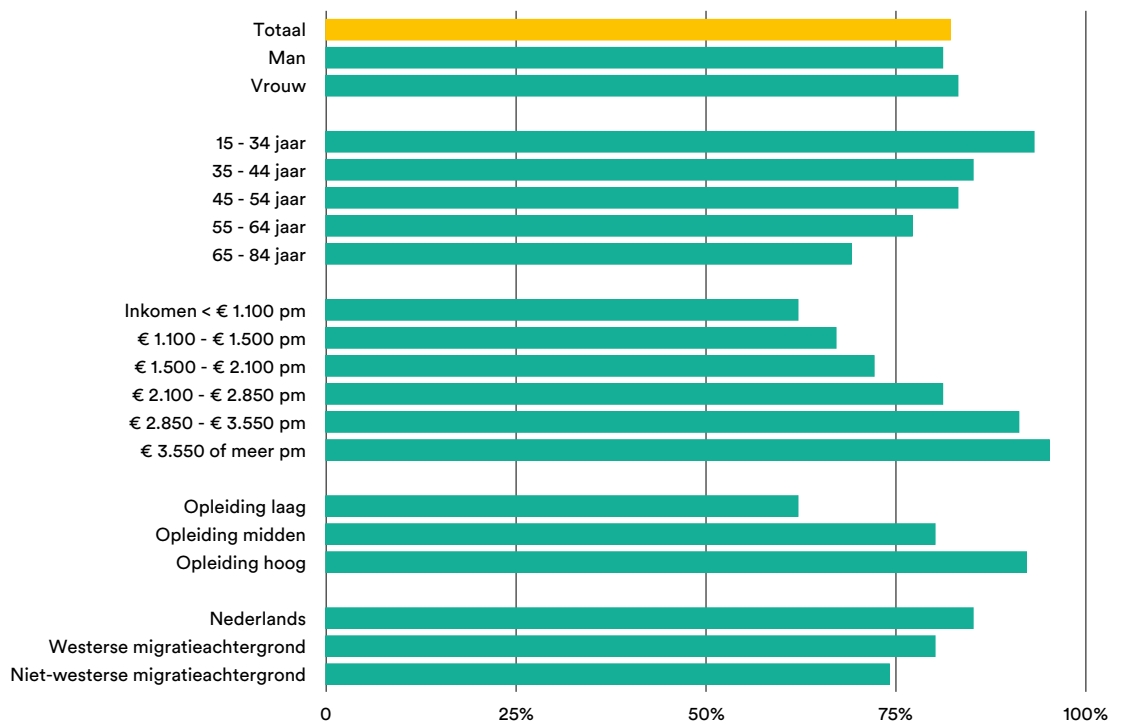
Eindhovenaren zijn zelf ook cultureel actief. 37% van boven de 15 jaar danst, musicceert, schrijft, acteert, doet iets aan grafisch ontwerp etc. Wel zien we dit aandeel de laatste jaren dalen. Ook het aantal amateurkunstenaars(verenigingen) is in vergelijking met 2016 afgenomen.

Uit de inwonersenquête blijkt dat 82% van de Eindhovenaren van boven de 15 jaar het afgelopen jaar (2018) minstens één culturele activiteit heeft bezocht in of buiten Eindhoven.

In zijn totaliteit gaven de Eindhovenaren, met een 7,2, het cultureel aanbod in Eindhoven dan ook een ruime voldoende. Voor het cultureel erfgoed gaven de Eindhovenaren een 6,3.

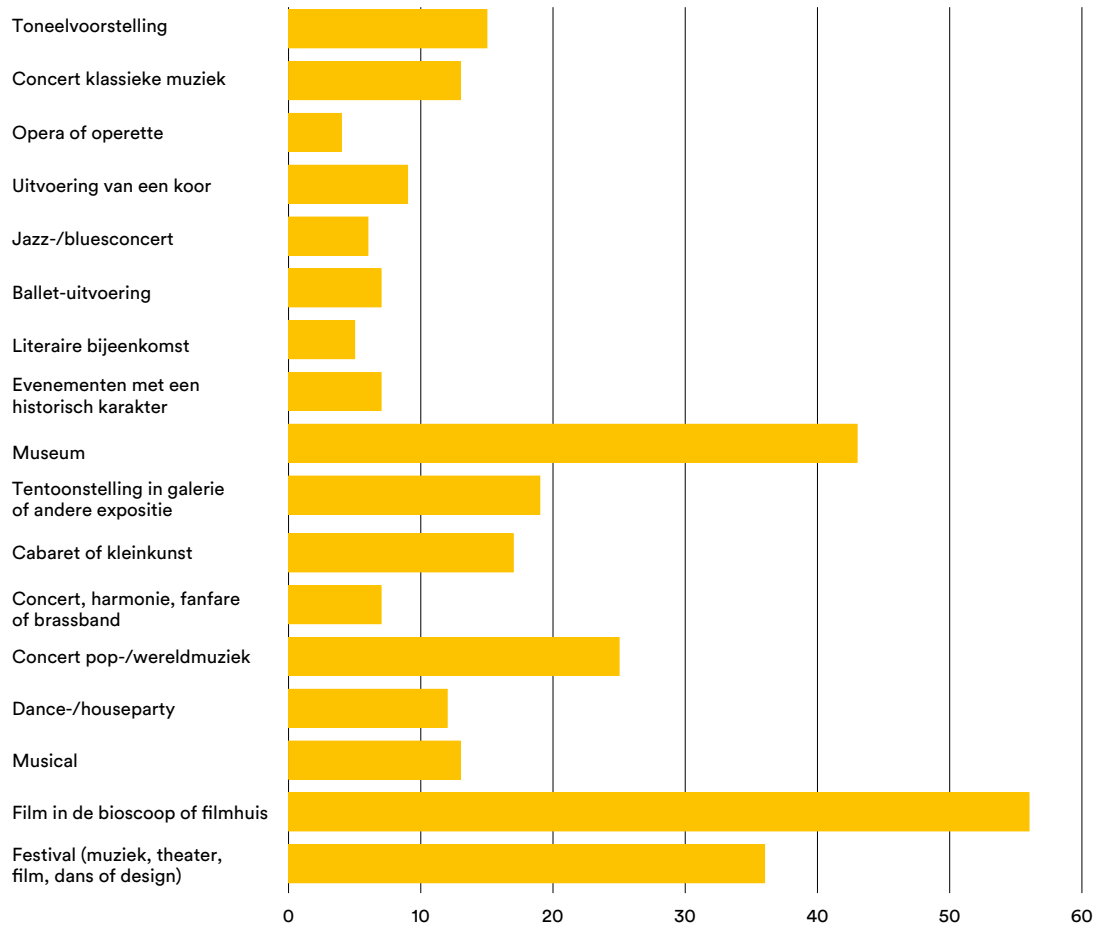
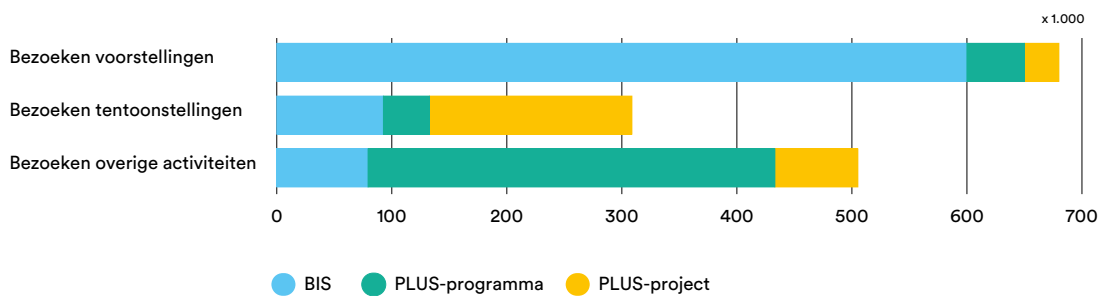

Figuur 27 Bezoek aan culturele activiteiten - Buurt & achtergrondkenmerken ⁰⁵⁵**Figuur 28** Bezoek aan culturele activiteiten - Buurt & achtergrondkenmerken ⁰⁵⁶

Het figuur toont een uitsplitsing naar achtergrondkenmerken.
Dit wordt weergegeven als percentage van de totale Eindhovense bevolking.

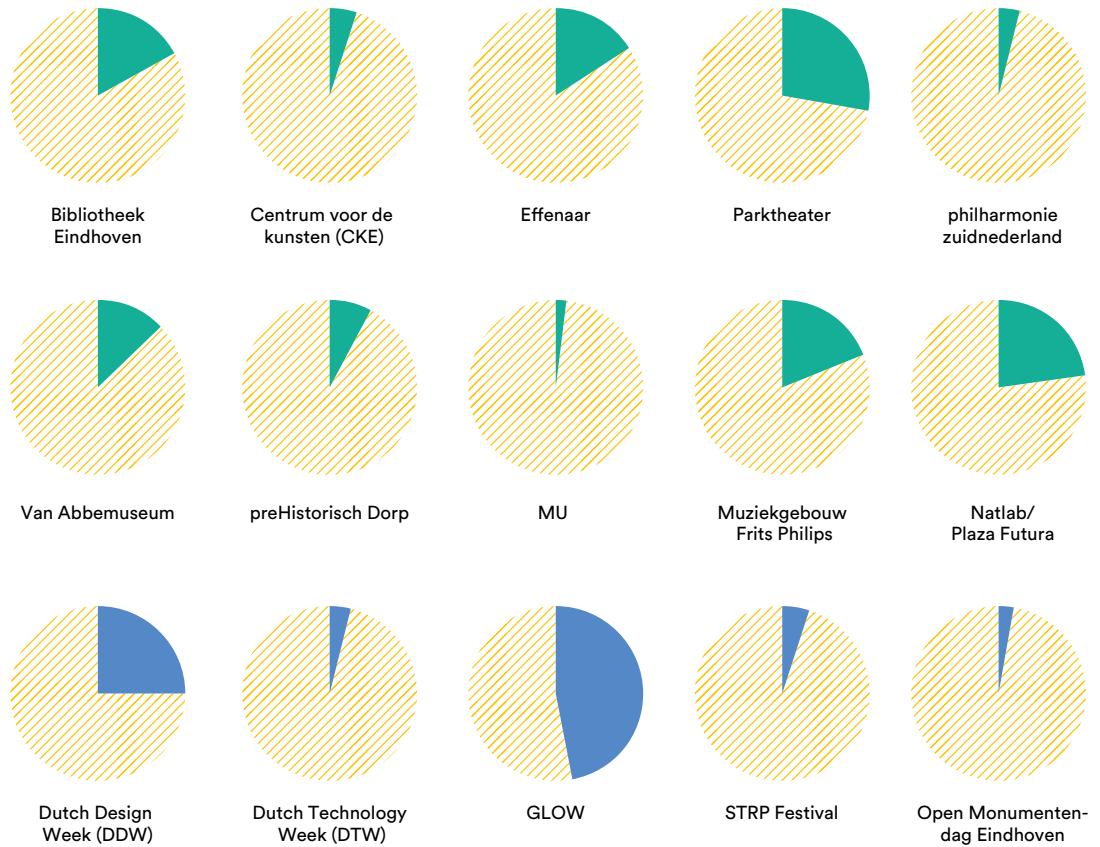
055 Dashboard Cultuur 2018 met o.a. resultaten Inwonersenquête 2018

056 Idem

Figuur 29 Bezoekpercentages Eindhovenaren aan culturele activiteiten in 2018 ⁰⁵⁷**Figuur 30** Gerealiseerde bezoeken 2017 ⁰⁵⁸

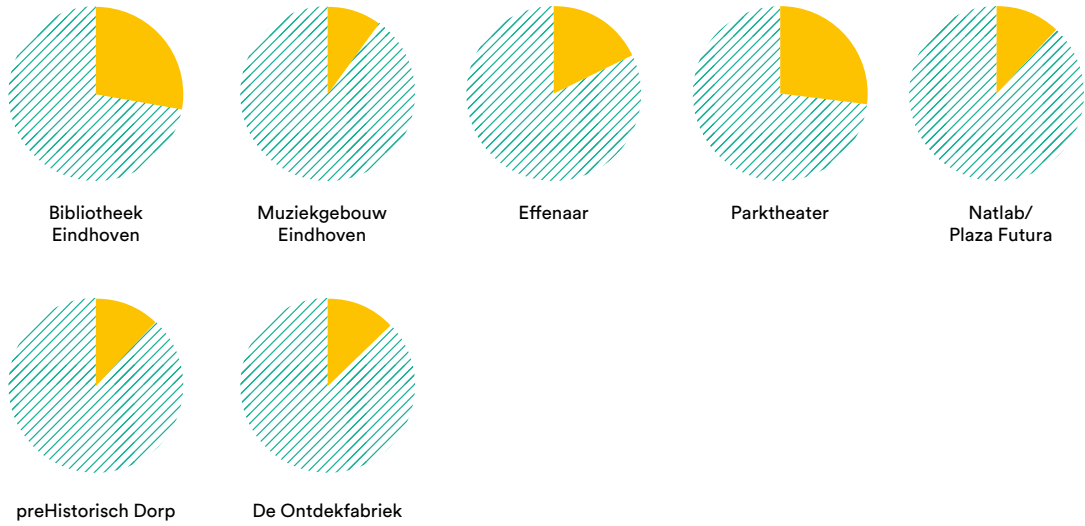
057 Dashboard Cultuur 2018 met o.a. resultaten Inwonersenquête 2018

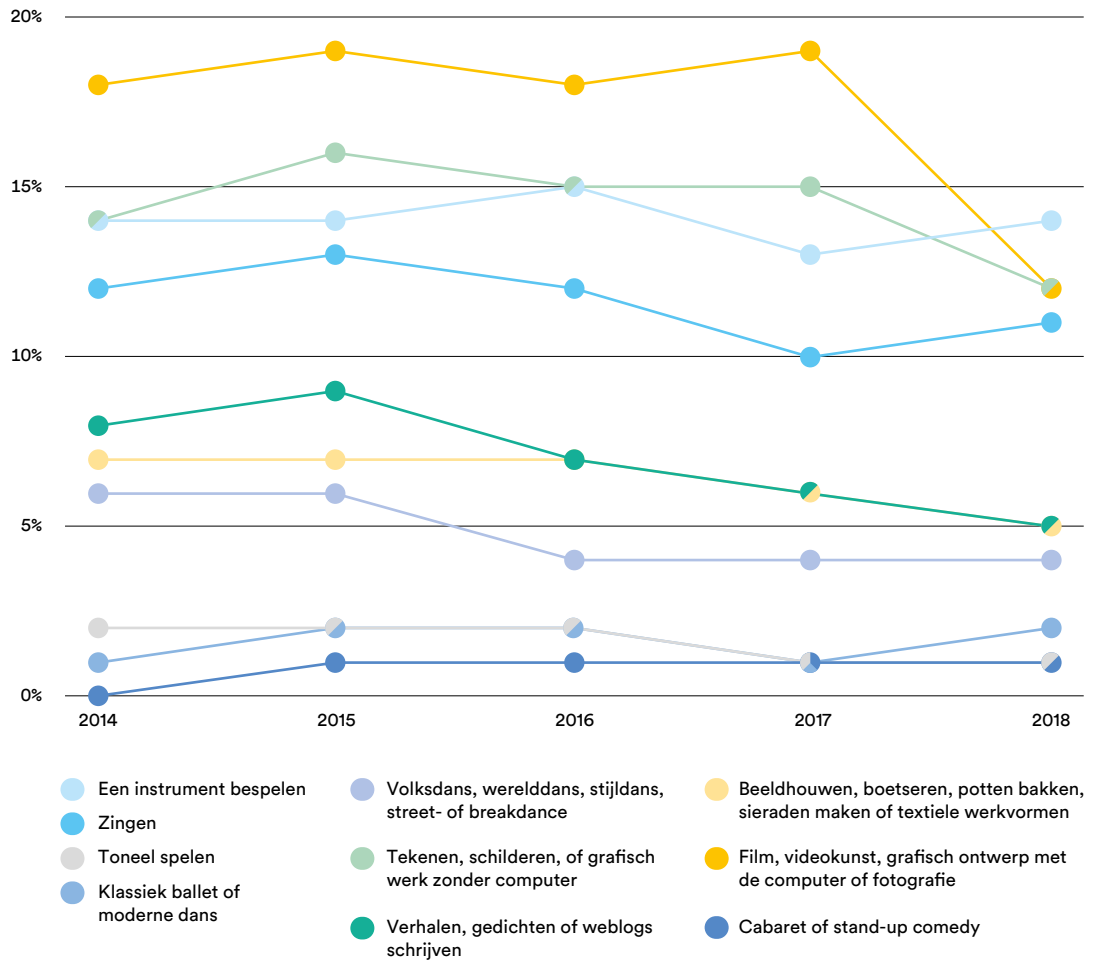
058 Op basis van verantwoordingen van de door CE gesubsidieerde instellingen.

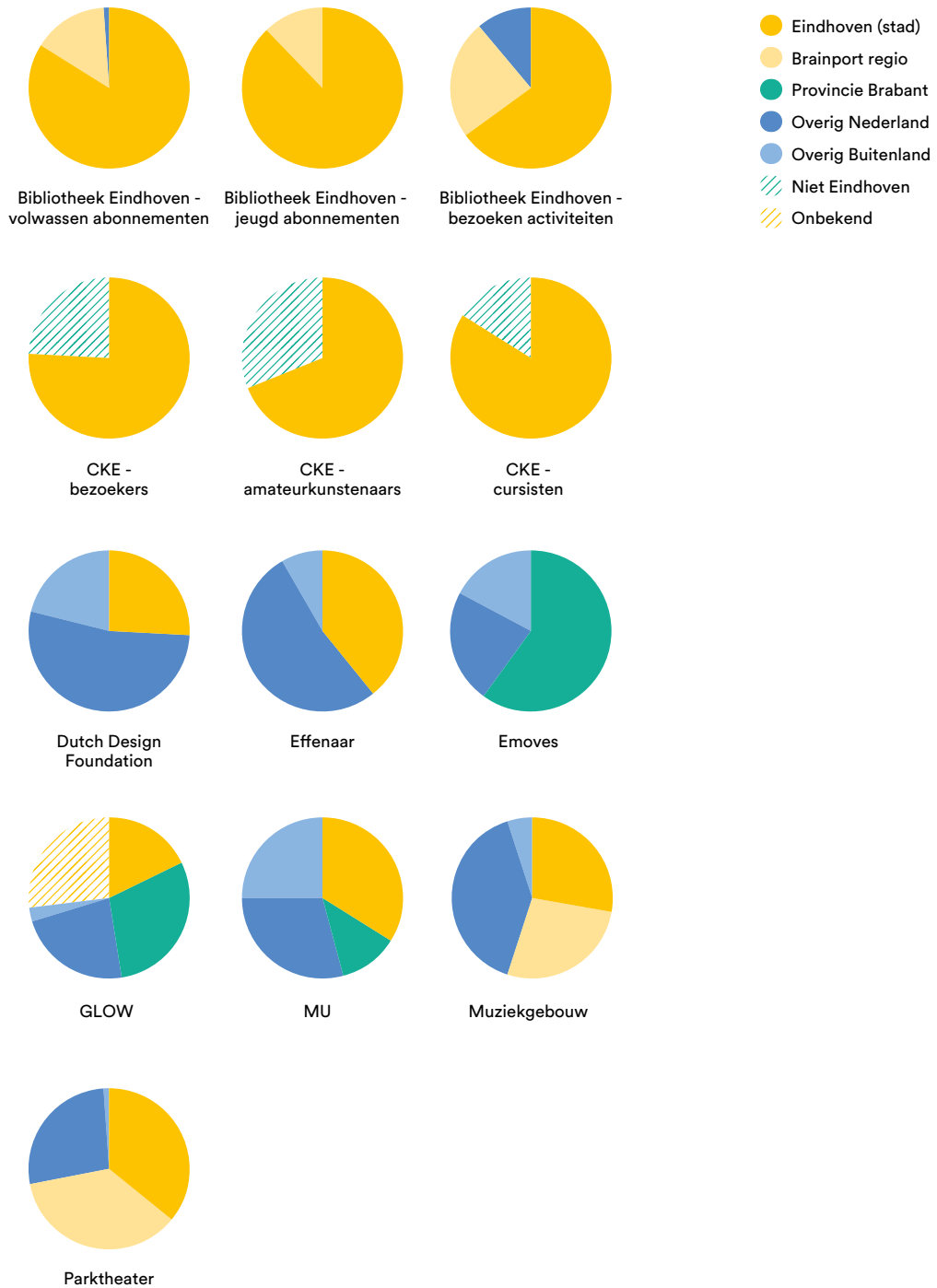
Figuur 31 Bezoek aan Eindhovense culturele instellingen en festivals 2018 ⁰⁵⁹

Het bezoek op basis van gegevens uit de inwonersenquête betreft alleen inwoners van Eindhoven tussen 15 en 84 jaar. De instellingen en festivals ontvangen daarnaast in meer of mindere mate ook bezoekers van buiten Eindhoven en jongeren.

Figuur 32

Bezoekpercentages van kinderen & jongeren aan Eindhovense culturele instellingen 2018 ⁰⁶⁰

Figuur 33 Kunstzinnige activiteiten bevolking Eindhoven (%) ⁰⁶¹

Figuur 34 Herkomst bezoekers BIS ⁰⁶²

062 Bronnen: Mosaic, Dynamic concepts, Cursisten administratie & steekproefsgewijs onderzoek tijdens reguliere openingstijden.

3.2. Amateurkunst en cultuureducatie

Het Centrum voor de Kunsten Eindhoven (CKE) vervult de functie van huis voor amateurkunst en cultuureducatie. Sinds 1 augustus 2017 heeft Cultuur-Station de rol op zich genomen van zelfstandige organisatie voor de bemiddeling tussen onderwijs en cultuur.

Amateurkunst

De Eindhovense amateurkunstenaars worden gesubsidieerd door CKE. In 2019 zijn er 86 aanvragen binnen de financieringsregeling Basisbijdrage Amateurkunst toegekend. Dit is op basis van het ledenaantal van de verenigingen per 31 december 2017, te weten 3.931. Binnen de regeling Financiering Amateurkunstprojecten zijn voor tranche 1, met sluitingsdatum 1 maart 2019, van de elf aanvragen voor een totaalbedrag van 17.800 euro er zeven gehonoreerd en één aanvraag is nog in behandeling. De sluitingsdatum voor tranche 2 is 1 september 2019.

Ter vergelijking zijn in 2018 85 aanvragen binnen de financieringsregeling Basisbijdrage Amateurkunst toegekend. Deze aanvragen in 2018 zijn op basis van het ledenaantal per 31 december 2016, te weten 4.154. De fluctuatie in het ledenaantal van de amateurverenigingen tussen 2016 en 2017 zit in de vocale ensembles. In totaal zijn er in 2018 21 aanvragen voor een totaalbedrag van 31.000 euro gedaan binnen de regeling Financiering Amateurkunstprojecten. Hiervan zijn er tien gehonoreerd voor in totaal 12.500 euro.

Ook faciliteerde CKE in 2017 in totaal 201 openbare activiteiten van amateurkunst binnen CKE en in de regio Eindhoven. In 2018 waren dat 221 activiteiten. Amateurverenigingen geven aan gebrek aan geschikte en beschikbare oefen- en presentatieruimtes te ervaren. CKE voorziet slechts voor een klein deel in die behoefte. Bovendien is het wenselijk dat amateurkunst goed verspreid wordt door de stad.

In 2017 is de amateurkunstenregeling door CKE geëvalueerd.⁰⁶³ Naast de basisbijdrage voor amateurkunstenverenigingen is er ook de regeling voor amateurkunstprojecten. Gebleken is dat 96% wel bekend is met de regeling amateurkunstprojecten, maar dat slechts 23% gebruik maakt van deze

regeling. Diegenen die dat niet deden, gaven aan dat zij geen geschikte projecten hadden.

CKE liet in 2018 een belevingsonderzoek uitvoeren door Dynamic Concepts Consultancy onder haar huidige doelgroepen, bestaande uit cursisten en amateurkunstenaars. De amateurkunstenaars werden als vereniging of als individu aangeschreven. In totaal betreft dit een groep van 2.576 personen, van wie 432 amateurkunstenaars. CKE scoort een gemiddelde van 7,6 onder amateurkunstenaars.

De afgenomen diensten

-
- 52,8% deelname aan activiteiten binnen een locatie van CKE

 - 44,4% subsidieaanvraag

 - 19,4% deelname aan activiteiten buiten een locatie van CKE

 - 13,9% overleg en advisering

 - 12,5% huren van facilitaire zaken

 - 9,7% bijscholing

Van de ondervraagden geeft 27,8% aan dat hun behoefte helemaal aansluit op het aanbod van het CKE; 30,6% zegt dat het aansluit, 36,1% geeft aan dat als neutraal te beantwoorden, 4,2% dat het niet aansluit en 1,4% dat het helemaal niet aansluit. Gevraagd naar een specifieke behoefte, zegt 50% van de amateurkunstenaars dat er niets ontbreekt. Bij wie er wel iets ontbreekt, is de top 3: 15,5% categorie verbinden en samenwerking, 7,1% categorie locatie (bereikbaarheid /parkeergelegenheid), 4,8% categorie Huis voor amateurkunst en cultuureducatie. De gemiddelde leeftijd van respondenten is 55 jaar. 30,6% van de respondenten komt van buiten Eindhoven.

Uit de Muziekstudie 2016, uitgevoerd in opdracht van de gemeente Eindhoven, komen nog de volgende feiten naar boven: amateurmusici zijn in Nederland

Figuur
35

het meest actief in het genre pop/rock (40%), daarna komt klassiek (28%), gevolgd door wereldmuziek en musical (beide ca. 13%). Bijna 45% van de amateurmusici maakt gebruik van werk-, oefen- of lesruimte buiten de eigen woning, zoals een verenigingsgebouw, buurthuis, kerk of een centrum voor de kunsten of muziekschool. Eveneens bijna 45% van de muziekbeoefenaars treedt wel eens op voor publiek of laat iets horen via digitale kanalen. Voor activiteiten die doorgaans individueel en thuis worden beoefend, zijn digitale 'podia' veel belangrijker dan min of meer professionele podiumaccommodaties.

Gemiddeld besteden amateurmusici vijf à zes uur per week aan hun hobby. Dit varieert echter sterk. Een kwart besteedt dagelijks tijd aan musiceren, maar voor de meesten (bijna de helft) is het een wekelijkse aangelegenheid. Onkosten die gemaakt worden, kunnen betrekking hebben op contributie voor een vereniging, les- en cursusgelden, maar ook op bijvoorbeeld reiskosten, vergoedingen voor het gebruik van instrumenten of de huur van oefenruimte. Bij de meesten blijven de onkosten onder de 50 euro per maand. 12% besteedt maandelijks tussen de 50 en 100 euro, bij 8% variëren de onkosten tussen 100 en 200 euro en bij 10% liggen de maandelijks onkosten boven de 200 euro.

Cultuureducatie

CultuurStation heeft als bemiddelaar tussen cultuur en onderwijs een overzicht van het aanbod van cultuur op scholen. Afgelopen jaren is er geïnvesteerd in de opbouw van leerlijnen voor primair onderwijs (PO) en zijn scholen gefaciliteerd in visievorming en deskundigheid van docenten. Sinds 2017 is er ook meer aandacht voor voortgezet onderwijs (VO).

Primair onderwijs

Eindhoven kent 53 basisscholen en acht scholen voor speciaal basisonderwijs. Samen zijn het 61 scholen met ongeveer 16.000 leerlingen. CultuurStation bereikte 90% van de scholen in Eindhoven, dat zijn er 54 in 2018. Uit de regio hebben zeven scholen de organisatie zelf benaderd.

Naast de uitvoering van bemiddeling, is CultuurStation penvoerder van de Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). CultuurStation constateert dat er 39 scholen (65%) zijn in Eindhoven die structureel

werkten aan cultuureducatie en van meerdere instellingen of ZZP'ers in Eindhoven aanbod afnamen via CmK, Kunstmenu of een voorstelling boekten.

Voortgezet onderwijs

Er zijn twintig middelbare scholen en vijf scholen voor voortgezet speciaal onderwijs in Eindhoven, die in totaal ongeveer 15.000 leerlingen tellen (ook leerlingen van buiten Eindhoven). Daarvan bereikte CultuurStation 77%, dat zijn negentien scholen. Er is een toename van scholen uit de regio die de organisatie zelf benaderden, elf in 2018.

De toename van het aantal scholen in 2018 in vergelijking met andere jaren, komt met name door de actieve vraag van CultuurStation om een gesprek. Bij de meeste scholen heeft een gesprek plaatsgevonden, maar moet er in 2019 worden geïnvesteerd in relatiebeheer en bemiddeling. Vele scholen voor VO zijn nog niet zover dat ze investeren in cultuureducatie buiten het aanbod dat binnen de verplichte lesprogramma's valt. Er zijn vier scholen in Eindhoven waarvan men weet dat ze dit doen.

Educatief aanbod

Bijna alle grote en middelgrote instellingen (met of zonder subsidie) hebben een educatief aanbod voor doelgroepen binnen het onderwijsveld. Er staan 46 aanbieders op de site van CultuurStation. Daarnaast heeft het bemiddeld voor 21 ZZP'ers en 25 instellingen, die in de scholen werkten in 2018. Daarvoor heeft CultuurStation programma's ontwikkeld waarin verbinding tot stand kan komen: het Kunstmenu, waar 25 scholen aan deelnamen en twaalf instellingen en CmK voor 25 scholen en 28 instellingen of ZZP'ers. Van de BIS-instellingen weten in het bijzonder Bibliotheek Eindhoven en Eindhoven Museum veel scholen te bereiken. Met schoolbibliotheken wordt bijgedragen aan leesbevordering en digitale geletterdheid van leerlingen en het preHistorisch Dorp maakt geschiedenis tastbaar voor kinderen.

Cultuureducatie raakt steeds meer ingebed in het primair onderwijs. Veel scholen voor voortgezet onderwijs zijn nog niet zover om, naast het aanbod binnen de verplichte lesprogramma's, energie te steken in extra cultuureducatie.

Figuur
35

De organisatie ziet dat cultuureducatie in het primair onderwijs steeds meer een plek krijgt, vaak wel gekoppeld aan onderwijsvernieuwingen en vakken-integratie (binnen het thematisch onderwijs vanuit de zaakvakken, techniek en cultuureducatie). Ook omarmen scholen de brede ontwikkeling van leerlingen, gekoppeld aan de 21ste-eeuwse vaardigheden. Het aanstellen van cultuurcoaches als een soort accountmanagers zorgt voor meer betrokkenheid bij de scholen. De banden met het voortgezet onderwijs zijn in 2018 uitgebreid t.o.v. eerdere jaren.

Naast het aanbod via CultuurStation zijn er ook aanbieders die rechtstreeks scholen bereiken.

- De Bibliotheek Eindhoven is aanwezig op 65 verschillende basisscholen en voorschoolse organisaties in Eindhoven. In 2017 waren er 18.114 jeugdleden van de schoolbibliotheek.
- Voor CKE geldt dat zij in 2018 73 scholen in het primair onderwijs bereikten waarvan 52 in Eindhoven en 21 uit de regio. Voor het voortgezet onderwijs waren dat er 26 waarvan 16 in Eindhoven en 10 uit de regio.
- Het préHistorisch Dorp (Eindhoven Museum) bereikte 33 van de basisscholen in Eindhoven. 17% van de Eindhovense kinderen tussen 4-12 jaar bezoekt het préHistorisch Dorp met hun basisschool. Museana berekende dat 42% van de bezoekers van het préHistorisch Dorp tussen de en 4-12 jaar oud is.

Figuur 35 **Educatie in Eindhoven & regio ⁰⁶⁴**

Aanwezige scholen in Eindhoven	Aantal	Aanbod 2018	Unieke aantallen
Aantal scholen primair onderwijs	53	Aantal bereikte scholen in Eindhoven PO	48
Aantal scholen speciaal basisonderwijs	8	Aantal bereikte scholen SBO	6
Aantal scholen voortgezet onderwijs	20	Aantal bereikte scholen in regio PO	7
Aantal scholen voortgezet speciaal onderwijs	5	Aantal bereikte Kinderopvang	7
		Aantal bereikte scholen in Eindhoven VO	16
		Aantal bereikte scholen in Eindhoven SVO	3
		Aantal bereikte scholen in regio VO	11
		Aantal bereikte instellingen	129

Specificatie bemiddelde activiteiten:	Aantal
Scholen PO bemiddeling	112
Scholen PO kenniscentrum	114
Scholen PO netwerk/kennisdelen	33
Scholen VO bemiddeling	35
Scholen VO kenniscentrum	25
Scholen VO netwerk/kennisdelen	11
Aanbieders bemiddeling	116
Aanbieders kenniscentrum	126
Aanbieders netwerk/kennisdelen	59
Aantal bemiddelde activiteiten (geen unieke aantallen)	631

3.3. Samenwerking van culturele organisaties met overige domeinen

Culturele organisaties en makers werken behalve met het onderwijs ook samen met zorginstellingen, welzijns-/maatschappelijke organisaties, hoger onderwijs (TU/e, Design Academy Eindhoven (DAE) en Fontys) en bedrijven. Dit gebeurt zowel incidenteel als regulier. De samenwerkingsverbanden van de BIS-instellingen die door CE worden gesubsidieerd zijn in de Tussentijdse rapportage 2018 in kaart gebracht.

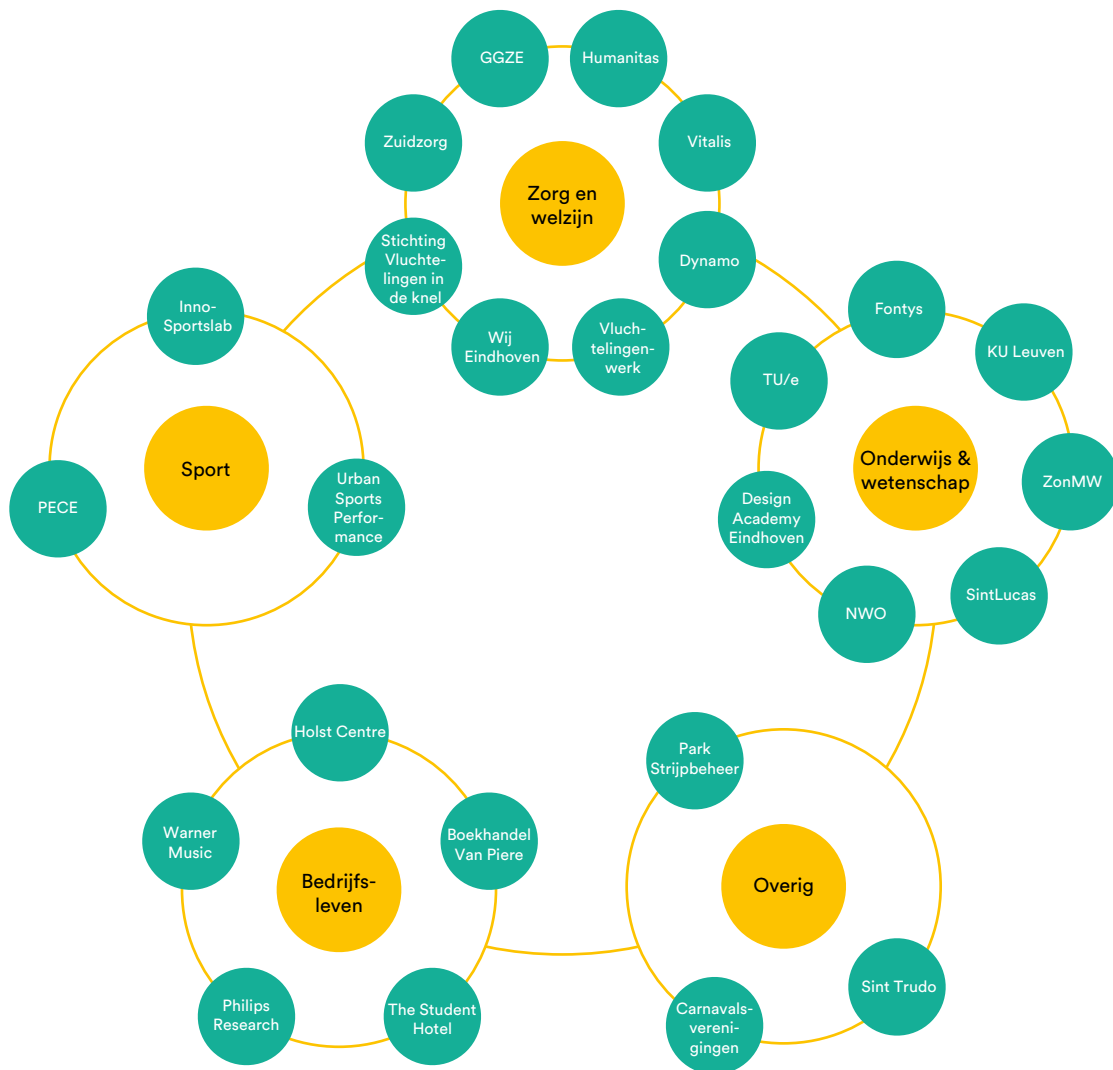
De breedte en omvang van samenwerkingsverbanden van de BIS-instellingen is exemplarisch voor culturele organisaties. De inventarisatie levert volgend beeld op, zie figuur 36.

Cultuur Eindhoven heeft afgelopen jaren aandacht besteed aan het vormen van nieuwe netwerken rond participatie van twee specifieke doelgroepen: ouderen en internationals.

Het netwerk van ouderen is ontstaan uit het programma 'Age Friendly Cultural Cities. Lang Leve Kunst'; een programma dat geïnitieerd wordt door het Fonds voor Cultuurparticipatie waarbij culturele participatie onder ouderen centraal staat. Verschillende culturele instanties ontvingen in 2016 een financiële bijdrage om programma's binnen ouderenparticipatie uit te voeren. Om deze programma's te bestendigen en

uit te breiden, stond 2017 in het teken van het bestendigen van die programma's en de netwerken die uit dit programma zijn ontstaan. Hiervoor werden en worden er activiteiten georganiseerd om het netwerk van ouderen, zorginstellingen en culturele instanties met elkaar in contact te laten komen. Sinds 2017 worden deze netwerkbijeenkomsten twee keer per jaar georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden kennis en behoeften uitgewisseld, waarbij er vooral ook gekeken wordt naar samen activiteiten organiseren en hoe er communicatief meer ingezet kan worden op de desbetreffende doelgroepen.

Het netwerk van internationals is ontstaan uit de vraag van doelgroepbenadering: meerdere instanties gaven aan CE aan dat ze meer internationals wilden bereiken. Om dit op de juiste wijze vorm te geven, werden meerdere netwerkbijeenkomsten georganiseerd met internationals, Uit in Eindhoven, Expat Spouses Initiative, grote bedrijven zoals ASML, het expat center en culturele instanties, om zo kennis uit te wisselen en samen te kijken waar de behoeften en mogelijkheden liggen. De aangesloten culturele instanties zijn zelf met verschillende pilots gestart om te bekijken hoe zij het beste samen met de doelgroep activiteiten kunnen organiseren.

Figuur 36 Inventarisatie samenwerking culturele organisaties met overige domeinen ⁰⁶⁵

065 Op basis van verantwoordingen van de door CE gesubsidieerde instellingen.

Samenvatting hoofdstuk 3

De Eindhovenenaar houdt van culturele activiteiten – 82% van de 15-plussers heeft er in 2018 minstens één bezocht. Gemiddeld bezocht de Eindhovenenaar acht culturele activiteiten, waarvan vijf in eigen stad. De Eindhovense culturele instellingen kregen een gemiddeld rapportcijfer van 7,7, de vijf festivals worden met een 7,2 gewaardeerd. Het totale culturele aanbod krijgt van de inwoners van Eindhoven en 7,2 en cultureel erfgoed 6,3.

37% van de Eindhovenaren boven de 15 jaar is cultureel actief. Van hen volgde 16% een les of cursus. In 2019 worden 86 verenigingen voor amateurkunst met een basisbijdrage gesubsidieerd. Het meest actuele ledenaantal voor de verenigingen is 4.154 in 2017.

Cultuureducatie is in het primair onderwijs, door investeringen en samenwerkingen met culturele organisaties, redelijk goed geborgd. CultuurStation bemiddelt tussen onderwijs en cultuur en bereikte met zijn aanbod 88% van de basisscholen in Eindhoven in 2018 (dat zijn er 54). In het voortgezet onderwijs werden negentien scholen bereikt (77%). Bijna alle grote en middelgrote instellingen (met of zonder subsidie) hebben een educatief aanbod voor doelgroepen binnen het onderwijsveld.

Culturele organisaties en makers werken behalve met het onderwijs ook samen met zorginstellingen, welzijns-/maatschappelijke organisaties, (hoger) onderwijs en bedrijven.

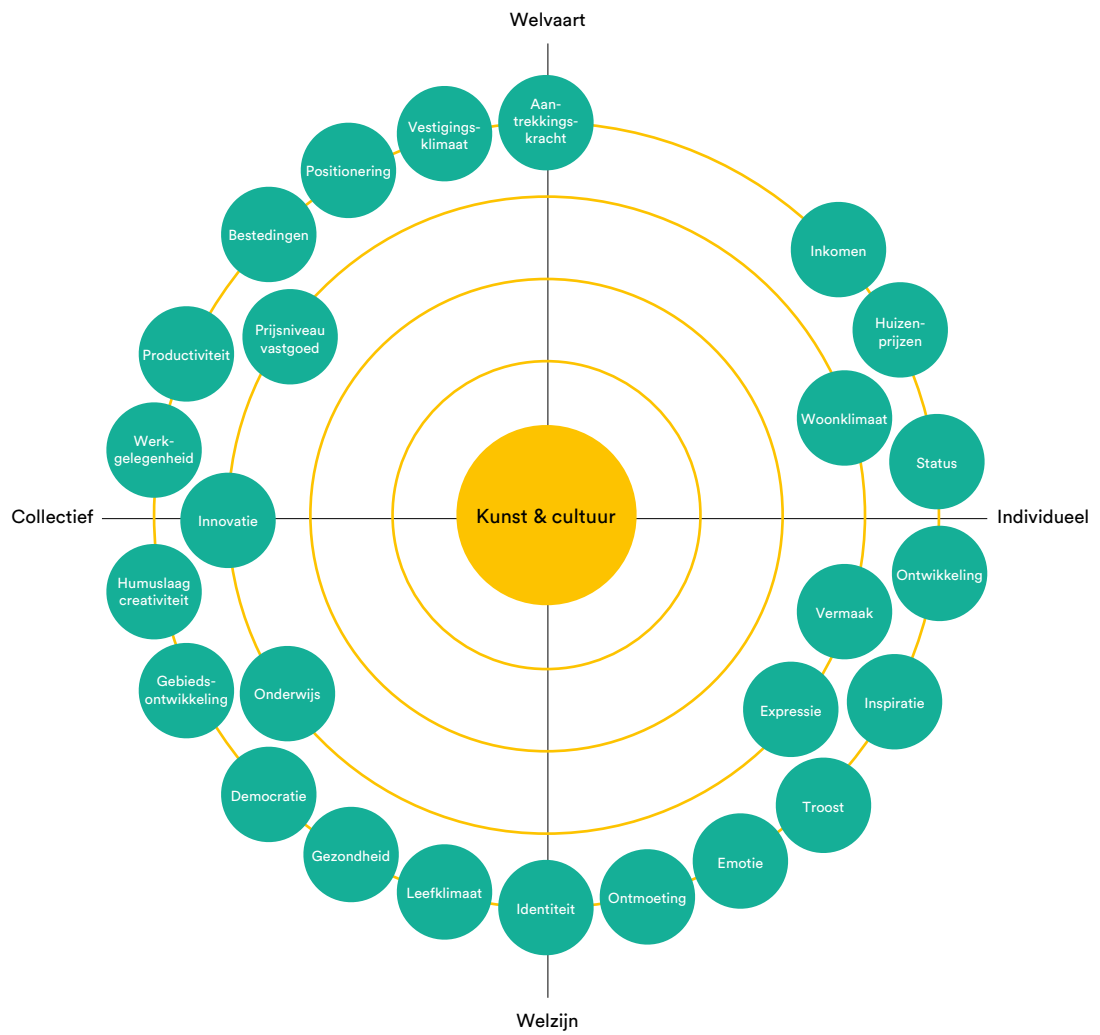
4. Terugblik en vooruitblik

Cultuur heeft vele betekenissen en gedaantes. De waarde van cultuur uit zich op het individueel en collectief niveau. Beoefenen en genieten van cultuur draagt bij aan het levensplezier en de ontwikkeling van mensen, gezamenlijke beleving bevordert saamhorigheid en cultuur is een belangrijke drager van identiteit, maar bovenal ontroert cultuur, zet het aan het denken en opent het nieuwe werelden. Het stelt ons in staat ons te verplaatsen in de ander, onze toekomst te ontwerpen en het verleden te duiden. Voor een stad is cultuur van wezenlijk belang, het hoort er ontegenzeggelijk bij. Het bepaalt mede het karakter van de stad, het leefklimaat voor de bewoners, heeft een positief effect op economische ontwikkeling en op de aantrekkingskracht van de stad. In de Cultuurscan uit 2015 is een model van verschillende waarden van cultuur opgenomen zoals door Blueyard werd gehanteerd. ^(figuur 37)

Het brede spectrum van betekenissen en waarden van cultuur maakt duidelijk dat cultuur voor iedereen belangrijk is en dat er grote verschillen kunnen zijn wie welke waarde voorop stelt en op basis van welke, al dan niet persoonlijke voorkeuren. Soms is cultuur namelijk ook gewoon een kwestie van smaak. Het model is nog steeds relevant.

In dit hoofdstuk blikken we terug op de uitdagingen uit de vorige Cultuurscan, schetsen we relevante ontwikkelingen (zoals de samenhang met de Regio Deal Brainport Eindhoven en contouren voor het cultuurbeleid van het Rijk en provincie) en formuleren we uitdagingen en dilemma's voor de komende jaren.

Figuur 37

Waardemodel Blueyard ⁰⁶⁶

4.1. Uitdagingen uit de Cultuurscan 2015 en reflectie erop

In de Cultuurscan 2015 zijn drie uitdagingen geformuleerd:

- a. Vastgoed – er werd gepleit voor een strategisch cultureel-vastgoedbeleid en intelligenter broedplaatsenbeleid.
- b. Nieuw publiek, nieuwe makers – de conclusie was dat er meer aandacht en middelen vrijgespeeld moeten worden voor een betere balans tussen aanbod voor bestaand en nieuw publiek.
- c. Samenwerking – zowel binnen als buiten de sector samenwerken om de verbinding met het publiek te versterken en met een oriëntatie op de stad, waardoor de betekenis en waarde van cultuur worden vergroot.

In de bijeenkomst met de sector op 9 april 2019 is de terugblik op de in 2015 geformuleerde uitdagingen onderwerp van gesprek geweest. Input uit dit gesprek en informatie uit vorige hoofdstukken vormt de basis voor de terugblik.

*Figuur
25*

Op het gebied van vastgoed is de situatie voor de instellingen sinds 2015 weinig veranderd. Veel culturele organisaties zitten nog steeds in een onzekere positie m.b.t. afspraken over huur. Ze geven aan dat dit nadelig is voor hun functioneren en vinden het jammer dat het onderwerp zoveel energie kost. Er ontbreekt bij de gemeente een visie op het vastgoedbeleid. Gezien de ontwikkeling van diverse gebieden in de stad liggen er ook nieuwe kansen. Het is van wezenlijk belang dat het stadsbestuur bij gebiedsontwikkeling ook rekening houdt met de behoefte aan meer fysieke ruimte voor cultuur en cultureel aanbod en makers van de stad hierbij betreft.

Velen benadrukken het belang van ontwikkelplekken in de stad: ateliers, repetitieruimtes en werkplaatsen in samenhang met presentatieruimtes, zijn essentieel voor de ontwikkeling van makers en versterken het culturele karakter van de stad.

Daarnaast is in de amateurkunst grote behoefte aan oefenruimtes en locaties voor optredens. Het is wenselijk om samen met amateurkunstverenigingen en

vastgoedeigenaren/-beheerders te kijken hoe voor dit knelpunt werkbare oplossingen kunnen worden geboden.

Om de ruimte voor nieuwe makers en nieuw publiek te creëren werd er gewezen op de noodzaak van flexibilisering van het cultuurbudget en het aantrekken van extra middelen. Flexibilisering van het cultuurbudget is gerealiseerd met een solidariteitskorting van de BIS-instellingen. Vanwege de korting moesten de BIS-instellingen naar een nieuw evenwicht in hun activiteiten en beleid zoeken. Extra middelen zijn mede dankzij de inzet van Cultuur Eindhoven in 2017 gerealiseerd door twee incidentele bijdragen van het Rijk: 500.000 euro voor versterking van de PLUS-programma's in 2017 en 600.000 euro voor cofinanciering van het meerjarige Programma Creatieve Industrie, waaraan de gemeente in totaal 800.000 euro bijdraagt. Deze middelen zijn aan Cultuur Eindhoven toegekend.

Zoals in hoofdstuk 2.2. aangetoond is de financiering van nieuwe initiatieven en individuele makers met de PLUS-regeling en het Snelgeldfonds sterk verbeterd. Dat resulteert in verbreding en vernieuwing van het aanbod en biedt ruimte aan bestaande organisaties om door te ontwikkelen. Vaak is financiering door Cultuur Eindhoven ook een gunstig uitgangspunt om middelen van andere fondsen te verwerven. Dat geldt met name voor PLUS-programma's en PLUS-projecten. Verbreding van het gesubsidieerde aanbod resulteert in een groter bereik van publiek, zowel in Eindhoven als daarbuiten. Het is aannemelijk te veronderstellen dat ander type aanbod ook gedeeltelijk nieuw publiek bereikt, maar dat is met de gegevens waarover Cultuur Eindhoven beschikt niet hard te onderbouwen. De Cultuurmonitor van de gemeente biedt inzicht in hoe inwoners van Eindhoven cultureel actief zijn en uit het dashboard zijn trends te herleiden die een indicatie geven van verbreding van publiek, zowel op wijkniveau als in het algemeen. Het dashboard van 2018 zou hiervoor als een nulmeting kunnen worden gebruikt. Voor culturele organisaties vraagt het aantrekken van nieuwe publieksgroepen aandacht en energie over een langere periode. Waar afgelopen

jaren gerichte aandacht is geweest voor ouderen met het programma Age Friendly Cultural Cities en internationals, aangedreven door Uit in Eindhoven en Expat Spouses Initiative in samenwerking met vele spelers in het veld, is het voor de toekomst belangrijk om extra te investeren in cultuurparticipatie door inwoners van diverse wijken waar het gebruikmaken van cultureel aanbod lager is (zie figuur 25).

Samenwerking binnen de culturele sector en met andere domeinen is afgelopen jaren gestimuleerd op twee manieren: met de subsidieregeling en met

het inrichten van stedelijke programma's, zoals Age Friendly Cultural Cities en het Programma Creatieve Industrie. Flexibele ruimte in het subsidiebudget voor projecten biedt kansen voor eenmalige projecten en nodigt uit tot nieuwe samenwerkingen. Cultuur Eindhoven bevordert de totstandkoming ervan door gericht advies, b.v. in haar spreekuur, en door laagdrempelige ontmoeting te faciliteren, b.v. met ontbijtsessies. Met de programma's zijn afgelopen jaren nieuwe netwerken ontstaan of bestaande verbreed, wat ten goede komt aan een grotere betekenis van cultuur voor de stad en het publiek.

4.2. Relevante ontwikkelingen: Regio Deal Brainport Eindhoven en samenhang met Regioprofiel BrabantStad Brabant maakt het

Regio Deal Brainport Eindhoven

In juli 2018 is de Regio Deal Brainport Eindhoven afgesloten tussen het Rijk, de gemeente Eindhoven en Brainport Development waarin afspraken zijn gemaakt over de investering in ontwikkeling van de regio Brainport Eindhoven voor de komende vier jaar (2018-2021). De financiële middelen van het Rijk moeten als vliegwiel dienen voor o.a. een aantrekkelijker vestigingsklimaat waarin culturele- en sportvoorzieningen een belangrijke rol spelen. In de propositie vanuit de regio is gekozen voor versterking van de culturele infrastructuur, verbreding van het cultureel programma -met name vanwege internationals- en optimalisering van het vestigingsklimaat voor creatieve makers.

Dankzij de regiodeal kan het creatieve ecosysteem in de centrumstad Eindhoven en regio Brainport als geheel groeien en toekomstbestendig ingericht worden. De belangrijkste elementen m.b.t. culturele voorzieningen in Eindhoven betreffen:

- uitbreiding van het cultuurhistorisch Eindhoven Museum, met een permanent gebouw, naast openluchtmuseum preHistorisch Dorp en verbouwing en inrichting van Area51 als hoogwaardige voorziening voor urban sports & culture op Strijp-S;

- uitbreiding van permanent beschikbare ateliers, broedplaatsen en maker spaces waardoor het aantal creatieve makers en ondernemers in de stad verder kan groeien;
- impuls voor verdere ontwikkeling van een aantal bestaande culturele organisaties, zoals het Muziekgeweb Eindhoven en de evenementen World Design Event (onderdeel Dutch Design Week), GLOW en STRP;
- uitbreiding van cultureel aanbod ten behoeve van internationals met een rijker en diverser internationaal programma en versterking van de participatie van internationals;
- ontwikkeling van een Designmuseum/future lab als een nieuwe voorziening van (inter)nationaal belang;
- verbreding van cultuurmarketing waar Uit in Eindhoven en EHV365 bij samenwerken.

Regio Fonds B.V. voert onder verantwoordelijkheid van het stichtingsbestuur van Brainport Development de Regio Deal Brainport Eindhoven uit. In de periode t/m maart 2019 zijn middelen toegekend aan DDF voor het World Design Event in 2018, GLOW, een urban voorziening op Strijp-S en voor de ontwikkel-/ontwerpfase van Eindhoven Museum en het Designmuseum/future lab.

Regioprofiel BrabantStad

De gemeente Eindhoven heeft zich gecommitteerd aan BrabantStad, een samenwerkingsverband met de gemeenten Tilburg, Breda, 's-Hertogenbosch en Helmond en de Provincie Noord-Brabant. De ambtelijke taskforce en het bestuurlijk overleg van BrabantStad zijn bepalend voor de uitwerking en uitvoering van gezamenlijke ambities. De uitvoeringsorganisatie van de provincie Kunstloc Brabant is sinds begin 2019 betrokken bij de uitvoering.

Eind 2018 stelden zij het RegioProfiel BrabantStad 2021-2024 vast, dat is aangeboden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hierin staan de ambities voor de kunstenplanperiode 2021-2024. Gekozen is om de nadruk te leggen op vier programma-lijnen:

- Talentontwikkeling
- Internationalisering
- Cultuureducatie en participatie
- Publiekswerking

Dit zijn gebieden waarop regionale samenwerking van meerwaarde worden geacht en soms, zoals bij cultuureducatie en talentontwikkeling, al bewezen zijn. De programma's vervangen niet het bestaand beleid van de gemeenten, maar voegen er een extra element aan toe door gerichte kennisuitwisseling en gezamenlijke activiteiten. Op het gebied van Internationalisering wordt in 2019-2020 in samenwerking met en met cofinanciering van het Ministerie van OCW een proeftuin uitgevoerd.

Daarnaast zijn twee instrumentele lijnen uitgezet. Het onderzoeksprogramma Waarde van Cultuur brengt de werking en effecten van de Brabantse cultuursector in beeld. In 2018 verscheen hierover al een eerste rapport, waaraan ook in deze Cultuurscan is gerefereerd. Het onderzoek zal tweejaarlijks worden opgevoerd, de voorbereidingen voor 2020 zijn reeds in volle gang.

Het tweede instrument is om te komen tot afstemming en zo veel mogelijk harmonisatie van subsidieregelingen, in het bijzonder op formele aspecten. Momenteel is er een systematiek met landelijke, regionale en lokale financiering van culturele instellingen en makers. Door subsidieaanvragen en de bijbehorende advies- en besluitvormingstrajecten beter op elkaar af te stemmen,

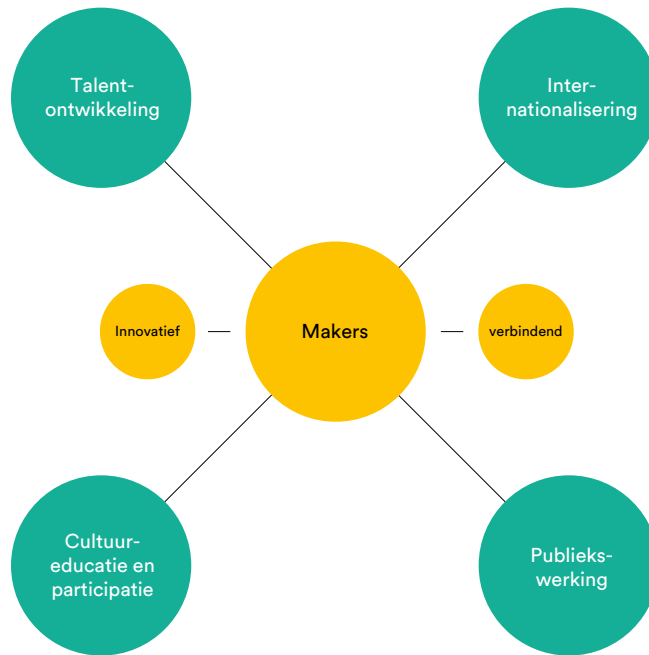
verwacht BrabantStad meer effectiviteit en minder administratieve lasten voor culturele organisaties, die door meerdere overheden gefinancierd worden.

Voor Eindhoven betekent dit in wezen dat een deel van de huidige BIS- en PLUS-programma's in die regeling gaat vallen. Andersom moet ook worden geborgd dat het deel van de sector dat nu bij twee of drie overheden aanvraagt, niet in de problemen komt als subsidieverstrekkingen afhaken. Voor een aantal BIS-instellingen in Eindhoven is het niet mogelijk om landelijk - het Rijk geeft geen geld aan bibliotheken, gemeentelijke en provinciale musea, podia en filmtheaters - of bij de provincie financiering aan te vragen. De gemeente blijft hiervoor primair verantwoordelijk.

Inmiddels is in BrabantStad-verband de werkgroep Harmonisatie met de subsidie- en adviestrajecten aan de slag gegaan. In overleg met stakeholders worden meerjarige subsidieregelingen voor de periode 2021-2024 van BrabantStad-partners op elkaar afgestemd. De ambitie is om bij de aanvraagronde te werken met één aanvraagprocedure en een integrale beoordeling. In juni zal het voorstel over de harmonisatie ook met de sector worden besproken en daarna aan colleges voorgelegd. De besluitvorming over het voorstel vindt in het najaar van 2019 plaats in de gemeenteraden en Provinciale Staten en is in Eindhoven onderdeel van het dossier met beleidskaders voor 2021-2024 (Cultuurscan, concept-Cultuurbrief met bijbehorende regeling).

De vier programmalijnen bouwen voort op de reeds succesvolle samenwerking op het gebied van cultuureducatie en talentontwikkeling en creëren nieuwe kansen op het gebied van internationalisering en publiekswerking. Vóór de zomer 2019 worden ambities en plannen verder uitgewerkt en besproken met de sector.

Op het gebied van cultuureducatie is afgelopen jaren geïnvesteerd in ontwikkeling van leerlijnen, uitbreiden van het bereik op scholen en kennisuitwisseling. CultuurStation die bemiddelt tussen onderwijs en cultureel aanbod maakt onderdeel uit van het regionale samenwerkingsverband op het gebied van cultuureducatie.

Figuur 38 Profiel en programma's regioprofiel BrabantStad ⁰⁶⁷**Figuur 39** Eindhovense organisaties betrokken in TalentHubs die financiering ontvangen van Kunstloc ⁰⁶⁸

Talenthub Jump (beeldende kunst)	PLAN (theater, dans, circus)
Galerie Nasty Alice	Parktheater Eindhoven
Talenthub Smart Design to Market (design)	Music Hub Brabant (muziek)
Dutch Design Week	Effenaar
De Kazerne Foundation	Muziekgebouw Eindhoven
Designforum	Paviljoen Ongehoorde Muziek
Talenthub Wolk (letteren)	
Watershed	
Poetry Circle Nowhere	

Talentontwikkeling

Naar aanleiding van het wegvallen van de rijksbijdrage voor productiehuisen hebben de Provincie Noord-Brabant en brabants kenniscentrum kunst en cultuur (bkkc) samen met het culturele veld in de periode 2013-2016 het model van TalentHubs ontwikkeld. Het gaat om een samenwerking van professionele organisaties binnen verschillende disciplines om jonge professionals in de regio voldoende kansen te bieden voor artistieke en zakelijke ontwikkeling. De Talent-Hub creëert nieuwe (artistieke, zakelijke en productionele) netwerken, stimuleert het kunst- en culturele veld na te denken over de eigen positie en is daarmee aanjager voor innovatie in de kunst- en cultuursector. Juist door deze brede samenwerking, de 'Hub', is er een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor ontwikkeling van talentvolle nieuwe makers.

Binnen de programmalijn Talentontwikkeling wil Brabant het model van de TalentHubs verder ontwikkelen en uitbreiden. Deze programmalijn is tevens verbonden aan de programmalijn internationalisering; door middel van intensivering van internationale uitwisseling.

In de huidige Talenthubs die financiering ontvangen van Kunstloc zijn de Eindhovense organisaties uit figuur 39 actief betrokken.

Daarnaast zijn er nog vele andere organisaties in Eindhoven die tenminste in regionaal verband samenwerken op het gebied van talentontwikkeling.

Internationalisering

Het gegeven dat tegenwoordig makers en culturele instellingen als vanzelfsprekend ook internationaal opereren heeft geleid tot de keuze voor internationalisering als een nieuw programma en inzet van de middelen voor de proeftuin hiervoor. Onder internationalisering wordt verstaan: het bevorderen van uitwisseling van kunstenaars, het stimuleren van internationale netwerken en publiekswerking, mede gericht op inclusiviteit en internationale kennisuitwisseling van culturele instellingen.

Het programma Internationalisering heeft als doel het versterken, beter zichtbaar maken en beter laten renderen van internationale contacten van de culturele sector (dit bereiken we door uitwisseling,

versterking van internationale netwerken, opbouw van competenties) en daarnaast het beter betrekken van internationaal publiek bij cultuur in de regio door verbinding met specifieke doelgroepen, het stimuleren van nieuwe allianties en nieuw aanbod en het verbeteren van de zichtbaarheid van en informatie over cultuur.

Veel makers en culturele organisaties uit Eindhoven werken internationaal, hun netwerken strekken zich uit over alle continenten en internationale projecten dragen in belangrijke mate bij aan hun ontwikkeling, zowel artistiek als financieel.

Dutch Culture registreerde in 2018 245 activiteiten van 82 verschillende Eindhovense organisaties en kunstenaars in het buitenland. In 130 verschillende steden werden eendaagse- en meerdaagse activiteiten zoals festivals, concerten, tentoonstellingen en workshops georganiseerd. Waarvan de meeste in New York (17), Londen (13) en Sao Paolo (11). Bron: informatie aangeleverd door Dutch Culture; netwerk- en kennisorganisatie voor internationale culturele samenwerking.

Van de 82 bij Dutch Culture geregistreerde organisaties zijn er vijf structureel door Cultuur Eindhoven of de gemeente Eindhoven gefinancierd; MU, Onomatopee, The Ruggeds, United-C en het Van Abbemuseum. Uit de monitoring- en verantwoordingsgegevens van de door Cultuur Eindhoven gesubsidieerde organisaties weten we meer over de aard en de omvang van de internationale activiteiten.

Zo trad breakdance-crew The Ruggeds de afgelopen jaren behalve op de Nederlandse podia ook regelmatig op in New York, San Francisco, Londen en Luxemburg. Ook waren zij te zien op internationale festivals en in TV-shows in China en de Verenigde Staten. Onomatopee organiseerde onder andere activiteiten in Chicago, Londen, Sydney, Los Angeles, Mechelen, Boekarest, Dublin, Krakow en Marseille. Daarnaast worden publicaties van Onomatopee gedistribueerd in New York, Londen, Melbourne, Berlijn en in België. United Cowboys werkt omtrent diverse projecten samen in landen als Oostenrijk, België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Hongarije, Italië, Spanje en Portugal.

Daarnaast werkt bijvoorbeeld MAD met universiteiten en hogescholen in diverse landen, o.a. in Griekenland, Italië en Frankrijk. Het Tromp Concours werft samen met internationale partners deelnemers via repetoire days in Shanghai, Sao Paulo, Boston, Moskou, Tokio en Detmold. Storioni festival heeft artists in residence uit o.a. IJsland, Italië, Frankrijk en Australië. Daarnaast

hebben ze samenwerkingen met festivals in Esslingen (Duitsland), Kuhmo (Finland) en Cork (Ierland). Ook organisaties zoals Dutch Invertuals zijn internationaal vertegenwoordigd op Designweeks in Milaan, Parijs, Londen, Basel, Helsinki, Stockholm, Chicago en New York. Internationalisering is voor veel makers en organisaties, van groot tot klein, het nieuwe normaal.

4.3. Uitdagingen en dilemma's voor komende jaren

Uit de verzamelde gegevens in deze Cultuurscan en gesprekken met de culturele organisaties blijkt dat op het moment volgende uitdagingen en dilemma's relevant zijn.

1. Breed beleid versus speerpunten in cultuurbeleid

Eindhoven profileert zich al jaren als de stad van design. Door de focus op design in marketing en profilering van de stad, ontstaat de indruk dat design zowel in aandacht als in financiering de prioriteit geniet. Niets is echter minder waar: de financiering van de Dutch Design Week is op hetzelfde niveau als de financiering voor de presentatie instelling MU. Binnen PLUS programma's en PLUS-projecten is het aandeel gefinancierde initiatieven uit de creatieve industrie de afgelopen jaren gegroeid, maar op het totaal van het budget is dat echter een heel bescheiden percentage.

Specifieke profilering op design is uiteraard belangrijk voor het imago van Eindhoven, maar staat ook haaks op de rol van centrumstad die Eindhoven heeft voor de regio en het belang van cultureel aanbod en makersklimaat in het algemeen dat bij de vijfde stad van Nederland verwacht mag worden. Het dilemma over het cultureel profiel van Eindhoven zoals we het komende jaren willen uitdragen en ontwikkelen is een cruciaal gespreksonderwerp ten behoeve van de Cultuurbrief.

2. Ketensamenwerking – makersklimaat: sterke sector en pluriform aanbod

In de Cultuurbrief 2017-2020 is de ambitie geformuleerd om een sterk en dynamisch cultureel ecosysteem in de stad te hebben. Door de kansen voor nieuwe makers en initiatieven en flexibiliteit van de PLUS-regeling door veel mogelijkheden voor projecten, is de keten en de samenwerking binnen de sector afgelopen jaren doorontwikkeld en steviger geworden. Kansen voor makers/initiatieven en de noodzaak van pluriform aanbod om inwoners en bezoekers van de stad en regio goed te bedienen, blijven een belangrijk uitgangspunt voor het cultuurbeleid. De basis is dankzij de huidige subsidiesystematiek breder en steviger geworden, hoewel we ook zien dat het voor afzonderlijke instellingen, zowel in de BIS als in de PLUS-regeling, soms een uitdaging is om met de huidige financiering op het gewenste niveau te blijven functioneren. In de gesprekken over de Cultuurbrief verkennen we graag of en welke specifieke aandachtspunten er voor komende jaren in het beleid verankerd dienen te worden.

3. Samenwerkingen

Samenwerking binnen het culturele veld en cross-overs met andere domeinen is in de huidige periode een van de aandachtspunten in het beleid. De combinatie van financieringsmogelijkheden en faciliteren van netwerken (zoals door de programma's Age Friendly Cultural Cities en het Programma Creatieve Industrie) bewijst de meerwaarde van gerichte aandacht en inzet. Tegelijkertijd hebben samenwerkingen soms nog een incidenteel karakter. Borging van verbindingen en gelijkwaardige inzet van middelen van partners uit andere domeinen zijn voor komende jaren gewenst. Een cruciale vraag is wat hiervoor nodig is, binnen de culturele sector én op andere domeinen.

4. Participatie en inclusiviteit

Het cultuurbeleid en de middelen van de gemeente zijn in belangrijke mate bedoeld om inwoners van de stad een inspirerende en aantrekkelijke leefomgeving te bieden. In de Cultuurmonitor wordt passieve (bezoek) en actieve participatie (beoefening) en de waardering van de inwoners voor cultuur en erfgoed in kaart gebracht. De Cultuurmonitor biedt ook inzicht in het gedrag van specifieke doelgroepen (b.v. per wijk, leeftijd, opleidingsniveau) en, dankzij reguliere jaarlijkse meting, ook in meerjarige ontwikkeling en trends. Uit de gegevens blijkt duidelijk dat de cultuurparticipatie lager is in een aantal wijken in Eindhoven en bij laagopgeleiden. Gerichte aandacht en investering voor cultuurparticipatie van deze doelgroepen kan voor de komende jaren overwogen worden. Hiertoe zal ook het programma Cultuurparticipatie van het Rijk, waarvoor in 2019 de basis wordt gelegd, kansen bieden.

5. Vastgoed

Op het gebied van vastgoed worden door de makers en initiatieven diverse zorgen en knelpunten geuit. Aangezien dit een faciliterende rol van de gemeente betreft, is gemeente aan zet om het beleid te formuleren en hiervoor het draagvlak in de sector te creëren.

Behalve de nu aanwezige knelpunten is het van belang om oog te houden ontwikkeling van de stad en het benutten van kansen voor cultuur bij gebiedsontwikkeling.

Conclusie

In de Cultuurscan is een breed beeld geschetst van de stand van zaken op het gebied van kunst en cultuur in Eindhoven. Ook zijn trends en ontwikkelingen beschreven die relevant zijn voor de verdere ontwikkeling van de stad als creatieve en culturele centrumstad voor de regio. Het belang en de invloed van culturele makers en organisaties uit Eindhoven reikt veel verder dan Brainport en Brabant; velen spelen een belangrijke rol in het nationale ecosysteem binnen hun eigen domein/genre en zijn actief verbonden aan diverse internationale netwerken. Het moment is daar dat Eindhoven zich ook als cultuurstad gaat profileren. De kansen voor verdere ontwikkeling zijn voorhanden. De investeringen uit de Regio Deal Brainport Eindhoven maken het mogelijk om een kwalitatieve sprong te maken in voorzieningen en aanbod, waardoor het culturele ecosysteem in de stad duurzaam versterkt kan worden.

Met de Cultuurbrief 2017-2020 zijn ontwikkelingen ingezet die makers en organisaties uit Eindhoven in staat stellen om meer middelen van andere overheden en fondsen aan te trekken. De samenwerkingen binnen de culturele sector en met andere domeinen zijn geïntensiveerd. Over de uitdagingen voor de komende jaren en ambities voor de volgende beleidsperiode zijn in de periode april – juli 2019 meerdere gesprekken met de culturele spelers gevoerd. In de Cultuurbrief 2021-2024 worden ambities en kaders voor de nieuwe beleidsperiode vastgelegd.

Colofon

Opdrachtgever

Cultuur Eindhoven

Uitgavedatum

juli 2019

Versie

3.0

Ontwerp

Subjekt, Spielerei en Yorit Kluitman

Disclaimer

Deze publicatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Het is een verbeelding en verwoording van de visie van opdrachtgever op de opgave en is bedoeld voor verdere uitwerking.

Copyright

Alle rechten voorbehouden. De uitgave is bedoeld voor intern gebruik. Niets uit deze publicatie mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever worden verveelvoudigd of gepubliceerd.

